

MARIA BASARAB

CARTE ROMÂNESCĂ VECHIE
ÎN MUZEUL DIN DEVA

ACTA MUSEI DEVENSIS
DEVA - 1998

MARIA BASARAB

CARTE ROMÂNEASCĂ VECHĂ
ÎN MUZEUL DIN DEVA

ISBN -973-0-00645-8

*Bun de tipar 08.06.1998
Hârtie ofset nepasa,
Format 540x840/16
Coli de tipar 5½
Anul apariție 1998*

Tiparul executat sub comanda 13219
la S.C. „Polidava” S.A. Deva, str. 22 Decembrie, nr. 257
Telefon: 054-221750; 220712. Fax 054-221159

MARIA BASARAB

CARTE ROMÂNEASCĂ
VECHE ÎN MUZEUL
DIN DEVA

catalog

ACTA MUSEI DEVENSIS

DEVA

1998

<https://biblioteca-digitala.ro>

Prezentare grafică: Eugen Pescaru
Coperta 4 – „Magna Curia” - Muzeul Civilizației Dacice
și Romane - Deva

Tehnoredactor: Dorina MOLODEȚIU
Bibliotecar: Georgeta DEJU
Desenator: Elena HAȚEGAN
Fotograf: Ioan ANDRUȘ

Consultanți: dr. Iacob MÂRZA și dr. Eva MÂRZA

Mulțumim tuturor celor care au făcut posibil ca această
carte să fie tipărită!

Memoriei mamei,
Elvira Sălceriu (1926-1980)

ABREVIERI

BRV	= I. Bianu-N. Hodoș-D. Simonescu, Bibliografie românească veche
c.	= cota
cop.1	= coperta superioară
cop.2	= coperta inferioară
CSIA	= Colecția Societății de Istorie și Arheologie
f.	= fila
F.g.	= fila de gardă
F.t.	= fila de titlu
gr.cat.	= greco-catolică
gr.or.	= greco-ortodoxă
Inv.	= inventar
L.ch.	= litere chirilice
L.l.	= litere latine
Mss.	= manuscris
Op.cit.	= opera citată
P.	= pagina
Tip	= tipărit

PREFAȚĂ

*Au trecut aproape 30 de ani de când istoricul Alexandru Duțu ne oferea, cu generozitatea-i cunoscută, premisele unei inteligente cercetări, cu raportări directe la **Carte și societate în secolul al XVIII-lea** (Cf. **Explorări în istoria literaturii române**, București, Edit. pt. lit., 1969). Este o perioadă în care istoriografia asupra cărții românești vechi s-a îmbogățit cu articole, studii și comunicări, fără să lipsescă lucrări mai ample, cataloage după colecții ori chiar sinteze.*

De fapt, aceste certări nu făceau decât să dea câștig de cauză constatărilor de la începutul secolului nostru ale istoricului Nicolae Iorga. Subliniind raportul indestructibil dintre tipăriturile românești vechi și unitatea națională, savantul atrăgea atenția că: "/ ... / marele merit al acestor cărți e că, trecând hotarele, au adunat sufletește prin viața culturală pe toți românii laolaltă. Prin ele, mai mult decât prin vechile manuscrise care circulau și se copiau puțin, / ... / s-a întemeiat o viață literară comună a tuturor românilor prin ele / ... / s-a întemeiat ceva neprețuit pentru orice popor, căci cuprindeau ceea ce va da formă gândului și simțirii generațiilor care vor urma: limba română."

Actualitatea istoriografică și necesitatea culturală a investigațiilor sub diferite unghiuri de vedere asupra cărții românești vechi sunt probate de rezultate mai recente în

domeniu, dacă ar fi să ne gândim doar la constatările lui Doru Radosav relative la interdependența dintre carte și societate, dezbătută în lucrarea **Carte și societate în Nord-Vestul Transilvaniei (Sec. XVII-XIX)**, Oradea, "Cele Trei Crișuri", 1995. Evident, nu putem omite, prin extinderea cercetării la sfera comparației și la unele modele europene, concluziile dătătoare de idei ale lui Roger Chartier, expuse exemplar și inteligent în volumul **Lecturi și cititori în Franța Vechiului Regim**. Traducere din limba franceză de Maria Carпов. În loc de prefață: convorbire între Maria Carпов și Roger Chartier, București, "Meridiane", 1997.

*Reflexii asupra cărții românești vechi și în ceea ce privește difuzarea ei în varii medii din Transilvania vremurilor trecute, în esență elemente componente ale civilizației naționale ne-a stârnit lectura lucrării, interesante și utile pentru cercetarea științifică actuală dar și pentru educația diferitelor cercuri de pasionați ai istoriei, **Cartea românească veche la Muzeul din Deva**. Lucrarea valorifică, de data aceasta, mai vechile strădanii ale doamnei Maria Basarab, Șef de secție la Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, asupra patrimoniului de carte românească veche conservat la instituția de veană, ajuns de-a lungul anilor și pe diferite căi în această colecție. Autoarea, care s-a ocupat în utimele două decenii cu studii constante asupra tipăriturilor românești vechi ce au circulat în ținuturile hunedorene ori în alte părți transilvănene - prilej cu care a acumulat și o reală experiență în acest domeniu al cercetării științifice - ne oferă, în partea primă a volumului, câteva puncte de sprijin în istoria cărții "hunedorene" vechi (creionând un necesar cadru cultural-religios al problemicii). De asemenea, emite opinii asupra formării colecției de carte în cadrul muzeului unde activează și unde se conservă un astfel de tezaur bibliofil, stabilește centrele tipografice și cărțile cu circulație în Deva. Autoarea nu uită*

să valorifice, din anumite puncte de vedere, cercetând paginile îngălbenite ale tomurilor, "însemnări despre oameni și fapte care au fost".

Valorificarea propusă de doamna Maria Basarab asupra fondului de carte veche, păstrat în Muzeul Civilizației Dacice și Romane din Deva, cuprinde și un catalog, conceput ca un instrument de lucru. Redactat după anumite norme de descriere a tipăriturilor românești vechi, catalogul include și cărți tipărite după anul 1830, identificate cu lucrări bibliografice devenite clasice. Aceeași cercetare cuprinde tabele sinoptice ori liste cu centre tipografice și cărți, care au ajuns la muzeu, la care se atașează o listă selectivă a tipăriturilor cu circulație în județul Hunedoara, indice cu nume proprii și locuri din însemnări, fără să lipsească un adecvat material ilustrativ.

Cu toate că fondul de carte românească veche de la Muzeul Civilizației Dacice și Romane este, sub raport numeric, relativ modest, valorificarea lui, prin strădaniile autoarei, se atașează eforturilor notabile și sistematice ale instituției posesoare de-a pune în evidență, sub raport cultural și științific, una din colecțiile mai puțin accesibile pentru publicul vizitator însă importantă pentru specialiștii domeniului. Din acest punct de vedere, trebuie apreciată prestația științifică a autoarei, ea găsindu-și locul convenit alături de alte investigații similare la nivel regional, înregistrate deja de istoriografia românească din ultimele decenii.

*Alba Iulia, 12 martie 1998,
Iacob Mârza*

CU REFERIRE LA ACEASTĂ LUCRARE ...

Importanța istorico-culturală pe care o prezintă patrimoniul bibliofil românesc a fost argumentată într-o serie de articole de specialitate sau în volume semnate de cercetători, specialiști în domeniu. Prin urmare, această lucrare nu se editează pe o temă inedită. Dar, cum fiecare zonă geografică își are specificitatea ei, oglindită și în creațiile spirituale, considerăm util a lua în seamă, în acest fel și patrimoniul nostru de carte.

Am socotit prioritar orânduirea cărților românești vechi, aflate în biblioteca Muzeului de veche, într-un catalog, în primul rând fiindcă până acum nu a existat o astfel de lucrare. Colecția noastră de carte este constituită și, excluzând calamitățile, ea nu mai poate fi dispersată, deci, studiate și descrise într-o astfel de lucrare, erijată de obicei în instrument de lucru pentru specialiștii din alte domenii, dar, care recurg la interdisciplinaritate în elaborarea studiilor lor, cărțile la care se face referire, vor rămâne aici, la îndemâna celui interesat. Desigur, nu excludem posibilitatea completării acestei colecții cu noi titluri, sau exemplare, deși speranțele unei îmbogățiri spectaculoase a patrimoniului de carte muzeal, sunt greu realizabile dacă luăm în seamă resursele bugetare muzeale, de obicei reduse, și apoi, nici cărțile vechi nu se mai găsesc în număr foarte mare pentru

a fi achiziționate. În consecință, după cercetarea în câțiva ani a patrimoniului bibliofil din județ, deci, inclusiv de la Muzeu, am evaluat necesitatea elaborării acestui catalog al cărții românești vechi din biblioteca muzeului nostru (menționăm că despre patrimoniul județean de carte am publicat articole pe diverse teme oferite de conținutul cărții și al însemnărilor lor, în reviste de specialitate) și am urmat metoda de lucru utilizată de alți specialiști, de alți colegi, care deja au publicat astfel de lucrări.

Am prefațat catalogul propriu-zis de succinte studii care să vină în ajutorul celui interesat de multele aspecte pe care le prezintă cartea veche aflată la muzeu sub raport istoric și cultural. Am încadrat diversele preocupări pentru cartea veche într-o istorie a culturii hunedorene, am prezentat succinte date despre constituirea fondului de carte veche de la muzeu, luând drept repere și exemplarele de carte străină veche, inseparabilă de cartea românească atunci când analizăm legăturile dintre centrele tipografice sau împrejurările strănerii cărților într-o bibliotecă, am relevat centrele tipografice din care au ajuns aici cărțile descrise și, firește, am ales câteva însemnări care ilustrează preocupările majore ale locuitorilor acestui județ, ale deținătorilor acestor cărți și ale semnatarilor notelor de mână. Am punctat așadar, ideea importanței și a valorii cărții românești vechi, în întregimea ei.

Catalogarea propriu-zisă am efectuat-o ghidându-ne, cum este firesc, după criteriul cronologic și alfabetic în cadrul cronologiei.

În această catalogare a cărților românești vechi am inclus și cărțile care depășesc anul de tipărire 1830, convențional ales ca an limită pentru cartea românească veche, dar care au fost tipărite cu litere chirilice. Predominante sunt în acest sens, cărțile tipărite la Sibiu unde încă la anul 1890, când demult se legiferase oficial

trecerea la alfabetul latin, se mai tipărea cu caractere chirilice, și asta, din rațiuni religioase.

Pentru identificarea cărților vechi cărora le lipsește fila de titlu ne-am folosit de **B.R.V.**, Daniela Poenaru - **Contribuții la B.R.V. și Catalogul cărții vechi românești sibiene.**

În cadrul paginării cărților am specificat greșelile de tipar, am descris sumar coperta, menționând și starea de conservare.

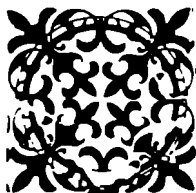
În majoritatea cazurilor, însemnările au fost transliterate din alfabetul chirilic în cel latin, ca și cifrele de altfel, în paranteze notând caracterul literelor fiecărei însemnări. În locul cuvintelor ilizibile sau inexistente, din cauza deteriorării filelor, am folosit semnul grafic al celor trei puncte. Am adăugat tabele sinoptice sau liste cu centrele tipografice și titlurile de carte care au ajuns la muzeu, listă selectivă a cărților cu circulație în județul nostru, indice cu nume și locuri menționate în însemnări, ilustrații cu cărțile vechi catalogate, toate acestea pentru a permite mai ușor eventuale trimiteri bibliografice, utilizând de altfel, drept model de lucru, alte lucrări similare publicate.

Nu ne-am ocupat de "arta cărții vechi", dar, au apărut articole și cărți, mai demult sau mai recent, semnate de specialiști, despre ilustrarea cărților vechi românești, despre vechi ilustratori și gravori de carte.

Revenim la colecția de carte românească veche de la Muzeul din Deva și stăruim asupra câtorva exemplare care ni s-au părut că merită a fi semnalate pentru individualitatea lor. Atragem atenția, așadar, asupra cărților lui Petru Pavel Aron "*Floarea Adevărului*", ediția I, tipărită la Blaj în anul 1750 și "*Pastorniceasca Poslanie sau Dogmatica învățatură*", ediția I, tipărită tot la Blaj în anul 1760. Exemplarul pe care îl deține muzeul nostru este reeditarea acelorași cărți tipărite în anul 1816 într-o ediție colligat, care nu apare menționată în B.R.V. Cea de-a doua

carte, pe care o semnalăm acum, este o ediție a cărții versificate *“Cei trei frați gheboși”* scrisă de Ioan Barac și tipărită la Brașov, dar care are două file de titlu cu ani diferiți de tipărire: 1843, respectiv 1844. O altă carte, care prezintă interes, mi se pare un colligat, care aduce a “ediție pirat”, pentru că sunt adunate în același volum cărți tipărite la Brașov și București (inclusiv Torino). Pentru că prima filă de titlu este a cărții lui I. Lerescu “Fantasma”, tipărită la Brașov, iar pe cotorul volumului apare același titlu al tipăriturii de Brașov este posibil ca această carte “să ascundă” tipăritura venită în Transilvania de dincolo de Carpați, de la București, într-o perioadă istorică în care nu era ușor acceptată legătura în același volum a cărților tipărite în Transilvania și Țara Românească.

Colecția de carte românească veche a bibliotecii Muzeului din Deva nu cuprinde un număr foarte mare de exemplare, dar, credem că este semnificativă prin însemnările cu referire la oameni și locuri hunedorene, iar prin aducerea ei în atenția celor preocupați de istoria culturii noastre relevăm și valoarea patrimoniului cultural muzeal.

I. REPERE ALE ISTORIEI HUNEDORENE VECHI CADRU CULTURAL - RELIGIOS

Zona Hunedoarei este bine cunoscută în lumea cărții și a personalităților legate de cartea veche. În acest sens a intrat în atenția cercetătorilor specialiști în acest domeniu, secolul al XV-lea, în contextul relevării unor oameni de frunte ai vremii care "s-au îngrijit" de cartea de început. Îl semnalăm, astfel, pe Lațcu Cânde, principalul purtător de grijă al Mănăstirii Colț (Râu de Mori), care a plătit în anul 1448 execuția uneia dintre cele mai frumoase ferecături în argint a unei *Evanghelii*, cu o inscripție dedicatorie Mănăstirii Neamț¹. Din același secol al XV-lea se face cunoscut un nume plecat în lumea mare, din aceste locuri hunedorene. Se distinge deci, de această dată, printre autorii de incunabule, într-un context european, numele lui Frater sau Presbiter Georgius, născut la Romos (Orăștie) în anul 1422, răpit de turci în timpul asediului cetății Sebeș, pe când "studentul de la Romos" învăța limba latină și teologia la o școală a dominicanilor din Sebeș.

Pentru că autorii români de cărți din secolul al XV-

1. Andrei Adrian Rusu, *Datarea ferecăturii Evangheliarului lui Lațcu Cânde de la Mănăstirea Neamț*, în *Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie "A.D. Xenopol"*, Iași, 1985, p.745.

lea erau siliți să-și tipărească operele în țările unde existau tipografiile și lucrarea acestui teolog Georgius din Romos *“Tractatus de ritu, moribus, condicionibus et nequicia Turcorum”* (Tratat despre credințele, obiceiurile, viața și viclenia turcilor) a fost tipărită la Urach, în anul 1482. Opera sa constituie unul din cele mai vechi documente referitor la evul mediu².

Dar, și mai bine s-a făcut cunoscut, de data aceasta, în istoria tiparului românesc, județul Hunedoara, în secolul al XVI-lea, odată cu instalarea, la Orăștie, a tiparniței lui Șerban, fiul diaconului Coresi din Târgoviște, ajuns la Brașov la mijlocul secolului al XVI-lea care a dat istoriei culturii noastre, binecunoscutele cărți de început, tipărite în limba română.

În circumstanțele aplicării Reformei lutherane și calvine în Transilvania (în această zonă s-a simțit mai mult reforma calvină), prin care s-a urmărit oficierea în biserici a limbii vorbite de credincioșii practicanți, și chiar scrierea cărților religioase în limba înțeleasă de ei, a fost favorizată și tipărirea cărților în limba română. În această perioadă de frământări religioase s-a tipărit la Orăștie vestita *“Palia”*, în anul 1582, de către Șerban fiul lui Coresi și Marian diacul, care au tradus și tipărit primele două cărți ale Vechiului Testament (Creațiunea și Ieșirea - Bitia și Ișhodul). La tipărirea *“Paliei de la Orăștie”* au contribuit și alte vârfuri ale societății vremii cu înclinație spre fapte de cultură, dintre care unii au fost originari din aceste locuri. În prefața acestei cărți se scrie că tipărirea s-a făcut cu cheltuiala lui Francisc Geszty “ales hotnogi Ardealului și Țării Ungurești, lăcuioriu în Deva”, comandantul militar al Hunedoarei și ținuturilor învecinate, finanțatorul clădirii de la poalele Cetății din Deva,

2. Dan Simonescu, Gheorghe Buluță, *Pagini din istoria cărții românești*, București, 1981, p.23.

care reconstruită a devenit mai târziu "Magna Curia", reședința lui Gabriel Bethlen, guvernatorul Transilvaniei, și care "cu tot caracterul lui aspru și impulsiv" s-a preocupat de viața culturală și religioasă a celor pe care-i conducea³.

Tipărirea Paliei s-a datorat și sprijinului acordat de superintendentul Mihail Tordași (originar din Turdaș - Orăștie), de Ștefan Herce "propovăduitorul Evangheliei lui Christos în orașul Cavâran Sebeșului (Caransebeș), Zacan Efrem "dascălul de dascălie al Sebeșului", Moisi Pestișel (probabil din Peștiș - Hunedoara), propovăduitorul Evangheliei în orașul Lugoș și Archirie Protopopol Varmeghiei Hunedoarei⁴.

Iată, deci, titlu de carte și nume de oameni cu referire la această carte, care relevă ținutul Hunedoarei în lumea cărții vechi și a personalităților cu tangență culturală în epocă.

O rodnică activitate în domeniul cărții vechi zămislită în aceste locuri au desfășurat-o copiiștii. Călugării - cărturari ocupanți de drept ai "scriptorium"-ului mănăstirilor, ori simplii preoți de sat cu preocupări cărturărești așezați în ținuturi hunedorene, în perioada evului mediu dar și mai apoi, s-au preocupat de scrierea cărților, îndeosebi, religioase, mult cerute atunci.

În județul Hunedoara au existat aproape în fiecare zonă geografică câte o mănăstire cunoscută în activități legate de scrierea - copierea cărților, de așezarea legăturii de carte sau de strângerea ori răspândirea printre comunitățile apropiate sau mai îndepărtate a cărților tipărite sau manuscrise.

Un loc bine definit îl ocupă Mănăstirea - școală de la Prislop (Silvaș - Hațeg), cunoscută din secolul al XV-lea. Aici ctitorul mănăstirii, călugărul Nicodim a copiat

3. Nicolae Cartoian, *Istoria literaturii române vechi*, București, 1980, p.109.

4. *Idem*, p.110.

“Tetraevanghelul slavon” între anii 1404-1405, manuscris important din punct de vedere istoric, literar, lingvistic și artistic, fiind scris pe pergament și împodobit cu frontispicii. Redăm însemnarea de pe carte: “Această Evanghelie a scris-o Popa Nicodim din Țara Ungurească în anul al șaselea al prigonirii lui, iar de la începutul firii socotim șase mii nouă sute și treisprezece (1404-1405)”⁵. La Prislop s-au remarcat și alți călugări vestiți pentru știința lor de carte. Călugărul Ghenadie, mitropolit al tot ținutului Ardealului, cu reședința la Mănăstirea Prislop “nu și-a dat nici o odihnă până ce a putut săvârși și tipări la Brașov, la 1580 un *Sbornic slavonesc* și a dat învoirea pentru *Evanghelia cu învățătură* (Brașov, 1580-1581)”⁶.

Mănăstirea Prislop cu acea veche școală caligrafică și de miniatură, cu dascăli și zugravi de icoane unde se copiau și se ilustrau cărți, s-a remarcat secole mai târziu.

Evidențiem autori de cărți rămase în formă manuscrisă, luând în seamă criteriul cronologic.

Dintre preoții hunedoreni cu interes și știință în scrierea cărților îl menționăm pe Popa Ioan Românul, care la Sânpetru (Hațeg), în anul 1620 a copiat cartea *“Alexandriei”* un *“Rojdanic”* (Carte de prevestire) și cartea moralizatoare *“Fiori di virtu”* (*Floarea darurilor*) cuprinse într-un Miscelaneu (inclus în Codex Negoianus), constituind, încă, primele copii în limba română ale acestor cărți.

Însemnarea lăsată de copist atestă paternitatea scrierii: “[...] adecă eu mult greșit și ticălos Popa Ioan din Sânpetru am scris această carte ce să cheamă Alicsandria și mă ustenii cât putui și o am scris să să cetească și să socotească bine ce este împărăția ceștii lumi deșarte și mângâioasă [...] mesiața cireșar să începă în 15 zile și să

5. Mircea Păcurariu, *Istoria Mănăstirii Prislop*, Arad, 1986, p.32.

6. Augustin Bunea, *Episcopii Petru Pavel Aron și Dionisie Novacovici*, Blaj, 1902, p.59.

sfârși în luna lui august 4 zile, văleat 7128, 1620, în zilele lui Bethlem Gabor, craiu, scris în satu care să cheamă Sânpetru”⁷.

Tot în secolul al XVII-lea s-a remarcat în istoria culturii noastre *“Psaltirea româno-calvină”* scrisă în anul 1697 de către Ioan Viski din Sântămărie. Această Psaltire, traducere versificată a Cărții Psalmilor lui David, completează traduceri românești ale mitropolitului Moldovei, Dosoftei, și ale diplomatului brașovean în Țara Românească, Teodor Corbea.

În însemnarea copistului celor 150 de Psalmi stă scris: “Am început a-i scrie în comuna Sântămărie și i-am terminat în Geoagiu de Jos la 1697, ziua 12 august dimineața, Viski Ioan”⁸.

La sfârșit de secol XVII s-a făcut cunoscut un alt autor de carte manuscrisă, Pătru Diac, născut în ținutul hunedorean și slujitor al bisericii din aceste locuri. Prin însemnarea din *Sinaxarul* său manuscris, autorul hunedorean după ce-și cere iertare - formulă protocolară obișnuită pentru cartea veche - pentru eventualele greșeli în ale scrisului, continuă menționându-și pe lângă nume, profesie și localitatea în care a trăit o perioadă a vieții sale, și date despre preocupările sale cărturărești: “ [...] scris-am eu Pătru Diac de la Băcăinți când am șezut la Pișchinți la Avram Nedel. Într-această vreme iată scris cinci praznice popei Neagoi de la Vinere, în zilele cinstului Vlădica Atanasie [...] scris-am [...] în anul de la nașterea Domnului 1699, luna ghenuarie, 18 zile, am scris eu mult păcătosul și nepriceputul Pătru Diac, în zilele Craiului Leopold Iosif ”⁹.

În județul Hunedoara sunt cunoscute 8 mănăstiri care datează din perioada medievală: Hunedoara, Plosca,

7. Gabriel Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești până la 1800*, București, 1959, p.130.

8. Ilie Corfus, *Însemnări de demult*, Iași, 1975, p.185.

9. Gabriel Ștrempel, *Op.cit.*, p.177.

Prislop, Răchitova, Râu de Mori, Sibișel, Vaidei, Vaca¹⁰. Egumenului Varlaam de la Prislop i s-a încredințat și îngrijirea Mănăstirii Plosca și vechea Mănăstire Vaca (azi Crișan n.n.) "care ambele fac dependente de Prislop" ¹¹. Mănăstirea Plosca (Teliuc) "e mai veche ca cetatea Hunedoarei înzestrată cu moșii de familia Huniazilor" ¹².

În anul 1693 s-a stabilit la Mănăstirea Plosca dascălul Vasile Sturza Moldoveanul, cărturar pelerin care a copiat la Plosca un *Ceaslov* și un *Octoih* și pentru însemnătatea cărții vechi scrise de mână, menționăm un *Codice* pe care același cărturar moldovean, călător prin locuri hunedorene, l-a scris în satul Mada (Orăștie), în vara și toamna anului 1695, când a fost găzduit de Popa Simion¹³.

Secolul al XVIII-lea cu metamorfozele benefice în lumea cărții sub orizontul "Iluminismului" a favorizat sporirea numărului centrelor tipografice, creșterea numărului și a calității cărților tipărite dar și a celor manuscrise care au circulat în paralel.

Zonele Hunedoarei s-au evidențiat și în secolul al XVIII-lea în lumea cărții mai ales prin cărțile scrise de mână, dovadă a necesității cărții în aceste locuri. Locul de pornire au fost mănăstirile sau bisericile.

Cunoscător al limbii slavone, probabil același Pătru Diac din Băcăinți a scris un "*Strastnic* în zilele cinstului Vlădica Atanasie [...] de la nașterea Domnului 1701, luna aprilie, 12 zile" ¹⁴.

Aducem pe prim plan, în această succintă incursiune în istoria cărții hunedorene "*Liturgia Sfântului Ioan Gură*

10. Ștefan Meteș, *Mănăstiri românești din Transilvania și Ungaria*, Sibiu, 1936, p.101-131, 154-156.

11. Augustin Bunea, *Op.cit.*, p.322.

12. Ștefan Meteș, *Op.cit.*, p.101.

13. Florian Dudaș, *Manuscrise românești medievale din Crișana*, Timișoara, 1986, p.56.

14. Gabriel Ștrempel, *Op.cit.*, p.177.

de Aur”, carte manuscrisă semnată de “Popa Niculae din Cigmău, al dumneavoastră bun voitoriu popei Paște din Bozeș, văleat 1702, scris pentru un florin și 60 de bani”¹⁵.

Alăturăm încă un titlu de carte, o *Cazanie*, și încă un nume de copist, Popa Mihai, care excelează prin modestie: “Această sfântă Păucenie s-au orăduit a să scria dintâia zi a lui maiu lună și anii Domnului au fost 1729 [...] și s-au scriat în zilele Măriei Sale Domnului Vlădica din Făgăraș, mare păstoriu preste toată Țara Ardealului, Ioan barontiș Patachi și nobiliș, și s-au scris cu ajutoriu lui Dumnezeu de mâna lu Popa Mihai din Roșcani, greșita și păcătoasa și mai mic plecat și sluga tuturor fraților, mesiața cireșar, 14 zile”¹⁶.

Ne întoarcem la vrednica școală de copiiți a Mănăstirii Prislop și semnalăm binecunoscuta carte filozofică a lui Dimitrie Cantemir “*Divanul* sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul” (tipărită la Iași în anul 1698), copiată la Mănăstirea Prislop de monahii Eftimie și Mihai în anul 1756, cu o însemnare a ieromonahului Varlaam, egumen al mănăstirii”¹⁷.

Cazania lui Varlaam, tipărită la Iași în anul 1743, a cunoscut și copii manuscrise hunedorene. Pe un astfel de exemplar manuscris se păstrează o însemnare care dezvăluie că scrierea de mână a *Cazaniei* s-a făcut la începutul secolului al XVIII-lea în Mănăstirea Plosca de către ieromonahul Varlaam, vândută apoi unui diac Tone care, probabil, învăța la Prislop¹⁸. Tot la Prislop ieromonahul Varlaam a mai copiat un “*Triod*” la anul 1717¹⁹. Se adaugă la numărul cărților copiate în localități din județul Hunedoara

15. *Idem*, p.169.

16. *Idem*, p.152.

17. Mircea Păcurariu, *Op.cit.*, p.84-85.

18. *Ibidem*.

19. Gabriel Ștrempel, *Op.cit.*, p.269

un *"Minei"* cu coperti din lemn învelit în piele, care are însemnarea: "Să să știe că acest Titulaș am scris eu Mitru ot Hațeg al Popii lui Ioan din Hațeg ce sunt dascăl acum în Hațeg în anii 1747" ²⁰.

Cartea scrisă de mână, un *"Triod"*, tot în secolul al XVIII-lea, care poartă semnătura lui Popa Mihai, copist peregrin originar din Bihor, a fost copiată la Galați (Hațeg) ²¹.

Adăugate la numărul și valoarea cărților tipărite cu circulație în județul Hunedoara sau imprimate, cum este cazul exemplarelor puține ale *"Paliei de la Orăștie"* (1582), cărțile manuscrise măresc numărul cărților scrise în localități hunedorene din care unele au pornit și au poposit în locuri îndepărtate nouă, iar altele au rămas multă vreme încă spre folosul cititorilor de aici.

Loc prielnic scrisului sau adăpost de carte au fost și alte mănăstiri hunedorene. De pildă, de la Mănăstirea Vaca, în anul 1701 s-a vândut un *"Noul Testament"*, tipărit la Bălgrad în anul 1648 (aflat în colecția particulară Brădeanu din Deva) și o *"Cazanie"* de Iași, 1643, cărți cu însemnări care atestă, prin semnătura monahului Pahomie, că acest călugăr era iubitor de carte, poate și el un copist dar sigur un legător de carte ²².

Adăugăm la înșiruirea numelor de copiiști hunedoreni pe acela al lui Solomon Raboi din Sălașu de Sus care a scris, în secolul al XVIII-lea un *"Prăznicar"* ²³. Datează tot din secolul al XVIII-lea un *"Ceaslov"* (aflat la Muzeul din Deva), cu însemnarea care ne spune: "Coneț Pascalie sa

20. Florian Dudaș, *Op.cit.*, p.260.

21. *Idem*, p.261.

22. Andrei Adrian Rusu, Ioachim Lazăr, *"Ars Transilvaniae"*, II, Cluj, 1992, p.145-157; Maria Basarab, *Însemnări de pe cărți vechi existente în patrimoniul hunedorean despre legători și legătoria de carte*, în *Sargetia*, XX, 1986-1987, p.285.

23. Florian Dudaș, *Carte vechi românească din Țara Hațegului în lumina Catalogului lui Ștefan Moldovan*, în *Banatica*, 1977, p. 485.

finit, scris-am eu Popa Pătru din Delari (Ghelari n.n.) și am început a scrie în luna martie, în 25 de zile și am sfârșit în 30 de zile, scris-am eu, văleat 1740”²⁴.

Putem concluziona, din această scurtă prezentare a istoriei cărții românești vechi, că prevalează cărțile scrise de mână, iar geografic predomină Țara Hațegului.

Din singurul titlu de carte tipărită la Orăștie “Palia” (1582), nu se păstrează nici un exemplar în județul Hunedoara.

Îndreptându-ne spre secolul următor, cel de-al XIX-lea, nu putem exemplifica titluri de carte veche tipărită ori scrisă de mână într-una din localitățile hunedorene dar nu putem eluda vrednicia unei înalte fețe bidericești care s-a preocupat de identificarea și evidențierea cărților românești vechi. În vremea când a deținut funcția de vicar al Țării Hațegului, istoricul și omul de cultură Ștefan Moldovan, la cererea canonicului, profesor la Blaj, Timotei Cipariu, prefect al tipografiei blăjene, în urma “vizitațiunii canonice” la bisericile greco-catolice din vicariatul Hațegului, Ștefan Moldovan a întocmit o Listă - catalog cu titlurile, numărul și chiar starea de conservare a cărților vechi românești păstrate atunci. Terminată în iunie 1857 această “Listă” care prezintă încă interes bibliologic, cuprinde: 795 de cărți românești vechi, 191 de titluri, 40 de cărți neidentificate, incomplete și 22 de titluri de carte manuscrisă (unele sunt colligat)²⁵.

Am socotit că este drept să-l includem pe acest reprezentant al înaltei ierarhii bisericești transilvănene care a trăit o vreme la Hațeg, în această scurtă istorie a cărții românești vechi scrisă, rămasă sau pornită la drum din locuri

24. Maria Basarab, *Carte veche manuscrisă în patrimoniul hunedorean*, în *Sargetia*, XXV, 1992-1994, p.361.

25. Florian Dudaș, *Carte veche românească din Țara Hațegului în lumina Catalogului lui Ștefan Moldovan*, în *Banatica*, 1977, p.485.

hunedorene, având în vedere că este singura personalitate hunedoreană de dinaintea istoriei noastre contemporane, care s-a preocupat sistematic de catalogarea cărții vechi românești hunedorene.

Prezentăm un tabel cu numele autorilor și titlurile cărților scrise în localități hunedorene, facilitând cititorului formarea unei imagini mai explicite asupra preocupărilor hunedorenilor, mai îndepărtată nouă în timp, pentru a da “carte de învățătură”.

Autor	Titlul cărții	Locul și anul scrierii (tipării)
Presbiter Georgius	“Studentul de la Romos” Tratat despre credințele, obiceiurile, viața și viclenia turcilor	Urach, 1482 (tip.)
Șerban Coresi, Marian Diacul	Palia	Orăștie, 1582 (tip.)
Nicodim	Tetraevanghelul slavon	Prislop, 1404-1405 (mss.)
Ghenadie	Sbornic slavonesc și Evanghelie cu învățătură	Brașov, 1580; 1580-1581 (tip.)
Popa Ioan Românul	Alexandria, Rojdanic, Floarea darurilor	Sânpetru, 1620 (mss.)
Vasile Sturze Moldoveanu	Ceaslov și Octoih	Plosca, 1693 (mss.)
“	Codice	Mada, 1695 (mss.)
Ioan Viski	Psaltirea româno-calvină	Sântămărie, 1697 (mss.)
Pătru Diac din Băcăiți	Sinaxar	Pișchinți, 1699 (mss.)
“	Strastnic	1701 (mss.)
Popa Nicolae din Cigmău	Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur	1702 (mss.)
Popa Mihai din Roșcani	Cazanie	1729 (mss.)
Eftimie și Mihai	Divanul	Prislop, 1756 (mss.)
Varlaam Ieromonah	Cazanie	Prislop, sec. XVIII (mss.)
“	Triod	Prislop, 1717 (mss.)
Mitru	Minei	Hațeg, 1747 (mss.)
Popa Mihai	Triod	Galați (Hațeg), sec. XVIII (mss.)

II. SCURTE CONSIDERAȚII PRIVIND CONSTITUIREA COLECȚIEI DE CARTE A MUZEULUI DIN DEVA

Colecția de carte a muzeului devena, în forma lui inițială cu titulatura “Societatea de Istorie și Arheologie” înființată în anul 1880, s-a constituit prin obida și dăruirea celor care l-au slujit mai apoi și au înțeles rostul unui astfel de lăcaș și depozitar de valori istorice și culturale.

Necesitatea găsirii unui edificiu cu destinație certă de păstrare a nenumăratelor valori documentare hunedorene a fost semnalată de personalități culturale ale timpului: “Comitatul Hunedoarei este una din cele mai memorabile părți ale pământului nostru [...] monumente memorabile din toate timpurile se află acolo risipite sau ascunse în sânul pământului”¹.

Întemeiată prin achiziții, donații sau schimb, colecția de carte, documente, în general tipărituri de valoare, stă acum la îndemâna celui interesat de istoria acestor locuri.

Cu gratitudine deschidem lista celor care au pus temelia acestei colecții de carte, și-l numim pe George Barițiu, cel care și-a închinat întreaga viață prosperării culturii transilvănene. O scrisoare datată în 30 mai 1882 și semnată de George Barițiu, secretarul de atunci al “Astrei”, vestește

1. “*Observatorul*”, Sibiu, an II, nr.17, 10/27 martie, 1880.

o donație de cărți și documente făcută Societății de Istorie și Arheologie din Deva: "În semn de mulțumită călduroasă din partea mea îmi permit a transmite în primirea Dumneavoastră, domnule Președinte (Geza Kuun, președinte și Pal König, primul bibliotecar n.n.)², un prea mic adaos la biblioteca acestei Societăți științifice și anume: *Dicționarul român-maghiar, Glosariu de vorbe străine, Dicționarul limbii române elaborat ca proiect, Istoria regimentului al VI-lea românesc transilvan, Les forces productives de la Roumanie, d'après les livres de M. Aureliane par M. Lessage, Paris, 1876, 5 broșuri Statistica din România din 1875 -1976 -1877*"³.

Efortul depus pentru constituirea colecției de carte a continuat cu stăruință.

O filă a Dosarului Societății de Istorie și Arheologie, din anul 1882, conține câteva cărți, documente și chiar bani donați de o văduvă din satul Ciuleni - Toplița oferite "sub formă de donație pentru a-mi exprima dorința de înflorire a artei și culturii"⁴. Lista de donație cuprinde: 33 scrisori și documente, 72 volume cărți⁵.

La 10 martie 1885 este consemnată o altă donație a Episcopului Bihorului care a întocmit și donat "Societății" din Deva "*Monografia Bihorului*" în 3 volume⁶.

Interesul pentru strângerea documentelor și cărților este crescând și remarcabil, dacă exemplificăm cu ceea ce scria un cercetător în domeniu care a vizitat Muzeul din Deva în perioada lui de început, într-un articol publicat în

2. Gheorghe Firczak, *Societatea de Istorie și Arheologie a Comitatului Hunedoara. Primii ani de activitate*, în *Sargetia*, XXI-XXIV, 1988-1991, p.823 și *Sargetia*, XXVII2, 1995-1996, p.155.

3. Colecția Societății de Istorie și Arheologie, Deva, Dosar Fond Propriu / 1882, fila 32, Direcția Națională a Arhivelor Statului - Filiala Hunedoara.

4. *Ibidem*, Dosar 37, fila 4.

5. *Ibidem*, fila 6.

6. *Ibidem*.

revista "Transilvania": "Am mai vizitat o dată micul muzeu arheologic din Deva [...] și am aflat că, cu toată lipsa greu simțită de mijloace bănești, acel muzeu s-a înmulțit din nou [...] se adună în Deva și documente scrise câte se pot afla în acea parte a Transilvaniei"⁷.

Urmând trecerea timpului înregistrăm cu mulțumire că fiecare an calendaristic a fost darnic pentru colecția de carte.

Un cărturar hunedorean, Buda Adam (din satul Reia - Hațeg), colecționar și de cărți și documente a donat bibliotecii Societății de Istorie, în 4 iulie 1888, reviste de interes științific, album de botanică și "*Corespondența de la Mintia*"⁸.

Dintr-un raport, aflăm că în biblioteca muzeală, la data de 17 iunie 1894 erau "441 opere în circa 715 volume și caiete"⁹.

Remarcăm, nu fără uimire, numele altor mulți donatori de carte și documente, cum ar fi al doamnei Fărcaș din Geoagiu, din anul 1905¹⁰, sau a Ministerului de Interne care a făcut în 16 martie 1905 o donație de 12 volume cu conținut istoric și de popularizare a științei¹¹.

Trei ani la rând, din 1906 până în 1908¹², rapoartele de bibliotecă au înregistrat creșterea numărului de cărți și menționăm doar donația pretorului Hunedoarei din anul 1908. Selectăm titluri de carte printre care: "M.Tullius Cicero, *Orationum cum correctionibus*", Veneția, 1624, ediția lui Paulus Manutius apărută în vestita officină "Manutius", care pe durată de un secol a dat la lumina tiparului cărți dintre cele mai valoroase.

O bună parte dintre cărțile cu care s-a început formarea

7. "Călători în interesul istoriei", în "*Transilvania*", XII, 3-4, Sibiu, 1/15 februarie, 1887.

8. C. S. I. A., Deva, Dosar 37, fila 19.

9. *Ibidem*, fila 21.

10. *Ibidem*, fila 30.

11. *Ibidem*, fila 31.

12. *Ibidem*, filele 31, 36,37, 41, 42;

bibliotecii muzeului provin de la înnobilita familie hategană a Căndreștilor, cărțile purtând ex-libris-ul "Kenderessy". Exemplificăm una dintre cărțile semnificative: "Plutarh, *Viața bărbaților iluștri greci și romani*", Basel, 1542 sub îngrijirea lui Jack Amiot, despre a cărei editare în anul 1569 eseistul și filozoful "Pleiadei" J.M. Montaigne se arăta foarte recunoscător pentru că editorul a știut "să caute și să aleagă o carte atât de înălțătoare și de potrivită pentru a o oferi țării sale"¹³.

Cu aceeași însemnare de proprietate a Kenderessy-lor păstrăm acum cartea lui Christiani Adolphi Thuldeni "*Historia Europicarum*" editată la Köln, în 1665, colligat: "*Historia universalis*", Köln, 1677, carte care prezintă interes pentru că autorul vorbește despre bogățiile pământului Transilvaniei și despre "eius princeps"¹⁴. Menționăm, cu același ex-libris "Kenderessy", cartea "*De propria vita liber*" tipărită la Amsterdam în anul 1654, carte care a prezentat mare interes pentru celebrul bibliotecar al lui Richelieu și Mazarin, Gabriel Naudé. Carte importantă intrată în bibliotecă în aceeași perioadă de început este și "*Historia animalium*" apărută la Dresda în anul 1687 remarcabilă prin deosebita tehnică a gravurilor.

Munca de completare a colecției de carte nu s-a întrerupt și am evidențiat mai mult din punct de vedere statistic cărțile intrate în patrimoniul muzeal în anii începutului de secol XX. Astfel, în anul 1906 s-au obținut pentru biblioteca muzeului 140 de cărți dintre care 60 erau donații iar 80 achiziționate sau obținute prin schimb cu alte instituții de profil, 153 reviste, 90 de tipărituri mărunte, 20 de alte documente, 40 de fotografii, iar totalul se cifra la 623 de volume¹⁵.

În anul 1910, din aceleași documente arhivistice, aflăm că au fost achiziționate 25 de volume, iar din

13. Albert Flocon, *Universul cărților*, București, 1976, p.209.

14. Christiani Thuldeni, *Historia Europicarum*, Köln, 1665, p.525.

15. C.S.I.A., Deva, Dosar 37, fila 99.

inventarul general rezultă că erau 1091 volume dintre care 769 cărți¹⁶.

După alți trei ani, 1913, patrimoniul bibliofil a sporit cu un număr de 20 de cărți¹⁷, iar în anul următor, 1914, au fost achiziționate 13 cărți și s-au obținut prin donații 7 cărți și 12 tipărituri mărunte¹⁸.

Am făcut o scurtă incursiune în istoria de început a bibliotecii muzeului nostru. Am semnalat câteva dintre titlurile cărților străine pentru a se cunoaște că, pe lângă valorile patrimoniului de carte românească, biblioteca Muzeului din Deva deține multe și importante cărți vechi străine cu care, de fapt, s-a început constituirea prețiosului patrimoniu bibliofil devenit.

Dincolo de datele statistice relevăm sporirea an de an a patrimoniului nostru de carte ținând cont de această preocupare a înaintașilor noștri. Exemplificăm doar anii 1990-1997 în care în biblioteca muzeului nostru au intrat prin achiziții și donații 58 de cărți străine și 64 de cărți românești cu valoare de patrimoniu cultural sau chiar patrimoniu cultural național.

Credem că aceste scurte știri despre constituirea colecției de carte întregesc Catalogul cărților românești vechi aflate acum în biblioteca Muzeului din Deva.

16. *Ibidem*, fila 132.

17. *Ibidem*, fila 136.

18. *Ibidem*, fila 138.

III. CENTRE TIPOGRAFICE ROMĂNEȘTI ȘI CĂRȚI AJUNSE LA MUZEUL DIN DEVA

Fondul de vechi tipărituri aflate în biblioteca Muzeului din Deva cuprinde cărți imprimate în centre tipografice transilvănene, dar au ajuns aici și cărți tipărite în vechile tiparnițe din Țara Românească și Moldova. Se adaugă exemplare de carte românească provenite din tipografia de la Buda și chiar din Petersburg.

Dacă ținem seama de anul convențional socotit limită pentru cartea veche (1830) menționăm că majoritatea cărților provin din tipografia de la Blaj, dar dacă avem în vedere, în cazul nostru, și cărțile tipărite după anul 1830 dar cu caractere chirilice, cele mai multe sunt cărți sibiene.

Considerăm că este potrivit să evidențiem cărțile noastre în funcție de vechimea lor, menționând și centrul tipografic din care provin. Începem prin urmare cu Târgoviște, unde activitatea tipografică a început în secolul al XVI-lea "ca o componentă a unui plan politic și religios continuat și în secolul următor"¹. *Liturghierul* (1508), prima carte tipărită pe pământ românesc, oferă posibilitatea înscrierii în linie ascendentă a activității noastre tipografice. Cele trei cărți târgoviștene: *Molitvenic* - 1545 (limbă

1. Gheorghe Buluță, *Scurtă istorie a editurii românești*, București, 1996, p.7.

slavonă), *Îndreptarea Legii* - 1652, *Liturghii* - 1713, aflate printre cărțile "prime" la muzeul de veche, argumentează prelungirea tipăririi de carte religioasă și laică pe parcursul a trei secole (cu întreruperea cunoscută), în aceeași localitate tipografică, Târgoviște, dar atestă în același timp linia de legătură între centrul de tipărire și răspânditele localități în care s-au stabilit cărțile.

Următoarea carte, în ordinea vechimii cărților aflate la muzeu, provine din tiparnița ieșeană. "*Cartea românească de învățătură*" (*Cazania lui Varlaam*), Iași, 1643, care reprezintă și începuturile tiparului în Moldova². Cartea a cunoscut o foarte largă circulație în părțile vestice ale Transilvaniei³ și faptul se datorează lipsei "*Evangeliei*" în altarele bisericilor dar și folosului sufletesc tras din învățămintele și ideile îndrăznețe referitoare la unitatea culturală a românilor, exprimate în "Cuvântul către cetitori". La Muzeul din Deva se găsesc două exemplare ale acestei tipărituri, dar mai posedăm încă însemnate cărți ieșene tipărite în secolele următoare: *Octoih* - 1749, Gheorghe Șincai, *Hronica Românilor* - 1854.

În secolul al XVII-lea cărțile, apărute cu cheltuiala domnitorilor, mitropoliților, a unor slujbași ai bisericii, reprezintă rezultatul unei munci împreunate, a diferitelor categorii de oameni ai cărții (mitropoliți, autori de texte tipărite, călugări, dieci, protopopi și preoți).

Alba Iulia tipografică exemplifică acest efort roditor prin binecunoscutele și căutatele, de-a lungul vremii, cărți de slujbă religioasă: *Noul Testament* - 1648, *Molitvenic* - 1689, *Chiriadromion* - 1699 (*Bucoavnă* - 1699)⁴.

2. Cornelia Papacostea-Danielopolu, Lidia Demény, *Carte și tipar în societatea românească și sud-est europeană, sec. XVII-XIX*, București, 1985, p.81.

3. Florian Dudaș, *Cazania lui Varlaam în vestul Transilvaniei*, Timișoara, 1979.

4. Eva Mârza, Doina Dregheciu, *Carte românească veche în județul Alba, secolele XVI-XVII. Catalog*, Alba Iulia, 1989, p.18.

Specificăm existența în patrimoniul bibliofil al muzeului a celor trei exemplare de carte religioasă, provenite dintr-o localitate tipografică apropiată nouă geografic. *Noul Testament* - 1648, traducerea, a unei părți din Biblie, cu marea atenție a mitropolitului Simion Ștefan, semnatarul Predosloviei, acordată traducerii textelor sacre, *Molitvenic* - 1689, lucrare a tipografiei princiare la care a lucrat Ioan Zoba din Vinț, înaltă față bisericească, sau *Chiriadromionul* - 1699, apărut sub supravegherea mitropolitului Atanasie, carte și ea cu mare răspândire printre hunedoreni, confirmă faptul că și-au îndeplinit funcția lor socială.

Din tipografia Buzăului înființată cu cheltuiala domnitorului Constantin Brâncoveanu și "pren mâinile lui Mitrofan", cunoscutul cărturar și tipograf, care a lucrat și la Iași ca ucenic al lui Dosoftei⁵, au ajuns la Deva: *Învățătura la șapte taine* - 1702 și *Apostol* - 1704. Aceste două tipărituri buzoiene ilustrează ideea circulației neîntrerupte a cărților vechi precum și nevoia de carte printre slujbașii bisericilor hunedorene.

Înzestrată cu litere, xilogravuri și unelte noi încă de Șerban Cantacuzino, tipografia de la București a ocupat loc prim, printre tipografiile din Țara Românească, obținând aprecierea străinilor pricepuți în ale tiparului⁶. Bucureștiul tipografic a avut și norocul de a-l avea printre tipografi pe cărturarul și cel care s-a impus în domeniul artei grafice, Antim Ivireanul, care "a pus pe picioare" și alte tipografii din Țara Românească. Cele 12 cărți vechi de la Deva, provenite din București, datează între anii 1709-1786 și confirmă rodnicia tipografică bucureșteană.

5. Dan Simonescu, Gheorghe Buluță, *Pagini din istoria cărții românești*, București, 1981, p.62.

6. Cornelia Papacostea-Danielopolu, Lidia Demény, *Op.cit.*, p.101.

Tipăriturile de Râmnic (la Muzeul din Deva avem cărți râmnicene vechi care au imprimați ani între 1731 și 1786) își datorează realizările în primul rând unui anume tip de cărturari al căror orizont iluminist le conferă un caracter distinct⁷ (Chesarie, Filaret n.n.). Cărțile de Râmnic "au desăvârșit acțiunea de înlocuire a limbii slave, folosite în biserici de veacuri, cu limba română"⁸.

Din Transilvania tipografică cu rezonanță concretă în județul Hunedoara, la Deva în special, nu lipsesc cărțile tipărite la Blaj.

În centrul cultural de la Blaj "s-au conturat trăsăturile unui complex bibliologic eficient [...] purtând pecetea ideilor iluministe și în același timp marca unei renașteri naționale românești realizate prin intermediul cărții"⁹.

Tipografia blăjeană, cu prima ei carte menționată (*Ceaslov* - 1678)¹⁰ și de la prima ei carte religioasă păstrată încă (*Strastnic* - 1753), dar și mulțimea cărților laice ieșite la lumina tiparului din Blaj, pe o perioadă îndelungată, a fost susținută de intelectuali de elită din rândul ierarhiei ecleziaste, a profesorilor, a oamenilor de înaltă cultură ale căror preocupări cărturărești au câștigat o credibilitate îndelungată¹¹.

De altfel, menționăm că, din numărul total al cărților românești vechi aflate în județul Hunedoara și în cazul acesta în Muzeul din Deva (în biblioteca noastră sunt înregistrate 24 de titluri) majoritatea provin de la tipografia din Blaj, iar dintre toate relevăm *Biblia* - 1795, tradusă și tipărită sub îngrijirea lui Samuil Micu, "una dintre lucrările

7. Gheorghe Buluță, *Op.cit.*, p.37.

8. Dan Simonescu, Gheorghe Buluță, *Op.cit.*, p.65.

9. Gheorghe Buluță, *Op.cit.*, p.39.

10. Dan Simonescu, *BRV*, IV / 27, București, 1944.

11. Iacob Mârza, *Școală și națiune*, Cluj Napoca, 1987, p.99-120.

de referință pentru studiul dezvoltării tipografice și a posibilităților editoriale”¹².

O observație specială facem în legătură cu tipăritura blăjeană *“Floarea Adevărului”* a lui Petru Pavel Aron, referindu-ne la ediția a doua a cărții apărută la Blaj în 1816. Exemplarul aflat la Muzeul din Deva este un colligat: *“Păstorniceasca Poslanie sau Dogmatica Învățătură”*, sub îngrijirea aceluiași episcop, exemplar care pe fila de titlu nu are menționat locul și anul tipăririi, dar caracterul identic al literelor cu ale cărții colligat și simpla mențiune, din fila de titlu “a doua oară și aceasta a se tipări” ne îndreptățește să credem că este vorba de ediția a II-a a “Dogmaticii” tipărită tot în anul 1816 la Blaj. Această ediție, a doua, a “Dogmaticii” nu se află catalogată nici în B.R.V., nici în Daniela Poenaru, “Contribuții la B.R.V.”.

Printre primele centre tipografice românești transilvănene se numără Sibiul, în care la jumătatea secolului al XVI-lea a activat tipograful Filip Moldoveanu și care a tipărit *Catehismul românesc* - 1544. La Sibiu se prefigura atunci “un model editorial de tip central european”¹³. Activitatea tipografică sibiană s-a dezvoltat spre sfârșitul secolului al XVIII-lea și s-a prelungit mai ales în domeniul tipăririi cărții religioase cu caractere chirilice până spre sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Am evidențiat în această lucrare cartea sibiană tipărită și după anul 1830, socotit, convențional, anul limită al cărții românești vechi, pentru că tipografia sibiană n-a renunțat la alfabetul chirilic, așa încât după forma tipăriturilor, cărțile sibiene cu litere chirilice se pot încadra între cărțile vechi. În biblioteca Muzeului din Deva avem cărți tipărite la Sibiu

12. Dan Simonescu, Gheorghe Buluță, *Op.cit.*, p.73.

13. Gheorghe Buluță, *Op.cit.*, p.12.

începând cu anul 1709¹⁴ și cea mai târzie în acest sens datează din anul 1890.

Unul dintre cele mai vechi centre tipografice românești este cel de la Brașov. După venirea la Brașov a diaconului Coresi, de la Târgoviște, cartea românească a cunoscut un reviriment. Coresi a făcut dovada unui "umanism erudit și critic"¹⁵, el a fost un editor, un traducător, care a constituit modelul pentru tipografia brașoveană și românească în general. De la Coresi, din Brașov, a început tipărirea celor dintâi și celor mai multe cărți religioase în limba română pentru că, scria el, "întru besearică mai vârtos cinci cuvinte cu înțelesul meu să grăiesc ca și alții să învețe, decât un întunearic de cuvinte neînțelese într-alte limbi"¹⁶. Dintre cărțile brașovene, tipărite într-o perioadă îndepărtată nouă, păstrăm în muzeu doar trei cărți, dintre care mai însemnată ni se pare *Floarea darurilor* - 1807.

Nu putem omite rostul și rolul pe care l-a avut cartea românească veche tipărită la Buda cu circulație mare în părțile noastre.

Instalată în vechea casă de piatră a lui Ioan Corvin, în anul 1777, tipografiei de la Buda i-a crescut prestigiul după ce Maria Tereza i-a acordat privilegiul editării cărților didactice pentru întreaga Ungarie¹⁷, și ca urmare această tipografie a îndeplinit și cerințele laicilor dar și ale preoților și dascălilor.

La tipografia din Buda au activat intelectuali români de marcă, în special reprezentanții de seamă ai Iluminismului (S. Micu, P. Maior, P. Molnar) și s-au tipărit aici cărți de istorie, de literatură, de medicină, de agricultură,

14. Daniela Poienaru, *Contribuții la BRV*, Târgoviște, 1973, p.184.

15. Gheorghe Buluță, *Op.cit.*, p.17.

16. Dan Simonescu, Gheorghe Buluță, *Op.cit.*, p.32.

17. Andrei Vereș, *Tipografia românească de la Buda*, în *Boabe de grâu*, nr.12, 1932, an III, p.593-612.

manuale școlare, calendare. Tipăriturile religioase se disting prin frumusețea tiparului și eleganță, motivându-și astfel, largă circulație în spațiul transilvan (la muzeu avem 9 astfel de cărți, cea mai veche este *“Propovedanii”, 1809*, a lui Petru Maior).

Ne-am oprit și la importanța pe care o prezintă unele *“Predoslovii”* ale acestor cărți vechi, acel *“Cuvânt către cetitor”,* în care se motiva nevoie apariției cărții printr-o adresare directă cititorului, sau prin intermediul acestor predoslovii recunoaștem nume de cărturari de odinioară, dificultăți întâmpinate în traducerea, în scrierea și în tipărirea cărților.

La un loc cu cartea, Predoslovie adresată *“cetitorului”* era întotdeauna partea originală a cărții, care de obicei era o traducere. *“Cuvântul înainte”* al cărții vechi constituie pagină de istorie și istorie a culturii, veritabilă mărturie documentară. Se detașează idei esențiale din conținutul acestor prefețe. Astfel, se menționează de obicei *“izvodul”* cărții traduse și necesitatea traducerii. De pildă, mitropolitul Simion Ștefan prin opera tipografului Mihail Istfanovici a făcut cunoscut *că Chiriadromionul de Bălgrad - 1699* a vrut *“a o bate în tipariu pentru folosul și luminarea neamului nostru”*.

Despre rostul tipografiei se scrie în prefața *Strastnic - ului de Blaj - 1753*, utilizându-se de un limbaj plastic prin comparația făcută între eficiența tipografiei și vestita pildă biblică a talanților oferiți spre înmulțire *“iar acum am judecat de lipsă a fi cum nu numai cu cuvântul ce și cu tipariul încredințatul talant și buna sămânță a-l împărți și a o semăna [...] cari după datorie or ceti și cari or auzi împreună neguțătorind însutit roada să aducă viitorului stăpân”*.

O mare importanță pentru cartea ce urma a fi tipărită, pentru limba română scrisă a avut-o predoslovie *“Noului Testament”* (Bălgrad, 1648) în care traducătorii *“dezbat”*

următoarele idei inedite pentru acel timp: a) cine a început traducerea Noului Testament și din ce izvoade; b) împărțirea cărții pe capitole (capete); c) nevoia introducerii de neologisme; d) încercarea autorilor de a scrie pe înțelesul tuturor românilor convinși fiind că “cuvintele sunt ca banii”; e) invitația adresată cetitorilor de a nu “giudeca până nu vor socoti izvoadele”¹⁸.

Ideea primelor liste de inventar ale cărților tipărite până la o anumită dată, adăpostite într-un lăcaș de cult ori pe rafturile unei biblioteci de casă parohială, o găsim în predoslovia cărții episcopului blăjean Petru Pavel Aron “*Floarea adevărului*” (Blaj, 1750). În prefața acestei mult controversate cărți autorii au folosit la traducerea ei multe “grădini” din care “au cules floricelele” oferite cititorilor. Știm din această Predoslovie că la anul 1750 erau tipărite, deja, cărțile următoare care au stat drept model cărții blăjene: *Biblia* (București, 1688), *Triodion* și *Strastnic* (București, 1747), *Penticostarion* (Râmnic, 1743), *Minei* (Râmnic, 1737), *Pravila* (Târgoviște, 1652), *Mărgăritare* (București, 1691), *Octoih* (Râmnic, 1742), *Molitvenic* (Râmnic, 1730), *Liturghie* (București, 1747), *Viața Sfinților* (Iași, 1682), *Cheia înțelesului* (București, 1678), *Învățăture creștinești* (Snagov, 1700), *Învățătura creștinească a Sfintei Liturghii* (Iași, 1697)¹⁹.

Ajuns mitropolit al Țării Românești, Antim Ivireanul, talentat cărturar în ale scrisului și imprimeriei mărturisea în Predoslovia la “Liturghii” (Târgoviște, 1713) că “datoria fieștecăre [...] ar putea să facă folos Patriei lui pentru că ea îi priaște și-l hrănește, ea îl cinstește și-l păzește”.

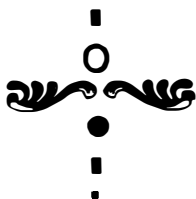
Multe dintre prefețele cărții vechi pot suplini adevărate lecții de istorie ori istoria culturii, dar am desprins doar câteva

18. Gabriel Țepelea, *Pentru o nouă istorie a literaturii și culturii române vechi*, București, 1994, p.84.

19. Zenovie Păclișanu, *Istoria bisericii române unite*. München, 1995, p.385.

idei în acest sens din precuvântările cărților catalogate acum. Paginile acestor Predoslovii dau contur orizontului religios, istoric, economic, cultural al epocii. Prin carte, în întregimea ei, s-a realizat un dialog social, iar mesajul ei este încă primit.

Am alcătuit un tabel cu titlul și anul cărților pe centre tipografice, nu numai pentru o prezentare succintă a unui tablou tipografic ilustrat în patrimoniul devean de carte veche, ci și pentru a răsplăti efortul tuturor celor care au contribuit la existența și circuitul cărții noastre de demult, la parcurgerea drumului de la tipografie până la raftul bibliotecii, incluzând, dacă ni se îngăduie, și interesul depus de-a lungul anilor pentru obținerea acestor valoroase cărți.

I. Târgoviște

1. *Molitvenic, 1545 (1 exemplar)*
2. *Îndreptarea Legii, 1652 (2 exemplare)*
3. *Liturghii, 1713 (1 exemplar)*

II. Iași

1. *Cazania lui Varlaam, 1643 (2 exemplare)*
2. *Octoih, 1749 (1 exemplar)*
3. *Gh. Șincai, Cronica românilor, 1854 (1 exemplar)*

III. Bălgrad (Alba Iulia)

1. *Noul Testament, 1648 (1 exemplar)*
2. *Molitvenic, 1689 (1 exemplar)*
3. *Chiriadromion, 1699 (2 exemplare)*

IV. Buzău

1. *Învățătură la șapte taine, 1702 (1 exemplar)*
2. *Apostol, 1704 (1 exemplar)*

V. București

1. *Octoih, 1709 (1 exemplar)*

2. *Octoih, 1720 (1 exemplar)*
3. *Evangheie, 1723 (1 exemplar)*
4. *Catavasier, 1724 (2 exemplare)*
5. *Octoih, 1730 (1 exemplar)*
6. *Chiriadromion, 1732 (1 exemplar)*
7. *Liturghie, 1741 (1 exemplar)*
8. *Molitvenic, 1741 (1 exemplar)*
9. *Liturghii, 1746 (1 exemplar)*
10. *Penticostar, 1782 (1 exemplar)*
11. *Antologhion, 1786 (1 exemplar)*
12. *S. Mihăilescu, Dealul Dracului, 1853 (1 exemplar)*
13. *D. Bolintineanu, Călătorii la românii din Macedonia și Muntele Athos, 1863 (1 exemplar)*

VI. Râmnic

1. *Triod, 1731 (2 exemplare)*
2. *Antologhion, 1737 (1 exemplar)*
3. *Ceaslov, 1745 (1 exemplar)*
4. *Catavasier, 1750 (1 exemplar)*
5. *Psaltire, 1751 (1 exemplar)*
6. *Antologhion, 1752 (1 exemplar)*
7. *Catavasier, 1753 (1 exemplar)*
8. *Liturghii, 1759 (1 exemplar)*
9. *Octoih, 1763 (2 exemplare)*
10. *Molitvenic, 1782 (1 exemplar)*
11. *Pilde filozofești, 1783 (1 exemplar)*
12. *Sinopsis, 1783 (1 exemplar)*
13. *Ceaslov, 1786 (1 exemplar)*

VII. Blaj

1. *Strastnic, 1753 (1 exemplar)*
2. *Molitvenic, 1757 (1 exemplar)*

3. *Octoih, 1760 (2 exemplare)*
4. *Catavasier, 1762 (2 exemplare)*
5. *Catavasier, 1769 (1 exemplar)*
6. *Evanghelie, 1776 (2 exemplare)*
7. *Ceaslov, 1778 (1 exemplar)*
8. *Minologhion, 1781 (1 exemplar)*
9. *Molitvenic, 1784 (1 exemplar)*
10. *S. Micu, Propovedanii, 1784 (3 exemplare)*
11. *Acatist, 1786 (1 exemplar)*
12. *Ceaslov, 1786 (1 exemplar)*
13. *S. Micu, Biblia, 1795 (1 exemplar)*
14. *Apostol, 1802 (1 exemplar)*
15. *Liturghii, 1807 (1 exemplar)*
16. *Penticostar, 1808 (1 exemplar)*
17. *Triod, 1813 (3 exemplare)*
18. *Molitvenic, 1815 (2 exemplare)*
19. *Catehismul Mare, 1815 (1 exemplar)*
20. *Strastnic, 1816 (1 exemplar)*
21. *P. P. Aron, Floarea adevărului, 1816 (1 exemplar)*
22. *P. P. Aron, Dogmatica [...], 1816 (1 exemplar)*
23. *Octoih, 1825 (1 exemplar)*
24. *Antologhion, 1838 (1 exemplar)*

VIII. Sibiu

1. *Psaltire, 1709 (1 exemplar)*
2. *Liturghii, 1798 (1 exemplar)*
3. *Alfavită sufletească, 1803 (1 exemplar)*
4. *Ceaslov, 1809 (1 exemplar)*
5. *Liturghii, 1814 (1 exemplar)*
6. *Ceaslov, 1826 (1 exemplar)*
7. *Acatist, 1829 (1 exemplar)*
8. *Molitvenic, 1833 (1 exemplar)*
9. *Psaltire, 1837 (1 exemplar)*

10. *Penticostar, 1841 (1 exemplar)*
11. *Ceaslov, 1842 (1 exemplar)*
12. *Octoih, 1842 (1 exemplar)*
13. *Acatist, 1845 (1 exemplar)*
14. *Psaltire, 1845 (1 exemplar)*
15. *Ceaslov, 1849 (1 exemplar)*
16. *Psaltire, 1850 (2 exemplare)*
17. *Mineie (1853 - 1856) (13 exemplare)(2 exemplare identice/iulie 1854)*
18. *Liturghii, 1854 (1 exemplar)*
19. *Acatist, 1855 (1 exemplar)*
20. *Chiriacodromion, 1855 (1 exemplar)*
21. *Esopia, 1856 (1 exemplar)*
22. *Liturghii, 1856 (3 exemplare)*
23. *Biblia, 1856 - 1858 (1 exemplar)*
24. *Octoih, 1857 (1 exemplar)*
25. *Psaltire, 1857 (1 exemplar)*
26. *Cartea Evangheliilor, 1859 (1 exemplar)*
27. *Triod, 1860 (2 exemplare)*
28. *G. Munteanu, Biografia Fericitei Macrina, 1865 (1 exemplar)*
29. *Molitvenic, 1874 (4 exemplare)*
30. *Acatist, 1876 (1 exemplar)*
31. *Acatist, 1877 (1 exemplar)*
32. *Acatist, 1887 (2 exemplare)*
33. *Patima și moartea Mântuitorului, 1888 (1 exemplar)*
34. *Ceaslov, 1890 (1 exemplar)*

IX. Brașov

1. *Floarea darurilor, 1807 (1 exemplar)*
2. *I. Barac, Cei trei frați gheboși, 1844 (1 exemplar)*
3. *I.C. Lerescu, Fantasma [...], 1851 (1 exemplar)*

X. Buda

1. *P. Maior, Propovedanii, 1809 (1 exemplar)*
2. *P. Maior, Predici, 1810 - 1811 (3 exemplare)*
3. *Psaltire, 1818 (1 exemplar)*
4. *D. Bojincă, Răspundere dezgustătoare, 1828 (1 exemplar)*
5. *Pruncii cei părăsiți, 1830 (1 exemplar)*
6. *Antropologia, 1830 (1 exemplar)*
7. *Anticile Romanilor, 1832 (1 exemplar)*
8. *Al. Gavra, Hronica Românilor; Monumentul Șincai Clainian, 1844 (1 exemplar)*

XI. Petersburg

1. *Biblia, 1819 (1 exemplar)*

XII. Lugoj

1. *B. Maniu, Disertațiune critică istorico-literară, 1857 (1 exemplar)*

IV. ÎNSEMNĂRI DESPRE OAMENI ȘI FAPTE CARE AU FOST ...

Însemnările de pe cărțile românești vechi rămân o veritabilă sursă documentară. Drumul sinuos, de cele mai multe ori, pe care-l parcurge cartea de la plecarea ei din tiparniță până la primul și alteori la rânduții ei proprietari, îl putem reconstitui transliterând însemnările. Nu toate cărțile au sau mai păstrează însemnări și nu toți proprietarii cărților și-au înscris numele lor pe carte. Nu găsim pe toate cărțile însemnările celor care "au lecturat-o", sau au învățat din ea, nu cunoaștem toată istoria cărții sau a celui care a avut cartea la un moment dat, totuși ne-au rămas încă adnotări de mână pe interiorul copertilor, pe filele de gardă, pe marginile filelor tipărite, așa încât putem să cunoaștem aspecte dintr-o lume care a fost.

Impactul cărții cu societatea care a reușit, mai devreme sau mai târziu, să-i recepteze mesajul îl judecăm citind și interpretând însemnările.

Diversitatea noteior de mână, unele lacunare, altele detaliate despre un anume fapt, fac trimitere la semnatarul lor. Cei mai mulți dintre cei care și-au așternut o parte din "povestea vieții lor" sunt preoții, dascălii ori diecii, cei care au ajuns, de obicei, primii în contact cu cartea. Dar aceste însemnări aparțin și unor elite ale societății citadine. Alteori

însă ele sunt "dictate" de oameni simpli de la sate, care și-au luat doar "martori" pe cei ce știau a scrie.

Din însemnări avem știri despre cum a fost vremea din punctul de vedere al climei, ce efecte au avut fenomenele neobișnuite ale naturii asupra muncii și roadelor câmpului, despre prețul cărții, dar și al bucatelor, despre evenimentele istorice petrecute în timpul vieții celui care le relatează, despre mersul școlii dintr-o localitate anume, despre cumpărarea cărții, despre cei care s-au îngrijit de păstrarea ei în condiții cât mai bune, despre oameni de seamă și fapte care s-au petrecut și care i-au marcat pe cei ce ni le-au transmis. Deci, cartea este în interdependență cu societatea "funcția socială a cărții (tipărită sau manuscrisă) poate fi considerată realizată atunci când ideile pe care le promova, masajul pe care-l purta se reflecta în conștiința celor cărora se adresa"²⁰.

Am selectat acum însemnări care ne dau informații semnificative despre relațiile care s-au așezat între cartea de demult și oamenii cu locurile lor, care fac legătura cu noi, cei de acum. Aceste însemnări, în majoritatea lor, adaugă o culoare în plus vieții satelor sau orașelor hunedorene, reprezentând un adaos informațiilor pe care le găsim în documentele oficiale ale vremii²¹.

Lumea cărților, a deținătorilor și a cititorilor ei, dau contur pactului social încheiat fără contract scris, doar prin înțelegere concretizată în însemnare, care confirmă că rostul și rolul cărții rămân recunoscute.

O primă categorie a însemnărilor, aleasă convențional, se referă la achiziția de carte. Prețul cu care s-au cumpărat cărțile este diferit în funcție de starea

20. Cornelia Papacostea-Danielopolu, Lidia Demeny, *Carte și tipar în societatea românească și sud-est europeană*, București, 1985, p.124.

21. Eva Mârza, Doina Dreghiciu, *Carte românească veche în județul Alba, secolele XVI-XVII. Catalog*, Alba Iulia, 1989, p.32.

materială a cumpărătorului sau a comunității, de exemplarul mai mult sau mai puțin căutat la un moment dat și într-un anume loc și de perioada cumpărării legată și de timpul care s-a scurs de la tipărirea ei. Cărțile s-au plătit în bani, moneda în circulație la vremea numită, în natură prin schimb cu produse agricole sau prin schimb cu alte cărți. Pe o *Evanghelie* de București, 1723 însemnarea ne spune că: "Această sfântă Evanghelie au cumpărat Dumitru Popa din Poienița Tomii pintru un Molitvenic ce l-au fost luat el al bisericii și l-au înstrăinat nu să știe unde socru-său, ani 1752, ghenuarie la 5 zile, protopop Zaharia din Hunedoara". Prezența martorilor la procurarea unei cărți, adeseori reprezentanți ai notabilităților este des întâlnită, prin intermediul însemnărilor. Prin prestigiul social și moral ei legiferau cumpărarea cărții.

Un exemplar al *Liturghiilor* de Sibiu, 1856, a fost cumpărat, probabil, din tipografie: "Această Liturghie este proprietatea subscrisului cumpărată în 1880 cu prețul de 4 fl. în Sibiu, la 12 februarie 880, Ioanichie Guchi, paroh gr.or. în Cărmăzinești".

Cel mai adeseori, din însemnări, reitinerăm locurile pe unde a umblat cartea, și multe au fost popasurile unora și cu opreliști, dar nu de netrecut. Cartea era cerută sau uneori recomandată. O singură carte exemplificăm în acest sens și anume o carte didactică pe care Episcopul Lugojului, Alexandru Dobra, printr-o adresă îndemna pe Ioan Fodor, protopop gr. cat. de Hunedoara, preocupat de îmbunătățirea învățământului, ca toți "protopopii ca inspectori ai școlilor [...] a se prenumera la Disertațiunea historico-critică și literară a domnului Beniamin Maniu din Lugoj, tratând despre originea românilor din Dacia Traiană" ²². Nu știm

22. Maria Basarab, *Aspecte cultural-religioase hunedorene din sec. al XIX-lea*, în *Corviniana*, II, Deva, 1996, p.115.

câți din cei vizați au răspuns apelului, dar știm că un exemplar al acestei cărți a ajuns în biblioteca muzeului nostru.

Despre influența climei asupra economiei câmpului ne dăm seama din multele însemnări referitoare la fenomene ale naturii, uneori ieșite din obișnuit. Iată însemnarea de pe o *Liturghie* de București, 1741, ilustrativă: "În anul 1878 au fost timp foarte bun, îndestulător în tot felul de bucate și poame multe, Nicolae Curianu".

Din diversitatea lor tematică desprindem o mică grupare a însemnărilor cu referire la repunerea coperților cărților pentru a li se reasigura longevitatea. "Legătura românească de carte a fost la originile sale o artă esențialmente religioasă [...] românii și-au îmbrăcat cartea lor bisericească cu scoarțe bogate de argint, decorate cu imagini sfinte și împodobite cu pietre scumpe [...] legătura de carte este o problemă de iconografie"²³.

Exemplificăm de această dată, cu însemnările de pe două cărți aflate la Muzeul din Deva: "Acum de iznov s-au legat pe cheltuiala lui Costan Pătru din Hărțăgani, september, 21, 1846 [...] legatu iaste 3 zloți și 20 creițari, Nicolae Popovici, paroh gr. or., Porcurea, în 20 dechemvrie, 882" (*Apostol*, Buzău, 1704). Pe exemplarul *Liturghiilor* tipărite la Târgoviște în anul 1713 stă însemnarea: "Jurca Ioan au plătit a doua oară pentru legătura aceștii sfinte cărți împreună cu soția Dumnealui Măriuța ca să le fie pomană și au dat două ferdele de grâu pentru legat în anul 1818, noiembrie, 16, legătorul Gheorghe Ivanici, dascăl din satul Sărăcsău". Ocupația de legător de carte nu era o strictă specializare. De obicei era apanajul unor surse materiale aducătoare de câștig, pentru unii pricepuți care aveau o altă profesie, dar nu îndepărtată de cea legată de carte. În județul

23. Emil Turdeanu, *Oameni și cărți de altădată*, București, 1997, p.233.

Hunedoara numărul legătorilor de carte nu era foarte mic, iar repartiția lor geografică era echilibrată²⁴.

Foarte multe dintre însemnări, repetate pe aceeași carte, atestă proprietatea deținătorului asupra cărții (exemplu: însemnările de pe *Cazania lui Varlaam*, Iași, 1643 provenită la muzeu din satul Almașu Sec).

Unii semnatari și-au notat date importante din viață, însemnările lor aducând a "microjurnal". Sunt remarcabile în acest sens, însemnările lui Iosif Popovici de pe *Chiriadromionul* de Bălgrad, 1699, sau această însemnare de pe *Liturghiile* de Blaj, 1807: "Această carte este proprietatea me, a subscrisului, din care am învățat a servi Domnului în comuna Chesinți, tractul Lipovii, unde am servit ca preot din anul Domnului 1889, martie, 13, până în 18 februarie 1891 când m-am mutat ca preot în Zarand, Aurel Iancu, paroh".

Date noi despre învățământul timpului, despre starea școlii sau despre nume de dascăli, ori despre evenimente de cultură, le aflăm din alte însemnări. De pe o *Psaltire* de Buda, 1818, sau de pe un *Antologhion* de Râmnic, 1737, transliterăm însemnările: "Această santă și dumnezeiască Psaltire este proprietatea sfintei biserici gr.or. din comuna Juncul de Jos [...] scris-am în Junc, la 24 dechemvrie, 1887, Nicolae Nicoresc, învățător", sau : "[...] această carte să rămâie la Vaidei, am scris eu, dascălul Barbu, Orăștie, 1743"²⁵.

Însemnarea de pe o *Evanghelie* de Blaj, 1776, carte provenită din satul Vaidei, are alt conținut: "În 3/15 octombrie, 1899, s-a întrunit în comuna asta Comitetul Despărțământului al IX-lea al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, sara, teatru și joc".

24. Maria Basarab, *Însemnări de pe vechi tipărituri românești existente în patrimoniul hunedorean despre legătorie și legători de carte*, în *Sargetia*, XX, 1986-1987, p.285.

25. Idem, *Însemnări vechi despre învățământul hunedorean*, în *Sargetia*, XXVII/1, 1995-1996, p.557.

Importante rămân, ca știri documentare, însemnările legate de evenimente istorice. Aceste succinte notări, cu aspect de știre istorică, substituie uneori documentul și întotdeauna îl completează. Însemnarea repetată de pe *Chiriacodromionul* de Bălgrad, 1699, relevă efectul evenimentului istoric asupra stării de spirit: "Când au umblat Horea în Țara Ardealului de au spart țara au fost la 26 octomvrie, 1784, adecă la 1784 în 26 octomvrie, 1784". O însemnare de pe *Liturghiile* de București, 1741 ne spune că: "Această Leturghie este a satului Ohaba; în anul 1848 s-au făcut bătaie înfricoșată, unгурii, rumânii cu nemții și o ținut bătaia până în 6 zile agust în anul 1849, Constantin paroh". De pe *Chiriacodromionul* de Bălgrad, 1699, rescriem însemnarea: "Când au fugit oameni de peste Murăș, toți dincoace la noi, de frica păgânilor turci au fost în 14 zile, septemvre, 1788, Tătărăști [...]".

O considerație aparte se cade a acorda însemnărilor lăsate de personalitățile istoriei noastre. Menționăm în acest caz un exemplar al *Îndreptării Legii*, Târgoviște, 1652, cu ex-libris-ul: "Avram Iancu, prefectul Legiunii Auraria Gemina și avocat", carte firească pentru biblioteca "advocatului" devenit simbol al revoluției de la 1848.

Un *Triod* de Blaj, 1771, "este plin" de însemnările lui Simion Groza²⁶, parohul bisericii Rovina, viceprefectul lui Ioan Buteanu, tribun al lui Avram Iancu, în perioada tumultuosului an 1848 "an care a dat pentru întâia oară românilor din Ardeal expresia valorii lor naționale"²⁷.

Valoarea cărților românești vechi s-a impus în istoriografia românească. Rolul documentar al însemnărilor olografe de pe cărțile vechi românești este reafirmat prin

26. Idem, *O carte veche cu însemnările lui Simion Groza, în Restituiri, vol. V, Avram Iancu, 1824-1872, volum dedicat împlinirii a 125 de ani de la moartea eroului*, Deva, 1997, p.91.

27. Nicolae Iorga, *Viața românilor din Ardeal*, Arad, 1926, p.79.

multele studii publicate în reviste de specialitate, sau chiar volume tipărite pe această temă.

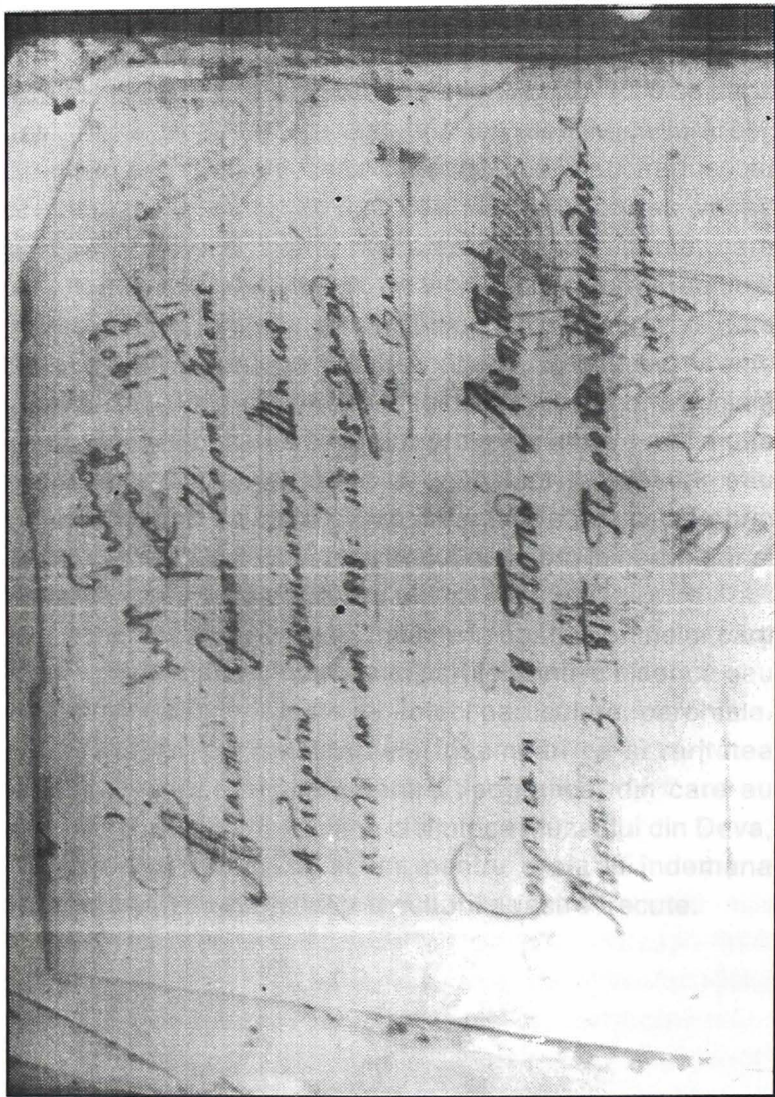
Universul acestor cărți vechi include și însemnătatea "Predosloviilor", prin care cartea românească veche se pune în legătură cu atmosfera culturală din mediile cărturărești citadine, prin numele celor care au scris, au tradus, au compactat, au patronat tipărirea. Tot prin cartea veche cunoaștem lumea rurală, mai ales prin însemnările, care pe lângă strict conținutul lor, ne facilitează și formarea unei imagini despre evoluția mentalităților. Chiar și simplele note de lector ne dezvăluie titlurile cărților citite într-o vreme trecută, desigur în majoritate religioase, și categoria socială a cumpărătorilor sau a cititorilor proveniți în cele mai multe cazuri din rândul preoților, a dascălilor, a diecilor sau puținilor știutori de carte dintre mireni. Ni se dezvăluie prin însemnări pulsul vieții care a trecut de la om la carte, dar și influența cărții asupra cititorului.

O preocupare consta, încă de la apariția primelor cărți tipărite, în înmulțirea numărului cărților dintr-o biserică sau în fondarea unor modeste biblioteci particulare, parohiale.

Diversele și importante însemnări ca și raritatea cărților precum și multele centre tipografice, din care au ajuns cărți românești vechi în biblioteca Muzeului din Deva, obligă la descrierea lor acum, pentru a sta la îndemâna celor interesați despre istoria culturii noastre trecute.

CATALOG

*Triod, Blaj, 1813
Însemnare despre legătura cărții*

I. MOLITVENIC slavonesc

Târgoviște, 1545

BRV, I, 5

Inv.16300; c.8528

Paginație - F.t. lipsește.

Nenumerotate 33 file; f.26 și 27 manuscrise.

Cop1. și cop.2 lipsesc.

II.1. VARLAAM, CARTE ROMÂNEASCĂ DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Iași, 1643

BRV, I, 45

Inv.6238; c.6151

Paginație - F.t.; (2), 384 f., 116 f., (3)

F.20 în loc de 22; se repetă 29; lipsește 26; se repetă 59, 171 și 175; 245 în loc de 247; numerotare greșită: 244, 247, 246, 245, 249; se repetă 251; lipsește 256; se repetă 309; nenumerotate 319 și 328; se repetă 344; lipsește 354; 381 în loc de 377. Partea a II-a: f.51 nenumerotată; 95 în loc de 92; 93 în loc de 97; 113 în loc de 110; între f.102 și f.108 este acoperită marginea (cu hârtie albă) pe 4 f., lipsește 1 f..

Coperta din lemn în piele brună, urme de încuietori.
Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând o

cruce stilizată. Cop.2 - nedecorată.

F.t. - "Această carte este a lu Niculae Toma" (L.ch.).

F.191 - "Această carte Cazanie este a lu Saroș Almaș biserici cumpărat cu 80 bani buni, Iacov Popovici" (L.ch.).

F.209 - "Această carte este a bisericii cumpărată cu 100 (?) zloți în anu 817" (L.ch.).

F.218 - "Această carte este Cazania satului cumpărată cu 30 de zloți"; "Această sfântă Cazanie să spune la duminica a doua" (L.ch.).

F.280 - "Această carte este a bisericii a lu Saroș Almaș" (L.ch.).

F.285 - "Această carte este a bisericii a lu Saroș Almaș" (L.ch.).

F.384 - "Această Cazanie este a bisericii a satului a lu Saroș Almaș" (L.ch.).

Cop.2 - "Această carte este a bisericii din Saroș Almaș anu Domnului 1841" (L.ch.); "Scri-am în anu Domnului 1922 în luna septembrie, 3, în duminica XIII a Rusalii, sfânta duminică din Almașu Sec, domnul Constantin Tisu ca administrator prin lucrul acesta a fost secetă mare ținând 3 luni de zile de au uscat toate țărnille" (L.I.); "Această Cazanie este a bisericii din Saroș Almaș anu Domnului 1834 iulie în 2 zile" (L.ch.).

2. VARLAAM, CARTE ROMÂNEASCĂ DE ÎNVĂȚĂTURĂ

Iași, 1643

BRV, I, 45

Inv.6237; c.6152

Paginație - F.t. lipsește; (2), 384 f., 116 f., (4)

Apare f.20 în loc de 22; 29 în loc de 26; se repetă 59; lipsește 58; 71 în loc de 67; 171 se repetă; 245 cu 247 inversate; 267 în loc de 265; se repetă 309; se repetă 343;

lipsește 345; 381 în loc de 377; Partea a II-a: 29 în loc de 21; 105 se repetă.

Coperta din lemn în piele brună, urme de încuietori.
Cop.1 - chenar dublu cu motiv fitomorf, medalion central reprezentând o cruce. Cop.2 - decor geometrizat dispus pe toată suprafața.

Restaurare empirică în interiorul blocului cărții, marginile f.219 și 255 acoperite cu hârtie albă; f.69 și 70 au marginile rupte.

F.g. - "Această sfântă păucenie este a lu satul Bucureștilor luată cu 18 florinți și cine să va ispiti a o înstrăina să fie afurisit de 318 părinți sfinți de la Nichia [...]" (L.ch.).

F.218 - "Scris-am eu popa Adam din Poiana anul 1757 să știe oricine, prin Vlădica Aron Pavel" (L.ch.);

"[...] la popa Ioan din Poiana ca să-i fie și lui și părinților lui și neamului

[...] va fi la beserica din Poiana, să pomenească aceste suflete părinților, fraților, surorilor, acest zapisc scris în anul Domnului 1688 meseața iunie 15 dno" (L.ch.);
"Cartea s-au cumpărat cu 22 florinți" (L.ch.);

"[...] cărțile acestea sfinte ce se cheamă Păucenie și s-au venit mie popa Adam mie și copiilor mei să fie de moșie iar cine o ar înstrăina de la copiii copiilor mei să fie afurisit de 318 sfinți părinți și să fie a dracului" (L.ch.).

F.251 - "Picon (?) Avram 1675 m(eseața) sep(tembrie) 29" (L.ch.).

F.384 - "Ieu popa Avram din Poiana" (L.ch.).

III. NOUL TESTAMENT

Bălgrad, 1648

BRV, I, 54

Inv.8564; c.6139

Paginație - F.t.; 326 f

După 29 apare 25 și apoi 31; apare 26 în loc de 30;

lipsească filele între 38 și 43; după 91 apare 93; 95 se repetă; lipsește 163; după 162 apare 165, 164, 165; se repetă 196.

Coperta din lemn în piele brună; se păstrează urme de încuietori. Cop.1 - chenar, medalion central fitomorf; în cele 4 colțuri interioare apar medalioane mai mici cu scene din viața evangheliștilor. Cop.2 - chenar fitomorf, decor geometrizat dispus pe toată suprafața.

Coperta și blocul cărții sunt bine conservate.

Cop.1 - "Scris-am eu popa Pătru din Bruznic"; "Scris-am eu Cincu Ion din Cărmăzânești".

F. de gardă - "Această sfântă și dumnezeiască carte este a lu popa Ion din Gurasadului, scris eu diacul Iosif din Gurasadului"; "Constantin Radovici, paroh Certej, am scris în duminică mare când am scos crucea la anu 1853, 7 iulie"; "Tistamentul acesta este a bisericii Cărmăzineștilor plătit de preoți care or fost slujitori, un sărindar, or slujit pentru orăce o fost" (L. ch.).

F.43 - "[...] pre fratesu popa Danil din Vorța și s-au mărturisit înaintea lu Dumnezeu și a [...] și după mărturisirea lui s-au și pristăvit și după moartea lui i s-au convenit ca să i să cânte un sărindar și am lăsat și noi această carte în mâna părintelui Danil cum să va apuca să slujască lu Dumnezeu print-acel suflet acel sfânt sărindar să rămână cartea milostivului sau la beserica Vorții ca să nu l-ar putea sluji milostivia sa să-l deie în mâna altui cinstit și dintre cei cuvioși preoți cari poate sluji Domnului acest și înfricat slujbă precum s-au și făgăduit cartea aceasta, iar cine or da pe bani în vânzare sau într-altă parte de cum e scris aici și cine ar face aceasta să find lăpădat de la împărăția Domnului Hristos și ce sfinți arhieriei sau protopop s-ar afla și ar găsi această sfântă carte mare asupra procopsi de cui polojenind ori sufletește va face această carte unde o ar afla să o ia ca ist stăpân și pe aceasta sau a o da și pre acești prețu [...] și de va face cartea mai mult în săboru decât acest sfânt

sărindar să întoarcă săracilor care au rămas de popa Ioan numit Mărincea și răboaca această polojenie o am scris în Vorța în casa lu popa Danil întru anii Domnului 1714 mesiața martie noi stăritul sfânt săbor protopop Iosif ot Dobra și eu popa Sava fiul giuratului ot Sârbi, eu popa Crăciun din Lăpugiul de Sus”.

F.64 - “Această sfântă dumnezeiască carte ce s-au fost vândut lu popa Mihail de s-au însurat de au luat fata lu popa Danil din Vorța, jurat, să facă un sărindar popa Ion cum au fost în astă carte și s-au făcut două sārindare unul popa Ioan unul tătănesul popa [...] care au și luat cartea aceasta și au fost rămas feciorul lu popa Ioan și frate cu popa Danil din Vorța duhovnicul său, scris eu popa Mihail carele am făcut acele două sārindare, leat 1718, mesiața iunie, 17 zile”.

F.205 - “Scris-am eu popa Ioan Popovici”.

IV.1. ÎNDREPTAREA LEGII

Târgoviște, 1652

BRV, I, 61

Inv. 5952; c.6149

Paginație - F.t. lipsește; (18), 793 p.

Se repetă p.9; lipsește 10; se repetă 16; lipsește 15; apare 18 în loc de 20; 28 cu 29 inversate; 99 cu 102 inversate; 100 cu 101 inversate; 201 în loc de 111; 109 în loc de 119; 42 în loc de 142; 164 în loc de 167; 72 și 73 în loc de 172, respectiv 173; 204 în loc de 236; 238 în loc de 234; 234, 235, 236 lipsesc; 241 în loc de 247; 260 în loc de 259; 259 în loc de 262; 270 în loc de 267; 269 în loc de 270; 11 în loc de 311; 314 se repetă; 315 și 316 inversate; 322 și 323 în loc de 347 și 348; 407 și 400 inversate; 415 în loc de 408; 450 în loc de 415; 451 în loc de 416; 419 în loc de 417; între 417 și 422 lipsesc f.; 420 în loc de 424: 421 în loc de

423; 459 în loc de 462; 518 în loc de 514; 516 și 517 lipsesc; 549 în loc de 539; 586 în loc de 592; 604 în loc de 603; 617 în loc de 610; 621 și 619 inversate; 624 în loc de 622; 633 în loc de 632; 668 și 671 se repetă; 670 și 672 lipsesc; 749 în loc de 739; 744 în loc de 741; 760 și 777 lipsesc.

Cop.1 din lemn în piele brună, decor geometrizat și fitomorf dispus pe toată suprafața. Cop.2 lipsește.

Cotor deteriorat; file rupte.

F.2 (nenumerotată) - " Scris-am eu popa Arsenie Hărăian [...] din Boș ginerele lu popa Ion" (L.ch.).

P.71 - "George Arone paroh în Panc la anul 1915 în zilele înfricoșatului război" (L.I.); "Gloria Pater et filius et spiritus sancti, Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, Alexander Petrovici Tyei paroh" (L.ch.).

P.425 (pagina albă, nenumerotată) - "Pratia Dei Domine Deus Pater Callertis mila lui Dumnezeu cu toți împreună Domnul au [...] împărat la a să să mânia noroadele [...]" (L.ch.).

P.472 - "Am cetit și eu cel mai jos iscălit pe această sfântă pravilă la anul 1800 în luna lu martie după moartea popii Gheorghe stâpânul acestei cărți, Alexandru Petrovici paroh Tyensis" (L.ch.).

P.536 - "Prebatio Calani, Alexandru Petrovici [...]Tyei, 1800 martie 20" (L.ch.).

2. ÎNDREPTAREA LEGII

Târgoviște, 1652

BRV, I, 61

Inv.9719; c.7823

Paginație - F.t. lipsește; (1), 628 p.

P.15 și 16 inversate; se repetă 18; 28 și 29 inversate; 54 și 51 inversate; 92 în loc de 99; 109 în loc de 102; după 140 sunt 6 p. nenumerate; 164 în loc de 167; 215 în loc

de 212; 240 în loc de 236; 233 în loc de 237; 241 în loc de 239; 248 în loc de 240; 246 în loc de 241; 241 se repetă; 255 în loc de 252; 262 inversată cu 259; 270 în loc de 267; 267 în loc de 270; 318 în loc de 316; 315 în loc de 317, 315 se repetă; 344 se repetă; 352 în loc de 347; 353 în loc de 348; 390 în loc de 386; 407 și 400 inversate; 415 și 408 inversate; 459 în loc de 462; 617 în loc de 610; 621 și 619 inversate; după 624 urmează 623 și 622; 628 în loc de 618; 657 în loc de 650; 668 se repetă; 671 se repetă; lipsește 672.

P.80 - "Aceasta să se știe cum că ... din ceputul cărții din 9 [...] și sfârșitul cărții din glava 45 până la [...]" (L.ch.).

P.81 - "Eu popa Avram Stroe din Sohodol dau această Pravilă părintelui popa Mihail și popa Ioaneș Neacșu din Albac pe 40 de numărături pentru legat o am lăsat plătit și eu și nu s-a dat de moșie numai zălog o pun și când Neacșu o dat bani mai sus numiți să fie [...] a-și lua banii și cartea sa, 1772 meseața iulie 5 zile" (L.ch.).

P.159 - "Avram Iancu prefectul Legiunii Auraria Gemina și avocat" (L.ch.).

P.506 - "Această Pravilă este a lu Bureta(?) Nicolae din Albac [...] de la popa Avram din Sohodol [...]" (L.ch.).

P.594 - "Învățător Remus Terente Todea lui decedatul Gheorghe Todea Ghinițu, Albac octombrie 1932" (L.I.).

V. MOLITVENIC

Bălgrad, 1689

BRV, I, 87

Inv.19658; c.11478

(colligat ÎNVĂȚĂTURĂ DE ȘAPTE TAINE, Buzău, 1702)

Paginație - F.t. lipsește; (9 f. din care 4 manuscrise), 199f., între f.17 și 18 legată o filă manuscrisă.

Coperta din lemn în piele brună. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf. Cop.2 - decor geometrizat

dispus pe toată suprafața.

Cotorul este deteriorat, pe alocuri pielea ruptă pe ambele coperte; între f.97-100 marginile sunt rupte; lipsește jumătate din f.17; restaurare empirică în interiorul blocului cărții.

Cop.1 - "Să să știe că această carte [...] popa Pătru Popovici din [...] să să știe că au cumpărat popa Dumitrașcu anu 1722" (L.ch.).

F.g. - "Ioan Roșca parohul Lugojului" (L.ch.).

VI.1. CHIRIACODROMION

Bălgrad, 1699

BRV, I, 115

Inv.19530; c.11376

Paginație - F.t. lipsește; (1), 415 f.

Coperta din lemn în piele maro; urme încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând 3 cruci. Cop.2 - medalion central reprezentând două cruci într-un cadru fitomorf.

F.g. - "Această sfântă și dumnezeiască carte adecă Cazanie este a satului Dumbrăvița adecă au făcut tocmeală cu Teodosie Popovici diacu de au dat o Predică pentru Cazania mai sus așa au făcut tocmeala cu mărturie fiind în Săcămaș 4 zile aprilie 1820 fiind protopop Iosif Nemeș Dobrii" (L.ch.); "Preacinstulului părintelui protopop Nămeș al săborului Dobrii să să deie cu grai" (L.ch.); "Această sfântă carte adecă Cazanie este a sfintei biserici greco-orientale din Românie" (L.I)..

2. CHIRIACODROMION

Bălgrad, 1699

BRV, I, 115

Inv.19531; c.11375

Paginație - F.t. lipsește; f.22 - 402

Coperta din lemn în piele și peste piele este lipită hârtie de culoare gălbuie. Cop. 1 - medalion central reprezentând o scenă religioasă multicoloră.

Cotor deteriorat; blocul cărții prins foarte puțin de cotor; primele file 22-24 sunt rupte pe jumătate.

Cop.1 - "Scris-am spre aducere aminte în ziua când s-au prins post de sfinte Paști adică 24 februarie anul 1947 eu Popa Octavian din Tătărăști la 24 II 947" (L.I.).

F.27 - "Iosif Popovici Surian (?) 12 iulie 1786" (L.ch.).

F.33 - "Noi cu numele nostru și cu scrisoarea noastră în această înștiințare" (L.ch.).

F.62 - "Anno 1786 din 27 iulie" (L.ch.).

F.75 - "810 m(eseața) ovr(octombrie) 300 Rf" (L.ch.).

F.109 - "Anno 1778 die 12 iulie Popovici" (L.ch.).

F.113 - "Când au fugit oameni de peste Murăș toți dincoace la noi de frica păgânilor turci au fost în 14 zile septembrie 1788" (L.ch.).

F.120 - "Când au umblat Horea în țara Ardealului de au spart țara au fost la 26 octomvrie 1784 adecă la 1784 în 26 octomvrie 1784" (L.ch.).

F.153-154 - "Cuviosului preot popii Gheorghe din Bacea să să dea, în 786 12 iulie" (L.ch.); (urmează o însemnare în limba slavonă datată în 1786)

F.173-174 - "Anno 1786 din 11 august Iosif Popovici Tătărăști 1786 die 2 august" (L.ch.).

F.176-177 - "Scris-am eu Iosif Popovici la ano 1786 în 12 die iulie" (L.ch.).

F.183 - "Când m-am preoțit eu Iosif Popovici parohul Tătărăștilor au fost în 6 zile ianuarie 787, Iosif Popovici paroh Tătărăști f.Petrești" (L.ch.).

F.192-193 - "Ghedeon cu mila lui Dumnezeu

pravoslavnic arhiereu Ardealului, Burznic la ano 1786 în 18 avgust” (L.ch.); “Scris-am eu Iosif Popovici Tătărăști în 18 avgust anul 786” (L.ch.).

F.194 - “Scris-am eu Iosif Popovici septembrie 786” (L.ch.).

F.198 - “Ano 788 în 30 iulie am primit de la Burleu (?) 7 zloți” (L.ch.).

F.221 - “Scris-am eu popa Iosif Popovici neunit la Tătărăști la 23 iulie anul Domnului 787” (L.ch.).

F.222 - “Scris-am eu Popovici [...] sat Petrești școlariu, aicea s-au scris cu mâna de țărănă și cu peana de găină anul 830” (L.ch.).

F.227 - “Anul 1496 (sic)(1796 n.n.) în 6 zile de chemvrie am scris eu Iosif Popovici parohul Tătărăștiului pentru că în satul Tătărăști numai ce au rămas haluști împărătești 35 iară celelalți au rămas întră Providoliște (?)” (L.ch.).

F.247 - “Ano 1781 am fost eu Iosif Popovici la [...] învățând, martie 1787 25 de zile” (L.ch.).

F.248 - “Când au spart Horea în țara Ardealului au 784 în 4 zile noiembrie iară la noi s-au spart țara la 25 octombrie 784, când au spart țara Horea au fost ano 1784 în 25 octombrie” (L.ch.).

F.261-262 - “Ano 1786 3 noiembrie am scris eu Iosif Popovici că am fost avut căsătoria în 14 zile octombrie 786” (L.ch.).

F.268-269 - “Scris-am eu Iosif Popovici paroh neunit la Tătărăști” (L.ch.).

F.271 - “1769 au răposat fata mea Iulia ianuarie în 9 zile și boala au fost de vărsat de cel mare, scris-am eu popa Lazăr ianuarie în 27 zile ano 1769” (L.ch.); “Când am primit preoția la Sibiu prin rostul măriei sale Ghedeon Nichitici, 2 ianuarie au fost an 1786 Iosif Popovici paroh Tătărăști f.Petrești” (L.ch.); “Când m-am preoțit eu Iosif Popovici la Sibiu de D.D. Ghedeon Nichitici m-am preoțit la

2 zile ianuarie 1787, am scris numitul preot Iosif Popovici adecă la botezul Domnului” (L.ch.).

F.280 - “Când m-am preoțit eu Iosif Popovici de D.D. Ghedeon Nichitici au fost tocma la 2 zile ianuarie anul Domnului 787” (L.ch.).

F.351 - Când s-au șters iobăgia au fost ano 1849 în 6 august, scris-am eu Alexie Olariu în 18 februarie 1886” (L.ch.).

F.367 - “Această sfântă Cazanie iaste a părintelui Iosif Popovici din Tătărăști, an 1807 die 9 martie” (L.ch.); “Această sfântă Cazanie 1898 martie Gheorghe Tripce cantor” (L.I.).

F.378 - “Scris-am eu Popovici Matei din domnescul sat Petrești anul 1832 Popovici Matei” (L.ch.).

F.386-387 - “Ano 1781 aprilie în 16 zile am scris eu Iosif Popovici că au fost sf.Gheorghe 3 săptămâni după Paști” (L.ch.).

VII. ÎNVĂȚĂTURĂ DE ȘAPTE TAINE

Buzău, 1702

BRV, I, 131

Inv. 19658; c.11478

(colligat MOLITVENIC, Bălgrad, 1689)

Paginație - F.t.; (1), f.3 - 32

Coperta din lemn în piele brună. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf. Cop.2 - decor geometrizat dispus pe toată suprafața.

Cotorul este deteriorat, pe alocuri pielea ruptă pe ambele coperte; la cele mai multe file marginile de sus sunt tăiate.

VIII. APOSTOL

Buzău, 1704

BRV, II, 144

Inv.6735 / ; c.6158.

Paginație - F.t.; (3), 178 f.

Apare de 2 ori 13; se omite 14; apare de 2 ori 34; se omite 33; apare de 2 ori 87; se omite 83; apare de 2 ori 107; se omite 108.

Coperta din lemn învelit în piele; urme de încuietori.
Cop.1 - chenar fitomorf cu medalion central reprezentându-l pe Isus. Cop.2 - chenar fitomorf cu medalion central reprezentând scena "Răstignirea".

Cotorul cărții este deteriorat, se vede o restaurare empirică în interiorul blocului cărții.

F.de gardă - "Acum de iznov s-au legat prin cheltuiala lui Costan Pătru din Hărtăgani septemver 29 1846, să fie pomenit de mai mari apostoli, legatu iaste 3 zloți și 20 de crețari"; "Nicolau Popov paroh gr.or., Porcurea în 20 dechemvrie, 882".

F.1 - "Acest Apostol iaste a popii Radu din [...]".

IX. OCTOIH

București, 1709

BRV, IV, 44

Inv.20225; c.11956

Paginație - F.t.; (1), 464 p; (1), 167 p.

Coperta din lemn în piele nedecorată.

Lipsesc f.32-41; apare 195 în loc de 185.

P.45 - "Acest Octoih mare s-au dăruit de Popa Gheorghe pe sama sfintei biserici Grădiște la anul 1857, mai, în 6 zile în fața noastră Iosif Lășcuș, paroh Ohaba di su Piatră, Gheorghe Buzoian" (L.ch.).

X. PSALTIRE

Sibiu, 1709

BRV, IV, 45

POENARU, D., 1973, p.184

Inv.10107; c.7867

Paginație - F.t. lipsește; (3), 228 p.

Coperta din lemn. Cop.1 din lemn în piele nedecorată.

Cotorul lipsește.

Marginile filelor rupte.

P.149 - "Irimie Pop lui Todor din Vidra de Jos 856 martie 22 zile" (L.ch.); "În anul 1857 m-am însurat eu Gligor Tamaș învățătoriu, în duminica tuturor sfinților după Rusalii și am luat pe fata surorii lui popa Todor" (L.ch.).

P.192 - "Această Psaltire s-au dat în mâna lui popa Micloș lui Irimie din comuna Vidra de Jos în 25 iulie 1878" (L.ch.); "Întoarce Doamne robia sufletelor noastre și frica ta o sădește întru inimile noastre [...] săditorul bunătăților, agust în 24 de sus Irimie Pop" (L.ch.).

P.228 - "Această carte este a lui [...] din Vidra de Jos prin Nicolae Șerban din Vjdra de Jos" (L.ch.).

Cop.2 - "Popa Gavrilă răposat în anul 1853 într-al 22-lea februarie lanc Ianoș răposat în anul 1855 martie 14" (L.ch.).

XI. LITURGHIE

Târgoviște, 1713

BRV, 1, 164

Inv.6736; c.6086

Paginație - F.t.; (1), 210 p.

Apare 2 în loc de 13; 120 și 123 se repetă; lipsește

122.

Coperta din carton.

F.39 și 54 sunt rupte; f.80 are colțul din dreapta-sus rupt.

F.g. - "Din cărțile mele de la badea Pavel, Băcăia, 15 VIII 1956" (L.I.).

P.3-9 - "Jurca Ioan judele au plătit a doua oară pentru legătura aceștii sfinte cărți împreună cu soția dumnealui Măriuța ca să le fie pomeană și au dat două ferdele de grâu pentru legat în anul 1818 noiembrie 16, legătura Gheorghe Ivanici dascăl în satul Sărăcsău" (L.ch.).

XII. OCTOIH

București, 1720

BRV, II, 179

Inv.16931; c.9643

Paginație - F.t. lipsește; (2), 464 p., 159 p.

Apare 28 în loc de 38; 376 apare în partea dreaptă în loc de partea stângă a paginii; p.163 este manuscrisă.

Coperta din lemn în piele maro. Cop.1 - chenar fitomorf cu medalion central reprezentând o cruce, motivele decorative aurite. Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf.

Se văd urme de carii, la blocul cărții restaurare empirică.

F.g. - "Acesta Octoih etse a lu besericii celei unite din Romoșel care s-au legat a doua oară cu 1 fl și 60 cr v.a. în a. 1883 în luna martie Izidor Sodoru preot gr. catolic" (L.I.).

P.159 - "Iată eu popa Ion am dat asta jupânului Lupea Delachiu o datorie [...] (fila ruptă n.n.) din Măhal Ofoih Pătru Pop Chiș Pătru I-am dat pă [...] (fila ruptă n.n.)" (L.ch.).

P.230 - "Anno 1814 hic libere (?) meus templus est Deus qui [...] nomen hic crit ego Petrus Ratz ano 1817 die 2 iulie" (L.I.).

P.396 - "Această carte este a lui Ioan Pop" (L.ch.).

XIII. EVANGHELIE

București, 1723

BRV, II, 182

Inv.16925; c.9637

Paginație: F.t.; (3), 180 f.

Coperta din lemn în piele maro. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf greu vizibil. Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf greu vizibil, în cele 4 colțuri interioare scene cu evangheliști. Urme de încuietori.

Cotorul din piele maro, cu motive fitomorfe.

F.132 desprinsă; se observă pete de ceară pe file; pielea de pe cop.1 pe alocuri este ruptă.

(F.3) - "Această sfântă Evanghelie au cumpărat Dumitru Popa din Poienița Tomii pintru un Molitvenic ce l-au fost luat, ie al bisericii și l-au înstrăinat nu să știe unde socru său lovu Stănesc [...] fost cumpărat iară de el și de Zepa Gașpar din Delar și dat bisericii Poieniții, în această sfântă carte ca să fie în viaci a bisericii Poieniții [...] urgia judecății Domnului să fie cine ar înstrăina-o sau da-o, în ani 1752 ghenuarie la 5 zile, protopop Zaharie din Hunedoara" (L.ch.).

XIV.1. CATAVASIER

București, 1724

BRV, II, 184

Inv.19543; c.11389

Paginație - F.t.; 137 f.

Apare 9 în loc de 5; 4 cu 5 inversate; între 6 și 9 apare f.13; se repetă 16; lipsesc 17, 32, 72, 86, 105; 87 se

repetă; după 113 este o filă manuscrisă; după f.135 apar două file nenumerate.

Coperta din lemn în piele brună. Cop.1 și cop.2 - decor geometrizat dispus pe toată suprafața.

File desprinse; f.48 ruptă în partea dreaptă jos.

2. CATAVASIER

București, 1724

BRV, II, 184

Inv.19544; c.11388

Paginație - F.t. lipsește; 108 nenumerate

Cop.1 - din lemn în piele maro nedecorată. Cop.2 - din lemn.

Țotor deteriorat, coperta ruptă, blocul cărții desprins de cotor.

XV. OCTOIH

București, 1730

BRV, II, 200

Inv.18057; c.10383

Paginație - F.t.; (1), 464 p., 168 p.

Se repetă 35; lipsește 33; după 64 apar f.41-56.

Coperta din lemn în piele maro; păstrează încuietori. Cop.1 - chenar motiv geometrizat, medalion central reprezentând o cruce. Cop.2 - motive geometrizate dispuse pe toată suprafața.

F.255 este ruptă pe jumătate; la blocul cărții marginile filelor sunt rupte.

F.1 - "[...] din Potingani [...] în luna lui ghenuarie în 20 de zile 1760" (L.ch.).

Cop.2 - "Scriu eu Ilie Mihâiesc cum că în anul 1922 au umblat timpul foarte bine, spre aducere aminte în 19 iunie 1922" (L.l.); "Clejiu Ioane lui Mihaiu, acest Ofoih este cumpărat cu 3 fețe de [...] în comuna Ribicioara" (L.ch.).

XVI.1. TRIOD

Râmnic, 1731

BRV, II, 204

Inv.19529; c.11374

Paginație - F.t.; (2), 421 f.

Nu apare f.8; f.12 se repetă; nu apare 13; apare 84 în loc de 51; 19 în loc de 59; 70 în loc de 77; 8 în loc de 98; între 257 și 355 lipsesc file; apare 360 în loc de 364; 411 în loc de 412.

Coperta din lemn în piele brună. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând pe Maria cu Pruncul. Cop.2 - model decorativ geometrizat dispus pe toată suprafața.

Coperta este ruptă pe alocuri.

F.g. - "Eu Almășan Iosif născut la anul 1840 la aprilie în 15 zile și sunt cântăreț la beserica din Hondol din anul 860 și cantor știu pe Ioan Olari un pic și după aceea pe Alisandru Iovan cu Gheorghe Tamataș a lui Pamfil dară Tamataș n-au trăit mult și au rămas Iovan până la anul 1880 la ianuarie și el au răposat [...]" (L.ch.).

2. TRIOD

Râmnic, 1731

BRV, II, 204

Inv.; c.9629

Paginație - F.t. lipsește; 15-

Se repetă f.73; nu apar 72 și 100; 141 nenumărat; 148 în loc de 146; 148 serepetă; 154 se repetă; nu apare 155; 160 în loc de 165; 274 apare după 276; între 341 și 382 lipsesc filele.

Cop.1 - lipsește. Cop.2 - lipsește jumătate; partea rămasă este din lemn în piele maro. F.19-20, 20-22, 23-27, 37-38, 42-43, 47-50 sunt lipite.

XVII. CHIRIACODROMION

București, 1732

BRV, II, 205

Inv.19339; c.11227

Paginație - F.t.; 414 f.

F.3 apare între 4 și 5; nu apare f.96; apare 179 în loc de 209; 347 se repetă; nu apare 349; 386 se repetă; nu apare 387; la f.392 în locul cifrei 90 apare cifra 400; după 404 apar 3 f. "Predoslovia".

Coperta din carton cu colțurile din pânză de culoare verde. Cop.1 - medalion central în formă de cruce.

F.4 - "Pătru, Văsălie, Ion, Ianăș, Medrea, Ilica, Mărie, Toma a lu Ioan, Ion, Mărie, Mărie, Oprean, [...] (fila tăiată n.n.) până or sta Groza Ion să pomenească acești oameni cari sunt scris mai sus" (L.ch.).

F.78-82 - "Această carte să fie la biserica în Mermezău dat de satul 10 florinți a satului și a popii Savu din Mermezău" (L.ch.).

F.94-95 - "Pomarlina (?) lui Hârț, Ilie, Ilie, Sântion, Toader, Pătru, Văsălie" (L.ch.).

F.200-201 - "Mărica, Dănilă, Gheorghe, Moisă, Ana [...]" (L.ch.).

F.206-207 - "Sfinții părinți Ioachim și Ana au avut născut pe sfânta fecioară Maria după 50 de ani de la

căsătorie. Când era sfânta fecioară Maria de 9 ani a rămas orfană l de tată Ioachim având 80 de ani, apoi de mamă. Prin Eva s-a născut neamul omenesc și a venit păcatul, moartea, suferința, blăstămul, răul. Prin sfânta Maria s-a născut neamul creștinesc și a venit mântuirea, iertarea, pacea, binecuvântarea. La nașterea Maicii Domnului îi zice santa Maria cea mică pentru că ea e pruncă mică, abia născută. În numele sfintei fecioare Maria s-au zidit biserici s-au zugravit, pictat icoane s-au întocmit zeci și sute de rugăciuni. Maica Domnului a fost de 59 de ani când a murit și de 16 ani când a născut pe Domnul Cristos” (L.I.).

F.266 - “Cumpărat de la Adam Pașteștilor din jos și satul o dat 10 forinți de [...] (f.țaiată n.n.)” (L.ch.).

F.283-284 - “În ziua de 4 X 1954 am fost sfințit ca preot duhovnic prin punerea mâinilor și rugăciunile arhieresti a preasfințitului Episcop dr. Andrei Magieru în Arad. În ziua de 14 X 1954 am servit de prima dată în biserica din Văleni ca preot al acelei parohii împreună cu pr.Nicodim Rădulescu din Homorod de la care am preluat parohia Văleni, pr. I.Danciu” (L.I.).

F.362 - “Împăratul Dioclețian a domnit între anii 204-305 după Hristos. În vremea lui a pățimit și murit sfântul mucenic Gheorgh” (L.I.).

F.392 - “Într-o carte de predici se spune că Maica Domnului a trăit 71 de ani” (L.I.).

(F.1-2) - “ Această carte este luată de pomeană de Hârța Pătru și de Vasalie ficiorul lui și o au dat la Grozia Ion să o ție până or sta el că și Grozia Ion au dat 5 horgoși pe ea” (L.ch.).

XVIII. ANTOLOGHION

Râmnic, 1737

BRV, II, 215

Inv.9682; c.7180

Paginație - F.t.; (3), 605 f.

Se repetă 36; nu apare 38; 60 se repetă; nu apare 109; 152 se repetă; nu apare 153; 237 apare în loc de 234; 435 se repetă; nu apare 436; apare 534 în loc de 532.

Coperta din lemn în piele. Cop.1,2 - motive decorative geometrizate expuse pe toată suprafața.

Cop.1 are pe alocuri pielea ruptă, se văd urme de carii, file rupte.

F.1-6 - "Să să știe că această carte ce să cheamă Mineiul Rumânesc s-au cumpărat cu 7 galbini, 2 au dat popa Gheorghe, 2 popa Ioan, 2 popa Ion iar 1 Stanciu David și până va fi această viță de popi să o grijească cu legătura asta iar dacă să va potopi această viță să rămâie la biserica noastră în Vaidei [...] și să pomenească aceste nume și am scris eu dascălul Barbul, Orăștie, 1743" (L.ch.).

F.383 - "Am scris eu popa Dan în anul 1784 ianuarie 30 de zile" (L.ch.).

XIX. LITURGHII

București, 1741

BRV, II, 220

Inv.6741; c.6085

Paginație - F.t. lipsește; (11), 190 p.

Nu apare p.28.

Coperta din lemn în piele maro. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf. Cop.1-2. - în cele patru colțuri interioare motiv decorativ fitomorf.

Restaurare empirică; marginile filelor sunt acoperite cu hârtie albă, f.67 are rupt colțul din dreapta sus.

F.(3-5) - "La anu 1857 am scris eu aici în Liturghia aceasta Constantin paroh Lăpugiu" (L.ch.).

F.2 - "Această sfântă Liturghie ce este legată de satul Ohaba dară este dată de pomeană a popilor celor bătrâni din Lăpugiu de Jos adecă Eri Gheorghe, Eri Ioan , Dumnezeu să pomenească și s-au legat la anu 1826 iunie 22, scris-am eu popa Arsenie Hățăgan, paroh, Lăpugiu de Jos" (L.ch.).

F.3 - "Această Leturghie este a satului Ohaba în anul 1848 s-au făcut bătaie unгурii și cu rumânii cu nemții și a ținut bătaie până în anul 1849 agust în 6 zile, Sofronie Amicuță" (L.ch.); "La anul 1848 s-au început bătaie înfricoșată unгурi neamțu cu români și au ținut bătaia până într-a 6-lea avgust anu 1849, Constantin paroh" (L.ch.).

F.g. - "În anu 1878 au fost timp foarte bun îndestulători în tot felul de bucate și poame multe N.Curiacu"(L.I.); "1931 Prodan Socaciu paroh Lăpugiu Sup" (L.I.); "În 1879 27 ianuarie au repausat preotul Nicolae Chiriacu și am fost poftit de locuitorii comunelor Lăpugiu de Jos și Ohaba eu administrator până la [...] Ohaba în 3 septembrie 879 Aron Ilieș pr.Teiu ad. Lăpugiu de Jos și Ohaba" (L.I.); "În 26 decembrie 1881 am slujit mai înainte în sfânta biserică eu subscrisul Ludovic Laslău paroh" (L.I.); "La Ohaba în anu 861 s-au acoperit sfânta biserică prin mine subscrisul și de maistori Lăpădat Dobrean și loacuți Dobrean, 11 iunie 1861 Contantin Crișan paroh Lăpugiu" (L.ch.).

XX. MOLITVENIC

București, 1741

BRV, II, 221

Inv.8549; c.6075

Paginație - F.t. lipsește; 19-525 p.

Apare greșeală de legare a filelor: 513, 19, 17, 63, 203, 67, 69, 99; după f.99 apare 33-51, 161-191, 199; f.203 lipsește; urmează 205-213; după 214 apare 99-109; p.110 nenumerotată; după 218 apare 197; după 198 urmează 219;

după 220 urmează 207, după 208 urmează 225, după 254 urmează 509; după 512 urmează 355; după 366 urmează 385; după 398 urmează 417; 500 se repetă; lipsește 501; 507 se repetă; urmează 515; după 526 urmează 61; ultima filă a cărții are numărul 63.

Coperta din lemn în pânză roșie; colțurile copertei învelite în piele. Cop.1,2 - motiv decorativ fitomorf, medalion central reprezentând o cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele având imprimat titlul cărții: "Molitvelnic".

Restaurare empirică la blocul cărții, f.21 și 239 au numerotarea acoperită cu hârtie albă.

Cop.1,2 în interior au ștampila autorului legăturii: "I.Ardelean compactor Arad".

XXI. CEASLOV

Râmnic, 1745

BRV, II, 240

Inv.8586; c.6182

Paginație - F.t. lipsește; (7), (4), 484 f.

Între filele nenumerotate de la începutul cărții este legată o filă albă; la f.139 numărul filei este imprimat invers (la 180 grade); după 241 apar 4 file manuscrise cu text religios și 2 file albe.

Coperta lipsește; file desprinse din blocul cărții.

F.193 - "Ano 1823 acest Ceaslov este a lu Ioan Mariș al Țebii paroh, în aprilie 3 zile, Mariș" (L.ch.).

XXII. LITURGHII

București, 1746

BRV. IV, 92

Inv.19655; c.11475

(colligat LITURGHII, Râmnic, 1767)

Paginație - F.t.; (2), 246 p.

Apare 222 în loc de 227; la 239 în loc de 229; lipsesc: 93, 232, 237; 233, 234, 235 se repetă; după 246 sunt legate 4 f. manuscrise și 3 f. albe.

Coperta din lemn în piele maro, păstrează încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând "Răstignirea". Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central: "Maria cu Pruncul între doi îngeri".

F.118 are marginea tăiată și lipsește numerotarea.

F.g. - "Dumnezeiasca această carte legată a doua oară prin mine subscrisul aflându-mă în școala teologică în Vârșeț în 9 oct. 1858" (L.ch.); "Titula maiestății sale împăratului regelui nostru Franz Iozef întâiul ce ieste de a se ceti la slujba de mulțumire în ziua nașcerii și a numelui înalt aceluiași, a tot prealuminatului și mult stăpânitoriului domn Franz Iozef I din mila lui Dumnezeu împăratului Austriei, craiului Ungariei, al Boemiei, Veneției, Dalmației, Croației, Sloveniei, Galiției și Lodomiriei, arhiducului Sileziei, marelui povățuitoriu al Transilvaniei, Marhionului, Moraviei, marelui voievod al voievodatului Serbiei - dăruiește Doamne îndelungime de zile, pace, sănătate, mântuire asupra protivnicilor, biruință și-l ține pre dânsul întru mulți ani" (L.ch.).

XXIII. OCTOIH

Iași, 1749

BRV, II, 269

Inv.16918; c.9630

Paginație - F.t. lipsește; 11-913 p.

Nu apare f.18; apare 9 în loc de 19; lipsește 70; 108 se repetă; 107 lipsește; 119 apare în partea dreaptă a paginii în loc de partea stângă; între 123-130, 149-154 lipsesc file; apare 151 în loc de 155; 151 apare în partea dreaptă în loc de partea stângă; 173 nenumerotată; 200 în loc de 202; 203 apare în partea dreaptă în loc de partea stângă și 204 apare în partea stângă în loc de partea dreaptă; 353 apare în loc de 352; 360 în loc de 368; 369 apare în partea stângă în loc de partea dreaptă; lipsesc 412, 449; lipsesc f. între 464-470; 410 apare în loc de 500 și numerotarea este greșită până la 511; apare 605 în loc de 615; 616 lipsește; 731 în loc de 701; 703 în loc de 713; 716 și 791 apar în partea stângă în loc de partea dreaptă; apare 809 în loc de 819; nu apar 827, 859 și 881.

Cop.2 din lemn în piele brună.

Cotorul și cop.2 deteriorate. Cop.1 lipsește. La blocul cărții file lipite: între 11-14, 220-246, 512-538, 539-560.

XXIV. CATAVASIER

Râmnic, 1750

BRV, II, 273

Inv.19656; c.11476

(colligat CATAVASIER, Râmnic, 1753)

Paginație - F.t.; (3), (5 f.manuscrite), (1), 172 f., (3 f. manuscrite, 5 f. albe)

Nu apar f.12,13; după 22 apare 78; lipsește 86; după 87 apare 28; după 28 apare 78; după 78 apare 110, lipsesc file între 110-121; între 168-172 lipsesc file.

Coperta din lemn în piele neagră; urme de încuietori. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând scenă religioasă greu vizibilă.

XXV. PSALTIRE

Râmnic, 1751

BRV, II, 280

Inv.19537; c.11382

Paginație - F.t. lipsește; (5), 226 f.

Nu apar 50 și 52; 53 se repetă; 77 nenumerotată.

Cop.1,2 lipsesc; f.137-145 deteriorate. La cotor este legată o jumătate de filă dintr-o tipăritură slavonă.

(F.3) - “[...] forță de măriaște că dă o fotă la [...] în episcopia Râmnicului di la episcupu Grigor care l-a și preoțit” (L.ch.).

F.36-53 - “Această sfântă carte ce să numește Psaltire fiin în [...] la Zamfir Radul din Orăștie zălog drept un zlot după această răscumpărare o dat Petica (?) din Vaidei o au dat bisericii de pomeană ce va răscumpăra acum au fost iară acela numit popa Pătru nu numai că nu au răscumpărat ce cu [...] că dascălul Arimie învățând pruncii lu popa Pătru au luat dascălul Psaltirea aceasta și ajungând la Pișchinți la beserică cea neunită din Vaidei au dat bani numiți 5 florinți, vonași și zlotul cel dintâi ca să fie vecinică a besericii, scris-am în anul 1789 avgust 18 prin mine Lazăr Ștef preot neunit Orăștie” (L.ch.).

F.168-170 - “Să să știe că această Psaltire este a sfintei biserici de la Vaideiu” (L.ch.).

XXVI. ANTOLOGHION

Râmnic, 1752

BRV, II, 281

Inv.16919; c.9631

Paginație - F.t.; 545 f.

Se repetă 10 și se omite 8; se repetă 64 și se omite

63; se repetă 180 și nu apare 181; se repetă 234 și nu apare 235; în loc de 258 apare 260; se repetă 304 și nu apare 306; numerotare greșită după 368: 367, 368, 366, 372; lipsește 404; în loc de 429 apare 432; se repetă 465 și nu apare 468.

Coperta este din lemn învelit în piele nedecorată; urme de încuietori.

Cotorul deteriorat; Cop.1 deteriorată; file desprinse
F.344 - "Eva Poptrașcu s-au îngropat la anul 1816".

XXVII. CATAVASIER

Râmnic, 1753

BRV,

Inv.19656; c.11476

(colligat CATAVASIER, Râmnic, 1750)

Paginație - F.t.; 206 f., (10 f.ms.)

Nu apar: 159, 160, 180, 181, 196, 197, 199 (taiate marginile f.); după 209 apar: 203, 204, 201, 202, 205.

Coperta din lemn în piele neagră, urme de încuietori.
Cop.1, 2 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând scenă religioasă greu vizibilă.

Restaurare empirică.

(F.9 ms) - " Această sfântă și Dumnezeiască carte ce se cheamă Catavasieru iaste a preotului Ioan Popovici [...] și blăstămat de 318 sfinți părinți sau scris mai 23 la anul de la Hristos 1809" (L.ch.).

XXVIII. STRASTNIC

Blaj, 1753

BRV, IV, 290

Inv.16921; c.9633

Paginație - F.t.; (1), 178 p.

Se repetă 86; apare 88 în loc de 98; apare 89 în loc de 99; 90 în loc de 100; se repetă numerotarea de la 90 la 100; 104 se repetă; lipsește 123.

Coperta din lemn în piele brună. Cop.1,2 - motive fitomorfe dispuse pe toată suprafața.

Pe file se văd urme de ceară și urme de carii pe copertă.

F.t. - "Mariș Aron, Borză Niculae" (L.ch.).

F.g. - "Acest Strajnic iaste al sfintei biserici cei unite a satului Romoșel slăvit scaunul Orăștiei 1845, die 5 aprilis, Iosif David" (L.ch.).

XXIX. MOLITVENIC

Blaj, 1757

BRV, II, 306

Inv. 20226; c. 11957.

Paginație - F.t. lipsește; 436 p.

Între 10-25, 130-141, 312-317 lipsesc filele; apare 51 în loc de 53, 90 în loc de 110; 48 în loc de 148, 6 în loc de 186; apare 283 în partea stângă în loc de partea dreaptă și 284, 296 în partea dreaptă în loc de partea stângă.

XXX. LITURGHII

Râmnic, 1759

BRV, IV, 119

Inv.15677; c.8758

Paginație - F.t.; (1), 132 f.

131 și 132 se repetă; apare 32 în loc de 132.

Coperta din lemn în piele, păstrează încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând o cruce. Cop.2 - motive fitomorfe dispuse pe toată suprafața. Cotor - motive fitomorfe.

Restaurare empirică în interiorul blocului cărții.

F.g. - "Această sfântă și Dumnezeiască Liturghie este a sfintei biserici din Târnava" (L.ch., L.I.); "Ioanichie Oprean administrator parohial 1908-1909 și în 1952 iulie" (L.I.).

XXXI.1. OCTOIH

Blaj, 1760

BRV, II, 322

Inv.16932; c.9644

Paginație - F.t.; 498, 219, 38 p.

După 31 apare 25; apare 37 în loc de 27; se repetă 31; după 65 apare 70; după 61 apare 68; între 66-72 lipsesc p.; se repetă: 78, 303, 375, 378, 381; nu apar: 304, 376, 379, 380, 383. Partea a 2-a: nu apar 13 și 212; se repetă 211.

Coperta din lemn în piele brună; urme de încuietori.

Cop.1 - chenar fitomorf. Cop.2 - nedecorată.

Restaurare empirică; file desprinse.

F.g. - "Oftoih, Săcămaș, 1856" (L.ch.); "Ianăș Zamonița fiind din Ilteu Dumnezeu să-l ierte, 28 iunie 875" (L.I.).

F.318 - "Popa Ilie Dumnezeu (taiată marginea filei n.n.) să-l odihnească" (L.ch.).

2. OCTOIH

Blaj, 1760

BRV, II, 322

Inv.19534; c.11379

Paginație - F.t. lipsește; 498, 219, 34 p.

Se repetă 24; lipsește 23; după 31 apare 35; după 35 apare 25 și numerotarea merge până la 31; se repetă:78, 303, 375; lipsesc: 304, 375, 376, 379, 380, 403, 407; apare de 3 ori 378; apare de 2 ori 405. Partea a 2: lipsește 13; 211 se repetă.

Partea a 3-a: se repetă 4; lipsește 6.

Cop.1,2 lipsesc. P.286 restaurare empirică.

F.280 - "Acest Octoihu iaste a lui Mărinca di la și (șterse literele n.n.) dat de pomeană de la părintele Grigorie parohul de Orăștie" (L.ch.).

F.469 - "1768, de când au dat la mine și iaste al părintelui Grigorie ieromonah cinaîț" (?) (L.ch.).

F.488 - "Antone Noja din Bințiși născut 1894 în ianuarie 9 cantor beserica gr.or. în strană și s-au băgat în anul 1910 ianuarie 26" (L.ch.).

XXXII.1. CATAVASIER

Blaj, 1762

BRV, IV, 125

Inv.8587; c.6183.

Paginație - F.t. lipsește; 507 p.

Se repetă 97; 97 apare în partea dreaptă în loc de partea stângă a paginii; nu apare 98; apare 296 în loc de 208; 336 se repetă; 347 și 348 sunt inversate; 384 se repetă; 385 lipsește; 345 și 401 apar în partea dreaptă în loc de partea stângă a paginii; 476 apare în partea stângă în loc de partea dreaptă a paginii; după 463 apare 462; 463 se repetă; după 477 apare 476; 477 se repetă;

Cop.1 - din lemn învelit cu piele brună, chenar fitomorf. Cop.2 - lipsește.

Cotorul cărții este deteriorat; blocul cărții desprins de pe cotor.

F.283 - "Iastă a lu Constandin Ianăș Popovici"(L.ch.).

F.358-F.362 -"Acest Catavasier este dat lui popa Gheorghe din Pojoga" (L.ch.).

F.462 - "Alexander Popovici Folvo Tyeji, 1789" (L.ch.); "Toma Popovici, 789" (L.I.).

2. CATAVASIER

Blaj, 1762

BRV, IV, 125

Inv.19500; c.11347

Paginație - F.t. lipsește; (1), 570 p.

Se repetă 97; 97 apare în partea dreaptă a paginii în loc de partea stângă; nu apare 98; 336 se repetă; apare 347 în loc de 349; 384 se repetă; nu apare 385; 401 și 445 apar în partea dreaptă a paginii în loc de partea stângă; 446 apare în partea stângă a paginii în loc de partea dreaptă; 477 apare inversată cu 476; 477 și 480 se repetă.

Cop.1,2 lipsesc.

Cotor deteriorat; file desprinse de pe cotor.

P.416 - "Ioanichiu Dehelean docente, Ioanichie Dehelean învățătoriu" (L.ch.).

P.570 - "Să să știe când au fost blagoveșteniile marți după Paști în luna lu martie 23 de zile văleat 1763" (L.ch.).

XXXIII.1. OCTOIH

Râmnic, 1763

BRV, II, 334

Inv.18059; c.10385

Paginație - F.t.; (2), 255 f., 127 f.

Apare 181 în loc de 141; între 172-177 lipsesc f.; după 192 apare 172.

Partea a 2-a: apare 17 în loc de 19.

Coperta din lemn în piele brună; urme de încuietori.
Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând scenă religioasă greu vizibilă.

Colțul f.31, 32, 241, 242, 243 este rupte. Cotorul este restaurat ulterior.

F.g. - "Acest Ofoih este a sfintei biserici de jos din Ribicioara prin Andron Mihăesc" (L.ch.); "Acest Ofoih este a sfintei biserici din Ribicioara de Jos, în 26 octomvrie 1895, Roman Dan" (L.I); "Acest Ofoih este al sfintei biserici din comuna Ribicioara de Jos anul 1893, 14 III, Iacov Dan" (L.I.).

F.g. - "În 2 februarie adecă în ziua Întâmpinării Domnului au fost vânt mare cu zăpadă spre aducere aminte cum va fi vara, anu 1921" (L.I.).

Cop.2 - "La Dumnezeu ascultare / Pe Dumnezeu să-I iubim / La Dumnezeu avem sperare / Nu ne lasă să perim, Petru Pop" (L.I.).

2. OCTOIH

Râmnic, 1763

BRV, II, 334

Inv.18210; c.10451

Paginație - F.t. lipsește; 255 f., 125 f.

Nu apare 50; apare 60 în loc de 62; 181 în loc de 141; lipsește 210. Partea a 2-a: 15, 37 se repetă; 17 în loc de 19.

Cotorul din piele, cu motive fitomorfe.

Cop.1,2 lipsesc; file desprinse de cotor.

F.38 - "Această carte este a satului Also Lăpugi, cine se va afla să o fure, 36 de sfinți părinți din săborul de la Nichia" (L.ch.).

F.85 - "Această carte este a bisericii a Lăpuşiu de Jos, 9 februarie 841 [...] Popov neunit" (L.ch.).

XXXIV. LITURGHII

Râmnic, 1767

BRV, II, 350

Inv.19655; c.11475

(colligat LITURGHII, Bucureşti, 1746)

Paginaţie - F.t.; 199 p.

Între 176 și 181 lipsesc filele și apar 4 file albe.

Coperta din lemn în piele brună; păstrează încuietori.

Cop.1 - chenar fitomorf cu medalion central "Răstignirea". Cop.2

- chenar fitomorf, medalion central "Maria cu pruncul Isus".

Restaurare empirică.

Fila de titlu este legată după fila de titlu a cărții colligat.

F.199 - "Pavel Novacovici, diacon în Gârboveț, să știe când m-au făcut poldau (?) în Vârșeț în biserica cea mică" (L.ch.).

XXXV. CATAVASIER

Blaj, 1769

BRV, II, 364

Inv.18060, c.10386

Paginaţie - F.t.; (3), 463 p.

95 numerotată în partea stângă în loc de partea dreaptă; numerotate în partea dreaptă în loc de partea stângă: 154, 160, 235, 320, 412; lipsesc f.139 și 289.

Coperta din lemn în piele brună; se păstrează urme de încuietori. Cop.1,2 - medalion central fitomorf, greu vizibil.

Cotorul este deteriorat, file rupte.

F.g. - “[...]11 zile la anul 1771 [...] popilor den porunca părintelui protopopului Iosif neunit a lu Trestia, popa Ion a lu Ștefan” (L.ch.).

XXXVI. TRIOD

Blaj, 1771

BRV, IV, 151

Inv.19279, c.11176

Paginație - F.t.; (1), 236 f.

Coperta din lemn în piele brună; se păstrează urme de încuietori. Cop.1.,2 - medalion central fitomorf.

F.g. - “O fost mare răutate, chiloman pe munții cei mari și pe la noi [...] între 23 și 24 mai foarte mare de s-au stricat multe poame pe munți; s-o început și Deta la Sibiu, Congresul național, numai rumâni or fost, aprilie 7, în Sibiu, Deputăția la Beciu or fost [...] aprilie 22, 863, Simion Groza, paroh și decorat cu Ordin di la împărăție” (L.ch.); “866, mai 18, au brumat foarte tare, la șăs s-or stricat poamele și mazărea, cucuruzul tot atunci, în 27 au fost mare vânt de pe lunci și de pe coaste” (L.ch.); “Simion Groza au răposat în Domnul în anul 1885, faur, în 19 zile” (L.I.); “La anul Domnului 1874 au fost foarte scumpe bucatele, adecă grâul, 4 forinți și cucuruzul 2 f., 50 x” (L.I.); “La anul Domnului 1885, februarie, în 19 au răposat în Domnul preotul Simion Groza, Dumnezeu să-l odihnească și să-l ierte” (L.I.).

F.83 - “Iunie, 30 / 864, o fost adunare la Sibiu națională apoi o fost la Bălgrad conferința adecă rumâni, unguri ..., Simion Groza, paroh și decorat cu ordin de la împărat” (L.ch.).

F.237 - “La anul 1842 au fost foarte rău, scris-am eu numitul” (L.ch.); “Anul 1842 au fost foarte [...] am rău pățit, 1848 o fost revoluție în [...] cu unguri, cu împăratul și o fost bătaie

mare de tăt, eu am fost în bătaie cu ungurii la Sturț și la Valea [...], la Zlatna, ie țara ungurească robită, Simion Groza, paroh și prefect decorat cu ordin de la împărăție” (L.ch).

F.g. - “La anul Domnului 1881 în luna martie au fost tot ploaie de nu au putut ara nime” (L.I.); “862 am legat 5 dăraabe de cărți de un candidat de preoție de pe Arieș, de la Sălciua cu 10 f. noi apoi pe iarnă înoite, au fost foamete foarte mare de vite cât nu s-au mai pomenit că erau moarte multe vite de foame în anul 863” (L.ch.); “Rovina, 20 april 863, am cumpărat iorsag de la Mihăileni la gimnaziul de la Brad din banii împrumutului de stat cu 16070 f., datorie au fost domnu Bodiș, domnu Anton Pecciu (?) și cu domnu Fișpan, Simion Groza, paroh și decorat cu ordin de la împărăție” (L.ch.).

XXXVII.1. EVANGHELIE

Blaj, 1776

BRV, II, 394

Inv.9681; c.7179

Paginație - F.t.; 342 p.

Apare 60 în loc de 64; apare 92 în loc de 194; 193 se repetă.

Coperta din lemn în piele maro; urme de încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central “Răstignirea”. Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central “Maria cu Pruncul Isus”, în cele 4 colțuri interioare apar scene cu cei patru evangheliști.

Cotorul decorat cu motive fitomorfe. Pe alocuri pielea de pe copertă este ruptă, se văd urme de carii, blocul cărții desprins de pe cotor.

F.g. - “S-au ridicat turnul bisericii și coperit beserica cu țiglă iară turnul cu tinichea în 1881, Iosif Popovici preot român unit” (L.I.).

Cop.1 (interior) - "Ioane Popvici, paroh Vaidei și am avut norocirea de darul sfintei preoții, noiembrie 1853" (L.ch.).

Cop.2 (interior) - "În 3-15 octombrie 1899 s-a întrunit în comuna asta Comitetul despărțământului al IX-lea al Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, sara teatru și joc" (L.I.); "În 22 august 1900 s-a întâmplat incendiu groaznic în comuna noastră, au ars 75 de proprietari, Vaidei, la 28 IX 899, Iosif Popovici" (L.I.).

2. EVANGHELIE

Blaj, 1776

BRV, II, 394

Inv.19527; c.11372

Paginație - F.t.; (3), 344 p.

F.190 nu apare și 192 se repetă; 194 lipsește.

Coperta din lemn în piele maro. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central "Răstignirea"; în cele 4 colțuri interioare apar evangheliștii. Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central "Maria cu Pruncul Isus".

Cotorul - decor fitomorf; păstrează urme de încuietori. Blocul cărții desprins de pe cotor, pe alocuri pielea de pe copertă este ruptă.

F.g. - "Această sfântă Evanghelie s-a cumpărat în anul 1822 în luna martie 26 cu bani buni și dreți, 12 zloți numărați, cu chiar mâna me, popa Ianăș Mihăescu din Sâncrai cu toată cheltuiala satului Călan, eu Ianăș Mihăescu popa" (L.ch.).

XXXVIII. CEASLOV

Blaj, 1778

BRV, II, 413

Inv.19539; c.11384

Paginație - F.t. lipsește; 574 p.

Între 80 și 97 lipsesc f.; între 142 și 145 lipsesc f.; între 158-161 lipsesc f.; nu apar f. 177, 191, 208, 257; apare 409 în loc de 419; 470 în loc de 478; între 464-467 și 478-481 lipsesc f.; nu apare 561.

Cop.1,2 lipsesc. Cotorul lipsește. Cartea începe cu f. 9; file desprinse.

P.14-78 - "Să se știe că acest Ceaslov este a bisericii Cărpiniș și cumpărat de Finișan Adam din Cărpiniș și cine ar fura în străină de la beserică să fie anatema, că acela nu ar fi creștin adevărat" (L.ch.).

XXXIX. MINOLOGHION

Blaj, 1781

BRV, II, 448

Inv.18063; c.10389

Paginație - F.t.; 1149 p., 63 p.

Între 156 și 157 apar 6 file nenumerate; apare 224 în loc de 226; 224 se repetă; apare 241 în loc de 245; 242 în loc de 246; 391 în loc de 386; 387 în loc de 391; 429 în loc de 431; 464 în loc de 462; între 489-500 lipsește o filă; apare 588 în loc de 592; 607 în loc de 611; 606 în loc de 618; 714 se repetă; apare 782 în loc 792; 872 și 864 sunt inversate; între 1005-1010 lipsesc file; 1081 se repetă; nu apare 1088; apare 1140 în loc de 1144.

Coperta din lemn în piele maro. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf greu vizibil. Cop.2 - motive geometrizzate dispuse pe toată suprafața. Se păstrează urme de încuietori.

Se văd urme de carii; blocul cărții desprins de pe cotor.

F.519-521 - "Această sfântă carte este a sfintei biserici din Sâmpetru Folvo scris-am eu Moise Ienășelul" (L.l., grafie maghiară)

F.195-223 - "Întru această zi adevă 29 a lunii lu octomvrie a an D.HC.1793 această sfântă carte ce se cheamă Minei din îndemnul lui Dumnezeu pentru pomenirea sufletelor și a dumnealui fratele și vecinicul nostru Moisa Popa din Nucșoara o au dăruit și o au cinstit sfintei biserici din Sâmpetru a căru Hram iaste sfântul mare mucenic Gheorghe pintru aceia cine s-ar împotrivi acestuia a să împotrivi sau a-l mitocosî sau de care Dumnezeu să ferească anatema"(L.ch.); "Acest Minei încă s-au cercetat și este a sfintei biserici a Sâmpetrului anul 1828" (L.ch.).

F.734-738 - "Partenie, Alexiu Popovici, Zaharia Popovici" (L.ch.).

F.814-822 - "Sfinții aceștia întru Dumnezeu întru ajutor și voi pomeni întru tot neamul și neamul" (L.ch.).

XL. MOLITVENIC

Râmnic, 1782

BRV, II, 453

Inv.19535; c.11380

Paginație - F.t; (3), 360 f.

Nu apare 143.

Coperta din lemn în piele maro; urme de încuietori.
Cop.1,2 - medalion central fitomorf.

Coperta cu urme de carii, pe alocuri pielea de pe copertă ruptă; f.70, 71, 78, 79, 80 desprinse de pe cotor.

XLI. PENTICOSTAR

București, 1782

BRV, II, 454

Inv.18061; c.10387

Paginație - F.t.; (1), 217 f.

Între 45-49 lipsesc filele; apare 48 în loc de 51; 115 în loc de 112; la 125 numărul de filă apare scris greșit: 20, 100, 5; apare 145 în loc de 143; 142 în loc de 152; la 175 numărul de pagină greșit: în loc de cifra 70 apare cifra 800; nu apare f. 212.

Coperta din lemn în piele brună. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central "Răstignirea". Cop.2 - motiv geometrizat dispus pe toată suprafața.

Cotor rupt, blocul cărții desprins de pe cotor.

Cop.2 - "Dan Roman scris 14 iunie 1959, ziua Ilisei, timpul potrivit"(L.I.); "1928 Ribicioara de Jos" (L.I.).

XLII. PILDE FILOSOFEȘTI

Râmnic, 1783

BRV, II, 461

Inv.16299; c.8527

Paginație - F.t. lipsește; 137 f.

F.12 se repetă; nu apare 11; apare 70 în loc de 72; apare 117 în loc de 107; 119 în loc de 109; 121 în loc de 111.

Coperta din carton.

Cotorul din pânză.

XLIII. SINOPSIS

Râmnic, 1783

BRV, II, 459

Inv. 531; c.6072

Paginație - F.t.; (3), 129 f.

F.19 se repetă; nu apare 20; 26 se repetă; nu apare 25; 28 se repetă; nu apare 27; 60 și 58 sunt inversate.

Coperta din carton în piele neagră nedecorată.

Cotorul piele roșie cu motive fitomorfe aurite.

F.g. - Ex-libris ștampilă "Iuliu Rațiu preot român unit" (L.ch.); "Severiu Procinkiewicz, Orăștie la 20 VII 1935" (L.I.).

XLIV.1. Micu, Samuil, PROPOVEDANII

Blaj, 1784

BRV, II, 472

Inv. 7863; c. 6073

Paginație - F.t.; (1), 139 p.

Coperta carton în piele neagră. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motive decorative aurite.

Cotor deteriorat.

F.g. - "Proprietarul cărții acesteia este Georgiu Vaplic parohul" (L.I.).

F.t. - "Propovedanie foarte folositoare sufletului scris eu popa [...] de la Sălciva" (L.ch.).

P.96-97 - "Această carte este a lui popa Mazuma (?) din Sălciva scris eu Toma în [...] 31 optulea 803" (L.ch.); "Ori cele ce o va fura, anatema" (L.ch.).

P.118 - "Scris-am eu Toma Popovici paroh" (L.ch.).

P.139 - "Popa Maneiu din Sălciva, popa Maneiu din Sălciva paroh, Dimitrie Tomia din Pojoga magister"(L.ch.).

2. Micu, Samuil, PROPOVEDANII

Blaj, 1784

BRV, II, 472

Inv. 19545; c. 11390

Paginație - F.t. lipsește; (1), 194 p.

Cop. 1,2 lipsesc.

Cotor deteriorat; filele între 1 și 8 au colțul din dreapta-sus rupt; între 194 și 205 filele sunt rupte pe jumătate.

3. Micu, Samuil, PROPOVEDANII

Blaj, 1784

BRV, II, 472

Inv. 19336; c. 11224

Paginație - F.t. lipsește; (1), 139 p.

Cop. 1,2 lipsește.

Cotorul deteriorat.

F.1 - "De la domnul învățător pr. Bunea Sabin" (L.I.).

XLV. CEASLOV

Râmnic, 1784

BRV, II, 471

Inv. 19541; c. 11386

Paginație - F.t. lipsește; 518 f.

Apare 308 și 309 inversate; nu apare 310.

Coperta din lemn în piele cu decor fitomorf dispus pe toată suprafața. Urme de încuietori.

Blocul cărții desprins de pe cotor; din loc în loc pielea de pe copertă este ruptă.

F.52-70 - "Acest Ceaslov l-au cumpărat Cazan Avram și cu Guni Muntean și l-au dat la beserica din Ardeu să fie de pomeană lui și muierii lui și Mărinca și tuturor neamurilor pe viță pe sămânță cine s-ar ispiti a-l fura să fie afurisit de

318 părinți sfinți de la Nichia și l-au cumpărat Cazan Avram și Cazan Toma și Fenișer Mihăilă la 1786, scris-am eu popa Toaderu” (L.ch.).

F.448 - “Acest Ceaslov iaste al lui popa Iosif Botișan” (L.I.); “Eu popa Iosif m-am născut în anul 826 în ianuarie și m-am botezat în ianuarie 9 zile” (L.ch.).

XLVI. MOLITVENIC

Blaj, 1784

BRV, II, 475

Inv. 15671; c. 8752

Paginație - F.t. lipsește; 608 p.

Cartea începe cu f.3; lipsește fila 5; între 109 și 115 lipsesc file; între 122 și 127 lipsesc file; între 150 și 157 lipsesc file; nu apare 161; 279 și 278 sunt inversate; între 279 și 283 lipsesc file; lipsește f.294; lipsesc file între 384-393 și 560-567.

Coperta din lemn în piele; motive fitomorfe greu vizibile. Păstrează urme de încuietori.

Blocul cărții desprins de pe cotor.

P.9-10 - “[...] la Galda sup excelența sa Alexandru Șterca-Șuluțiu mitropolitul [...] 1812” (L.ch.); “I.Valicanu student de clasa a VIII-a Gyula die 2 septembrie 1859” (L.ch.).

XLVII. Șincai, Gheorghe, ÎNDREPTARE CĂTRE ARITMETICĂ

Blaj, 1785

BRV, II, 496

Inv.9718, c.7213

Paginație - F.t. (2), 77 p. (1 f.)

Coperta este din carton, cotorul învelit în piele brună.

XLVIII. ACATIST

Blaj, 1786

BRV, II, 497

Inv. 20118; c. 11870.

Paginație - F.t. lipsește; 358 p.

Între 1-165 lipsesc filele.

Copertile 1 și 2 lipsesc.

XLIX. ANTOLOGHION

București, 1786

BRV, II, 498

Inv.18155; c. 10416

Paginație - F.t.; 457 f.

Coperta din lemn în piele.

Cop.1 - "La anul 1864 au lucrat Ioan Zugrav din Lupșa la bolta bisericii din Junc paroh Ioan Faur" (L.I.).

Cop.2 - "În anul 1910 la Nașterea Domnului au fost timp foarte frumos, fără zăpadă și cald ca în orice zi de primăvară, 1910, Nicodim Faur" (L.I.); "La anul 1926 s-au reparat acoperișul și bolta la sfânta biserică din Juncul de Jos de Ioan David, Ioan Mihețu, Ioan Tircă fiind preot Nicolae David, s-au scris prin mine Tirica Ioan" (L.I.).

L. CEASLOV

Blaj, 1786

BRV, II, 501 / BRV, IV, 501

Inv.17999; c.10337.

Paginație - F.t. lipsește; p.3-590

Lipsesc file de la 96 până la 101; după 108 urmează p.17-50 legate greșit; după p.50 urmează 113; lipsește 577.

Coperta și cotorul lipsesc.

Fascicule desprinse: p.529-560 și 561-590.

F.222 - "Această sfântă carte să știe că s-au cumpărat la beserica Lăpugiului [...] cu zloți nouă, 1791, octomvrie, 6 zile, popa Anghel". (L.ch.).

LI. BIBLIA

Blaj, 1795

BRV, II, 595

Inv.8560; c.6140

Paginație - F.t. lipsește; (5), 894 p., 246 p.

Lipsesc p. 210-216; între 335 și 336 sunt legate greșit 332, 333 și 334; lipsesc p. 694-699; în partea a doua apare 30 în loc de 37; p.202 nenumărată; după p.242 apare o filă nenumărată, urmează legate greșit 209-234, apoi o filă nenumărată, continuă 243-246.

Coperta din lemn în piele; restaurare empirică la cop.1 și cop.2 și în interiorul blocului cărții; învelitoarea din piele incompletă, urme de carii.

P.1 - "De la biserica ortodoxă română din parohia Săcături pentru domnul general Nicolau, paroh Iacob" (litere latine).

F.1-45 - "Cartea care se cheamă Biblie o au cumpărat-o Hrista Gligorie lu Ilie cu soțul său Simtioana și cu s:c (sic) robu Sition a lui Istra cu soțu său Barbură de-au datu pe ea Gligorie 19 zloți și Simtion 5 zloți și o am datu de pomană la beserica din Gura Negri să aibă gloriare sufletească și ei și neamurile lor în vecii vecilor fiin popă în popor popa Anghel și popa Dumitru în ani 1805 iunie 27 zile iar cine o va fura să fie afurisit de treisuteoptsprezece

de părinți sfinți de la Soboru Nichiei de beserică și Dumnezeu și de toți sfinții” (L.ch.).

F.795-807 - “În anul 1837 s-au fost înstrăinat această sfântă Biblie s-au furat neștiind nime ce s-au făcut numai omul cel rău și blestămat după ce s-au știut rușine i-au fost înaintea sfintei biserici și oamenilor și ie Bota Ion paroh și dascăl l-o dus în Abrud în oraș și l-o vândut cu 2 galbeni, cu 23 zloți la popa Sohodoleanul fiin oraș și-n sus măritat Pupăzariu iară Pupăzariu vânzându-l la un morariu a Ficăru lui a șpanului cu 50 zloți aceasta Biblie iară eu Hrista Gligorie fiindu-mi ca moșie sau a părinților și a neamului meu Hrista Gligorie fiin eu Hrista Gligorie slugă în orașul Abrudului cu îndemnarea și ajutorul lui Dumnezeu ieșindu-mi înaintea ochilor miei am cunoscut scrisoarea cinstiților părinți și blestemu lu popa Anghel și a lu Neacșu popa Dumitru îndur ieu în tuduman înaintea oamenilor străini am înștiințat la Gura Negri la popa Scrob Niculae fiin cantor Briciu Florea la Abrud și ieu fiin acolo o am căpătat cu cheltuiala prin judecata Domnului fiin birău Racoșu aceasta sfântă carte și prin mărturie cine va îndrăzni a doua oară a o înstrăina afurisit va fi de Dumnezeu precum iaste scris mai întâi de preoți V ” (L.ch.).

LII. LITURGHIE

Sibiu, 1798

BRV,

Inv.18058; c. 10384

Paginație - F.t.; (1), 336 p.

Lipseasc f.41 și 50.

Coperta din carton în piele, chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce.

File desprinse de cotor.

F.g. - “Această Leturghie iaste a sfintei biserici a

Ribicioarei, 1837, iunie în 16 zile prin Atanasie paroh" (L.ch.); "Eu fiul preotului Atanasie m-am sfințit la anul 1870 în 8 iulie și am slujit până la 18 noiembrie 1879, iară de atunci au rămas această parohie sub administrația mea Ioan Toma paroh Ribicioara den Sus până în 15 august 1887" (L.I.).

F.g. - "15 august 1954 căldură mare pr. Romul Michetie din Rișculița au cercetat sfânta biserică în 21 iunie 1956 cu ocazia cercetării folclorice "Miorița"" (L.I.).

LIII. APOSTOL

Blaj, 1802

BRV, II, 644

Inv.5953; c.6150.

Paginație - F.t.; 258 p.

P.41-42 se repetă și nu apare 43-44.

Copertă din lemn în piele brună. Se păstrează urme de încuietori. Cop.1 - chenar compus din ornamente fitomorfe, un medalion central greu vizibil. Cop.2 - chenar cu motive fitomorfe și motive geometrizzate dispuse pe toată suprafața copertei.

Cotorul este deteriorat, copertă desprinsă, file rupte la colțuri, file desprinse, pete de umezeală.

Cop.1 interior, F.g., cop.2 interior - înșirate nume de persoane (pomelnic).

LIV. ALFAVITA SUFLETEASCĂ

Sibiu, 1803

BRV, II, 656

Inv.5954 ; c.6161.

Paginație - F.t.; (7), 264 p.

Apare 200 în loc de 230.

Coperta din carton în piele brună, nedecorată.

Cotorul deteriorat. Cop.1 rupt colțul din dreapta jos. Se observă urme de restaurare empirică în interiorul blocului cărții.

F. g. - "Această carte iaste a sfintei beserici din Stăuin scris-am eu Simeon [...] 899" (L.I.); "Eu cel mai vechi iscălit sunt solgă ghir(ău) Avram"(L.ch.); "La 1858 în luna lu septemvrie au fost săteni din Rănghet la drum la Dealu Mare aproape de Abrud find birău Jurgiu Artimie și hotaru s-au masurat atunci prin Tamaș Pișta"; "Anul 1857 maiu în 12 zile, părintele Gherman"(L.ch.); "Această Alfavita iastă a sfintei beserici a Renghetului cumpărată cu 10 zloți, bani buni, 30 mai 812, Aron Popovici"(L.ch.).

F.269 - "Adu-ți aminte de Dumnezeu ziua și noaptea pentru că lumină sunt poruncile lui pe pământ"(L.I.).

F.g. - "Această Alfavită iaste a sfintei beserici a Renghetului"(L.ch.); "Această drăgălașe și sfântă carte întocmită spre cunoașterea binelui și a răului care să cheamă Alfavita sufletească precum să vede la început foaia secundă a doua s-au tipărit la anu de la Hristos 1803 și s-au cumpărat pe seama sfintei beserici greco-răsăriteana din Renghet și acum după întrarea mea supscrisului în popor întâiu n-au fost la șapte luni [...] mai târziu, Anghel" (L.ch.).

LV. LITURGHII

Blaj, 1807

BRV, II, 721

Inv.7864; c.6079

Paginație - F.t.; (1), 204 p.

Se repetă 84; nu apare 83; 158 se repetă; nu apare

160.

Coperta din carton în piele. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce. Cop.2 - chenar fitomorf.

Cotorul deteriorat, file desprinse de pe cotor (99-102, 84-86).

F.g. - "Emeric Dumitrescu" (L.ch.).

P. 158 - "Arhiepiscopul de la Chesaria Capadochiei și ale tuturor sfinților să ne miluiască și să ne mântuiască pre noi ca un bun și de oameni iubitori" (L.ch.).

F.g. - "Aurel Iancu paroh 1891, 2 iulie Zărand" (L.I.).

Cop.2 - "Această carte este proprietatea mea a subscrisului din care am învățat a servi Domnului în comuna Chesinți tractul Lipovii unde am servit ca preot în anul Domnului 1889, martie, 13 până în 18 februarie 1891 când m-am mutat ca preot la Zărand protopresbiteratul Ienopoli, Aurel Iancu paroh" (L.I.).

LVI. FLOAREA DARURILOR

Brașov, 1807

BRV, II, 718

Inv. 6519; c. 6081

Paginație - F.t.; (2), 173 p., (2)

Coperta din carton cu colțurile învelite în piele.

Cotorul din piele.

Cop.1 - "Lorincz Georgie Panitony" (L.ch.); "Această carte este a lui George Lorincz preparand în Arad" (L.ch.).

LVII. PENTICOSTAR

Blaj, 1808

BRV, II, 746

Inv. 16923; c. 9635

Paginație - F.t.; 212 f.

Coperta din lemn în piele.

F.g. - "Acest Penticostarium este a lu besericii G.C.Unite din Romoșel die 30 ianuarie anul 1893 Izidor Sodoru paroh GC" (L.ch.).

P.211 - "Mai prețios este numele cel bun decât aurul și argintul zice înțeleptul Solomon prin Petru Teodor, anul 1928, 3 iunie" (L.I.).

LVIII. Maior, Petru, PROPOVEDANII

Buda, 1809

BRV, III, 765

Inv. 6743; c.6099

Paginație - F.t. lipsește; (4), 304 p.

Lipsește f.95; apare 146 în loc de 142; 146 se repetă.

Coperta carton.

Cotorul din piele.

F.g. - "Această Propovedanie fiind a lui Macarie Papp paroh Drașovului legându-să prin Ioan Delimp din Ciugud în anul 1832 și s-au plătit un groș de argint" (L.ch.); "Dulibet homo debet A Vicinum sum" (L.I.); ștampilă cu ex-libris "Proprietatea mea preot ortodox român Augustin Cupșa din Cupșeni" (L.I.).

F.(4) - "Această Propovedanie este a popii Macarie de la Drașov" (L.ch.).

LIX. CEASLOV

Sibiu, 1809

BRV, III, 759

Inv. 8591; c. 6193

Paginație - F.t. lipsește; 380 p. (4)

Cartea începe la f.23; apare 83 în loc de 33 apare 161 în loc de 164; între 257-272 lipsesc f.; după 272 apare 289; apare 311 în loc de 341; 319 în loc de 349.

Cop.1,2 lipsesc.

Cotorul este deteriorat; file desprinse.

P.174 - "Gherman Gheorghe postul de jand(armi n.n.) Ciora" (L.I.).

LX.1.a). Maior, Petru, PREDICI, partea I

Buda, 1810-1811

BRV, III, 779

Inv. 7114; c. 6076

(colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a II-a; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a III-a)

Paginație - F.t.; (4), 237 p.

Coperta din carton.

Cotorul din piele.

F.g. - "Această Predică este a satului Brâznic [...] Ioachim Fejer [...] cantor al bisericii Brâznicului, 1819" (L.ch.); "Această sfântă carte este a sfintei biserici din Brâznic cumpărată de cantorul nostru" (L.I.); "Mă rog la iubitul birăul nostru să facă bine să-mi deie mie slobod să-mi scot destulul (?) din sat că popa nu vrea să-mi deie și eu nu mai slujesc la beserică la noi" (L.ch.); "Această carte este a sfintei biserici din Brâznic cumpărată de satul nostru în luna lu decembrie la 15, scris-am eu Dionisie Radovici din parohia în Brâznic satul nostru pentru predică" (L.ch.); "Ioanis Feier Nemeș paroh Bruznic, la anul 1832 am dat la Gavăță (?) Nicolae două măsuri de cucuruz împrumut să-mi facă 2 zile de lucru pentru așteptare" (L.ch.); "Această sfântă și alduită Predică iaste a satului Brâznic în 5 martie 857 cumpărată de satul Bruznic, Radovici Dionisie paroh în comuna Bruznic" (L.ch.).

F.g. - "Această predică este a satului Bruznic dată de pomeană de Ioachim Feier fostul cantor al bisericii Brâznicului, 813" (L.ch.).

P.55 - "An 1826, Dionisie Radovici, luna oc., 18" (L.ch.).

1.b). Maior, Petru, PREDICI, partea a II-a

Buda, 1811

BRV, III, 779

Inv. 7114; c. 6076

(colligat PREDICI, Buda, 1810-1811, partea I; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a III-a)

Paginație - F.t.; 296 p.

Coperta din carton.

Cotorul din piele.

1.c). Maior, Petru, PREDICI, partea a III-a

Buda, 1811

BRV, III, 779

Inv. 7114; c. 6076

(colligat PREDICI, Buda, 1810-1811, partea I; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a II-a)

Paginație - F.t.; 92 p.

Coperta din carton.

Cotorul din piele.

2.a). Maior Petru, PREDICI

Buda, 1810-1811

BRV, III, 779

Inv.16926; c.9638

(colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a II-a; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a III-a)

Paginație - F.t. lipsește; (4), 237 p.

Apare 22 în partea dreaptă a paginii în loc de partea stângă.

Coperta din lemn în piele. Cop.1,2 - motiv geometrizat dispus pe toată suprafața. Urme de încuietori.

Cotor deteriorat.

2.b). Maior, Petru, PREDICI, partea a II-a

Buda, 1811

BRV, III, 779

Inv.16926; c.9638

(colligat PREDICI, Buda, 1810-1811, partea I; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a III-a)

Paginație - F.t.; 296 p.

Coperta din lemn în piele. Cop.1,2 - motiv geometrizat dispus pe toată suprafața. Urme de încuietori.

Cotor deteriorat.

F.t. - "1899 am scris cu mână de țărână, mâna va putrezi iar scrisoarea în veci nu va pieri, de tot binele voitoriu vă salut cetitorilor, eu Romul Petrașcă, pedagog în 1899 în Arad, fiul lui Petrașcă Onuțiu din Micănești" (L.I.).

2.c). Maior, Petru, PREDICI, partea a III-a

Buda, 1811

BRV, III, 779

Inv.16926; c.9638

(colligat PREDICI, Buda, 1810-1811, partea a I; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a II-a)

Paginație - F.t.; 92 p.

Coperta din lemn în piele. Cop.1,2 - motiv geometrizat dispus pe toată suprafața. Urme de încuietori.

Cotor deteriorat.

Cop.2 - "Am cetit și eu pre această carte, 16 martie, 1844, Isaia Popescu" (L.ch.).

3.a). Maior, Petru, PREDICI, partea I

Buda, 1810-1811

BRV, III, 779

Inv.8575; c.6160

(colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a II-a; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a III-a)

Paginație - F.t.; (4),237 p.

Apare 22 în partea dreaptă în loc de partea stângă a paginii.

Cop.1 din lemn în piele, chenar fitomorf cu medalion central în formă de cruce, motivele decorative sunt aurite. Cop.2 lipsește.

Cotor deteriorat.

P.92 - "Predica aceasta este a boenților de jos, scris-am eu Ioan Guran (?) paroh locului, ano 1842, ianuarie 28" (L.ch.).

3.b). Maior, Petru, PREDICI, partea a II-a

Buda, 1811

BRV, III, 779

Inv.8575; c.6160

(colligat PREDICI, Buda, 1810-1811, partea a I; colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a III-a)

Paginație - F.t.; 296 p.

Cop.1 din lemn în piele, chenar fitomorf cu medalion central în formă de cruce, motivele decorative sunt aurite.
Cop.2 lipsește.

Cotor deteriorat.

3.c). Maior, Petru, PREDICI, partea a III-a

Buda, 1811

BRV, III, 779

Inv.8575; c.6160

(colligat PREDICI, Buda, 1810-1811, partea a I;
colligat PREDICI, Buda, 1811, partea a II-a)

Paginație - F.t.; 92 p.

Cop.1 din lemn în piele, chenar fitomorf cu medalion central în formă de cruce, motivele decorative sunt aurite.
Cop.2 lipsește.

Cotor deteriorat.

LXI.1. TRIOD

Blaj, 1813

BRV, III, 838

Inv.16924; c.9636

Paginație - F.t.; 630 p.

Apar: 7 în loc de 17, 49 în loc de 449, 603 în loc de 633, 611 în loc 619.

Coperta din lemn în piele. Cop1. - chenar fitomorf, medalion central "Răstignirea". Cop.2 - chenar fitomorf, motive geometrizate expuse pe toată suprafața.

Cotor deteriorat.

2. TRIOD

Blaj, 1813

BRV, III, 838

Inv. 18157; c.10418

Paginație - F.t.; 630 p.

Apar: 233 în loc de 243, 430 în loc de 437, 49 în loc 449, 485 în loc de 495, 611 în loc de 619.

Coperta din lemn în piele, păstrează urme de încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce. Cop. 2 - chenar fitomorf, motiv geometrizat dispus pe toată suprafața.

Cotorul deteriorat.

F.g. - "Această sfântă carte este a besericii Juncanilor și s-au legat la anu 1818 cu 15 zloți la Zlatna, scris-am eu popa Lup Tulea, martie 3, 1818, parohul Juncanilor, neunit" (L.ch.); "În anul 1885 și 1886 școlar am funcționat Nicolau Nicorescu din comuna Lupșa Mare, ca învățătoriu la întreaga comună din Junc, s-au scris prin mine mult smeritul, servul Domnului, Junc în 26/12, 1885 Nicolau Nicoresc învățătoriu" (L.I.); "Slava lui Dumnezeu care mi s-au învrednicit de neam [...] în această sfântă carte, fiind învățătoriu în comuna Junc, Ioan Faur, martie în 18 zile 865" (L.ch.); "În anul 1888 au fost sfântul Gheorghe în sâmbăta de Paști au fost în 24 de zile și M. George în 23 de zile a lu aprilie, s-au scris prin David Teodor, cantor" (L.I.); "Acest Triod la sfânta beserică a Juncului s-au cumpărat la anul 1824 cu 31 de zloți în grija lui Filip Crăciun, prin aducerea și îndemnarea smeritului popa Lup Tulea parohul Juncului slăvita varmegya Zarandului" (L.ch.); "După popa Lupu au venit Ioan Faur bătrânul iar după sus amintitul preot au urmat preot Ioan Faur tinerul și după acesta este D.P. Ioan Rusu, anu 886, 16 / 2" (L.I.).

Cop.2 - "În anu 889 au fost la noi învățătoriu Neculai Pemulescu, Ioan Rus paroh" (L.I.).

3. TRIOD

Blaj, 1813

BRV, III, 838

Inv. 18062; c.10388

Paginație - F.t.; 630 p.

Apar: 10 în loc de 13, 19 în loc de 449, 569 în loc de 573, 570 în loc de 579, 573 în loc de 577; între 568-571 lipsesc file; între 576-577 apar 573 și 574.

Coperta din lemn în piele, păstrează urme de încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce. Cop. 2 - chenar fitomorf, motiv geometrizat dispus pe toată suprafața.

Cotorul deteriorat.

Cop.1 - "Petru Trifa au fost prins la război trei ani și patru luni" (L.I.).

LXII. LITURGHII

Sibiu, 1814

BRV, III, 853

Inv. 20122; c. 11874.

Paginație - F.t. lipsește; 317 p.

Între 1-14 lipsesc filele.

Cop. 1 este din lemn în piele brună

Cop. 2 lipsește.

Cotorul lipsește.

P.250 - "La anul 1837, în 5 novembrie au murit preoteasa Popovici Sofia, vineri sara, în 5 novembrie au murit și s-au îngropat în zi de duminică, 7 novembre 1837" (L.ch.).

P.256 - "La anul 1837, în luna lu mai, în ziua părintelui Mihai Ispoveretnicul m-am cununat eu Nistor Socaci, parohul Biscaria și a Săuleștilor cu Popovici Sofia, fata răposatului Popa

Ioan care au și murit în 5 novemvrie 1937 fiind Dumineca Orbului, în ziua de 7, zisă în care m-am cununat" (L.ch.).

P.257 - "Întru această zi am dobândit eu Popa Nistor darul diaconiei la anul 1837 (3 iunie) fiind joi, înaintea Rusaliilor, în ziua Mucenicului Lucian. Întru această zi, 25 iunie am dobândit darul preoției, eu, popa Nistor, la anul 1838, în ziua de Cuvioasa Mucenica Fevronia" (L.ch.).

P.289 - "Când îi bisect în an sunt 366 de zile, iară în anul când nu-i bisect, 365 zile" (L.ch.).

LXIII. CATEHISM

Blaj, 1815

BRV, III, 871

Inv.7113; c.6084

Paginație - F.t.; (3), 251 p.

Apar: 107 în loc de 117, 205 în loc de 215.

Coperta din carton.

Cotor din piele.

Cop.1 - "Hunc librum emit du obus ilnis V.V.P. Stephanus Oltim administrator Rodnensis, 1824, die 3 octobris" (L.I.).

LXIV.1. MOLITVENIC

Blaj, 1815

BRV, III, 875

Inv.9679; c.7177

Paginație - F.t.; (2), 610 p. (4 f.)

Coperta din lemn în piele neagră, păstrează urme de încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce.

Cotor deteriorat.

F.g. - "Iosif Popoviciu născut în ziua de Paști 1860 și căsătorit cu Elisabeta născută Drăganu în 1888, în 28 mai și hirotonit de preot la 17 iunie 1888" (L.I.).

2. MOLITVENIC

Blaj, 1815

BRV, III, 875

Inv.16930; c.9642

Paginație - F.t.; (3), 610 p. (3)

Între 168 și 505 lipsesc file; apare 550 în loc de 540; între 562 și 567 lipsesc file.

Coperta din carton. Cop.1,2 - medalion central în formă de cruce.

Cotorul deteriorat.

LXV. FLOAREA ADEVĂRULUI

Blaj, 1816

BRV, III, 906

Inv.17009; c.9708

(colligat P.P. Aron, PĂSTORNICEASCA POSLANIE SAU DOGMATICA ÎNVĂȚĂTURĂ, ed. a II-a)

Paginație - F.t.; 96 p., 67 p.

Nu apare p.69. Partea a II-a: apare 7 în loc de 17; f.65 și 67 sunt desprinse de cotor.

Coperta lipsește.

LXVI. P.P. Aron, PĂSTORNICEASCA POSLANIE SAU DOGMATICA ÎNVĂȚĂTURĂ, ed. a II-a

[Blaj, 1816]

Nu se află catalogat în BRV.
Inv.17009, c.9708
(colligat FLOAREA ADEVĂRULUI, Blaj, 1816)
Paginație - F.t.; 67 p.

LXVII. STRASTNIC

Blaj, 1817
BRV, III, 947
Inv.16920; c.9632
Paginație - F.t.; 217 p.

Coperta din carton în piele. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând "Răstignirea", motivul decorativ aurit. Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central fitomorf.

Cotor din piele cu motiv fitomorf.

F.g. - "Proprietatea sfintei biserici din filia Meria cumpărată din banii aceleași biserici, Lunca Cernii, la 7 faur 1900" (L.I.); ștampilă ex-libris: "Sig.Par.Gr.Cath.Lucei Cernei Superioară" (L.I.).

LXVIII. PSALTIRE

Buda, 1818
BRV, III, 986
Inv.18159; c.10420
Paginație - F.t.; (3), 320 p.

Se repetă 66; nu apare 67; 112 apare în partea dreaptă a paginii în loc de partea stângă; 170 se repetă; nu apare 171.

Coperta din lemn în piele; păstrează urme de încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central "Isus". Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central "Trinitatea".

F.g. - "23.XI.930 Teodor Ceaurianu învățător Juncu, de la Gorju" (L.I.).

F.g. - "Aceasta sânta și dumnezeiască Psaltire este proprietatea santei biserici gr.ort. din comuna Juncu de jos și cine ar îndrăzni a o înstreina de la sfânta biserică să fie afurisit de 318 sfinți care s-au adunat la săborul din Nichia, scris-am în Junc la 24 decembre 1887 Nicolae Nicorescu învățătoriu" (L.I.).

LXIX. BIBLIA

St. Petersburg, 1819

BRV, III, 1031

Inv.15670; c.8751

Paginație - F.t.; 1249 p., 103 p.

Se repetă f.6; nu apare 7; apare 77 în loc de 37; 76 se repetă; 75 nu apare; 86 se repetă; 87 nu apare; 456 se repetă; 457 nu apare; apare 81 în loc de 481; 536 se repetă; 537 nu apare; 1081 apare în partea stângă a paginii în loc de partea dreaptă.

Partea a II-a: apare 100 în loc de 300; apare 101 în loc de 301; apare 102 în loc de 302; apare 103 în loc de 303.

Coperta din carton în piele, medalion central: text în limba rusă expus în formă de cerc.

Pe cotor este imprimat titlul cărții "Biblia".

LXX. OCTOIH

Blaj, 1825

BRV, III, 1242

Inv.16928; c.9640

Paginație - F.t.; (1), 434 p., 239 p., (2)

Apar: 216 în loc de 316, 220 în loc de 320, 223 în loc de 323,

Coperta din lemn în piele maro; păstrează urme de încuietori. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central "Răstignirea". Cop.2 - motiv fitomorf dispus pe toată suprafața.

Cotor din piele cu motiv fitomorf.

Cotor deteriorat.

F.g. - "Acest Octoih este cumpărat pe sama sfintei biserici a Meriei cu 6 Rf. în mon.conv. la anul Domnului 1856" (L.I.).

P.81 - "Nicolau Todoran preot gr.cat. 1906 născut la anul Domnului 1866 în 6 noiembrie st.n." (L.I.).

P.209 - "Am fost în anul Domnului 1909, iunie 8 st.n. George Tudoran preot gr.cat." (L.I.).

LXXI. CEASLOV

Sibiu, 1826

Inv.; c.6088

Paginație - F.t.; (1), 395 p.

Nu apare 23; apare 369 în loc de 269.

Coperta din lemn în piele brună, păstrează încuietori. Cop.1 - chenar fitomorm, medalion central fitomorf. Cop.2 - motive geometrizate dispuse pe toată suprafața.

Cotor din piele cu motiv fitomorf; desprins de blocul cărții.

F.g. - "Sibiu, eu Giorgiu Unguru care printre multele suferințe în ano 871 fusei primit la cursul preoției și continui studiile clericale până în ano 874 absolutoriu și tot în ano acesta în 4 mai primii darul hirotoniei de cetitu" (L.I.).

P.395 - o însemnare în limba greacă

LXXII. Bojdincă, Damaschin, RĂSPUNDERE DEZGUSTĂTOARE

Buda, 1828

BRV, III, 1357

Inv.7123; c.6083

Paginație - F.t.; (5), 112 p.

Cop.1,2 lipsesc.

LXXIII. ACATIST

Sibiu, 1829

BRV, III, 1407

Inv.16370; c.8573

Paginație - F.t. lipsește; 427 p.

Cartea începe cu f.26; între 316 și 337 lipsesc file;
apare 59 în loc de 359; nu apare 411.

Coperta din lemn în piele.

Cotorul lipsește.

P.425 - "Dumitru Radu, 1903, din comuna Cărpinișu
în Seliște" (L.I.).

LXXIV. Șiman, Leopold, PRUNCII CEI PĂRĂȘIȚI (tradusă de Ioan Teodorovici)

Buda, 1830

BRV, III, 1499

Inv.6529; c.6139a.

Paginație - F.t.; (1), 155 p.

Cartea începe la p.7.

Coperta din carton.

LXXV. Vasici, Pavel, ANTROPOLOGHIA

Buda, 1830

BRV, III, 1503

Inv.6503; c.6108

Paginație - F.t. lipsește; (5), 2, 285 p., (13)

Apare 57 în loc de 37; apare 52 în loc de 62.

Coperta din carton.

Cotorul din piele.

LXXVI. Bojincă, Damaschin, ANTICILE ROMANILOR

Buda, 1832

Inv.6525; c.6134

Paginație -F.t.; (4), 3 f., 5 f., 238 p.

Între 38-41 sunt legate 4 f. albe.

Coperta din carton.

Cotorul din piele.

F.t. - "Ioanichie Olariu" (L.I.).

LXXVII. MOLITVENIC

Sibiu, 1833

Inv.16929; c.9641

Paginație - F.t. lipsește; 608 p., (1)

Cartea începe cu p.3; după p.216 urmează 225.

Cop.1 lipsește. Cop.2 - din lemn în piele; păstrează urme de încuietori.

Cotorul din piele. Între 121 și 128 filele sunt desprinse de cotor.

P.5-8 - "La anu 1842 astu sfânt Molitvenic iaste cumpărat de pomeană de Gligor Simion cel tânăr, a dat 10

zloți de hârtie [...]12 Rf. scris de popa Avram paroh românesc, 6 iunie 1842” (L.ch.).

LXXVIII. PSALTIRE

Sibiu, 1837

Inv.16298; c.8526

Paginație - F.t.; (3), 228 p.

Coperta din lemn în piele maro; păstrează încuietorile.

Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând pe Isus. Cop.2 - nedecorată.

Cotorul din piele, motiv fitomorf.

F.g. - “Această sfântă carte este a sfintei biserici din Brașeu cumpărată cu 3 fl. de Ivan Militon la anul 1848” (L.I.); “Spre aducere aminte și adio de la toți câți or ceti această sfântă carte, Brașeu la 19 aprilie 1906 George Popa învățător” (L.I.).

F.g. - “Această Psaltire este a bisericii din Brașeu cumpărată cu 3 florinți de argint cumpărată la anul 1848” (L.ch.); “Această Psaltire este a bisericii din Brașeu cumpărată cu 3 f. v.a. adecă fiorini de argint, cumpărată la anul 1848 de proprietarul Ivan Militonu” (L.I.).

LXXIX. ANTOLOGHION

Blaș, 1838

Inv.16922; c.9634

Paginație - F.t.; (1), 521 p., (1), 578 p., (1), 52 p.

Nu apare 190; apare 523 în loc de 325; apare 323 în loc de 347; apare 324 în loc de 348; apare 523 în loc de 349; 326 în loc de 350; 343 în loc de 353; 431 se repetă; nu apare 432; apare 424 în loc de 442.

Partea a II-a: apare 59 în loc de 56; 59 se repetă; apare 192 în loc de 206; apare 561 în loc de 516.

Cop.1 - din lemn în piele, chenar fitomorf, medalion central "Răstignirea". Cop.2 - lipsește. Se păstrează urme de încuietori.

Cop.1 - "Anul 1838 luna lu martie 28 s-au cumpărat această carte ce se cheamă Minei, la satul Visca, pînă îndemnarea dumnealor adică fiind preot Iosif Orbonaș [...] al treile popa Solomon, al patrulea ctitorul Alba Iosif" (L.ch.); "Au ajutorat biserica fiind și cu soția sa Susana cu bani 9 zloți cu ficiorul său Ioan și Antal" (L.ch.).

F.g. - "La anu 842 și 843 sunt a mă preoți la satul Visca afând eu această carte anume Minei a sfintei biserici, Ilie Cojocari paroh Visca" (L.ch.).

P.420 - "Thomas Anucritzie învățătoriu, Visca 855-856" (L.I.).

LXXX. PENTICOSTAR

Sibiu, 1841

Inv.19528; c.11373

Paginație- F.t.; 363 p.

F.g. - "Donată de văduva Maria Cocoș din Feredeul în semn de iubire pentru răposata ei fiică Raveca, în anul 1917 prin Crucian Mărginean preot gr.ort." (L.I.).

F.g. - "Însemnare despre anul 1918 au fost scumpete mare și în bucate și în îmbrăcăminte ferdelu ce cucuruz au fost cu 60 de coroane și grâu cu 70 de coroane și o pălărie cu 60 de coroane, Blaga Androne cantor" (L.I.); "Însemnatu-s-a de mine că în săptămâna patimilor din anul 1960 zilele 10-17 aprilie și mai ales a doua zi de Paști pe la ora prânzului a fost tot văzduhul încărcat cu un praf de culoare galbenă-alburie zice că a fost adus de vânt din stepa Calmucă din Rusia, nu a cauzat stricăciuni, 18 aprilie 1960 Nicolae Budaiu cantor" (L.I.).

LXXXI. CEASLOV

Sibiu, 1842

Dunăreanu E., Popa A., Cartea românească sibiană,

Sibiu, 1979, p.34

Inv.17998; c.10336

Paginație - F.t. lipsește; 395 p.

Cartea începe cu p.3; lipsește f.25.

Coperta și cotorul lipsesc.

P.3-5 - "[...] I-o dat la biserica noastră a Lăpușnicului și i-o dat Chira Ianăș cu soția, Târgovicean Maria și I-or lăsat de pomeană, s-o strămute la altă biserică, eu nu zic [...] cărțile, să fie afurisite de 318 părinți sfinți de la Nichia" (L.ch.).

LXXXII. OCTOIH

Sibiu, 1842

Inv.18888; c.10892

Paginație - F.t.; 319 p., (2)

Lipsesc f. între: 16-19, 58-61, 132-145, 224-227, 302-305.

Coperta din carton.

Cotorul din piele.

Blocul cărții desprins de pe cotor. Cop.2 are colțul de jos-dreapta rupt.

LXXXIII. Barac, Ioan, CEI TREI FRAȚI GHEBOȘI

Brașov, 1844

Inv.19736, c.11543

Paginație - F.t.; 79 p.

Cartea are 2 foi de titlu, pe prima este menționată localitatea tipăririi Brașov și anul 1844, pe a 2-a aceeași localitatea dar diferă anul: 1843.

Coperta din carton.

F.1 - "Ioanichie Olariu" (L.ch.).

LXXXIV. Gavra, Alexandru, HRONICA ROMÂNILOR ȘI A MAI MULTOR NEAMURI, MONUMENTUL ȘINCAI CLAINIAN

Buda, 1844

Inv.7115; c.7122

Paginație - F.t.; (9), 12 f.; F.t.; (11), 104 f.

Coperta din carton.

Cotor din pânză.

F.g. - "Primită de la Elena fata lui Iosif Petriman, Dobra, 11 / 24. XI. 917, Iosif Morariu protopop" (L.I.).

LXXXV. ACATIST

Sibiu, 1845

Inv.8589; c.6191

Paginație - F.t. lipsește; 408 p.

Cartea începe cu p.4; între 394-399 lipsesc f.

Cop.1,2 lipsesc.

Cotor deteriorat.

LXXXVI. PSALTIRE

Sibiu, 1845

Inv.16292; c.8525

Paginație - F.t. lipsește; 288 p.

Apare 105 în loc de 205.

Cop.1,2 lipsesc.

Cotor deteriorat.

P.269 - ex-libris ștampilă "Sigiliul Bisericii gr.cat. române Zăicani, 1903" (L.I.).

LXXXVII. ISTORIA LUI ALEXANDRU

[Sibiu], 1846

Inv.6517; c.6040

Paginație - F.t. ,(1); 204 p.

Cop.1, 2 carton.

Cotor din pânză.

F.t. - "I. Olariu"

LXXXVIII. CEASLOV

Sibiu, 1849

Inv.17531; c.9990

Paginație - F.t. lipsește; 392 p.

Lipsesc filele între: 2-15, 160-179, 191, 194-197, 224-241, 258-285, 316-321, 336-341, 368-373.

Coperta din lemn în piele; păstrează urme de încuietori. Cop.1,2 - chenar fitomorf

Cotor din piele.

Blocul cărții desprins de pe cotor.

LXXXIX.1. PSALTIRE

Sibiu, 1850

Inv.17011; c.9710

Paginație - F.t.; 288 p.

Lipsesc f. între 86-91.

Cop.1,2 din carton, cu motive fitomorfe. la colțuri.
Cop.1 - medalion central în formă de cruce. Cop.2 - medalion central în formă de potir.

Cotorul din pânză pe care este imprimat titlul cărții
"Psaltire".

F.g. - "Această Psaltire este donată de Gânz Romoluț din satul Șerel, comuna Pui lui Beg Ioan din Rușor, comuna Pui, cantor ortodox în anul Domnului 1975" (L.I.).

F.g. - "Proprietatea lui Romul Gânz din comuna Șerel, plasa Puiului, 1939" (L.I.); "Proprietatea lui Petru Hernea econom în Șerel, 29.V.1904 Ben Suciș paroh" (L.I.).

2. PSALTIRE

Sibiu, 1850

Inv.19342; c.11387

Paginație - F.t.; 268 p.

Lipsesc file între 240-261.

Cop1. din carton. Cop.2 lipsește.

Cotorul deteriorat.

3. PSALTIRE

Sibiu, 1850

Inv.19338; c.11226

Paginație - F.t.; 286 p.

Cartea începe cu f.3.

Cop.1 - "Monah Mitrofan Negruți, schitul Șerbești, județul Soroca, Basarabia" (L.I.).

Cop.2 - "De la părintele Mitrofan, Alba Iulia" (L.I.).

**XC. Vasici, Pavel, Ungureanu DIETETICA sau Învățătura
a păstra întreaga sănătate**

Buda, 1851

Inv. 6509; c.6056

Paginație - F.t., (3), (2); 142 p.; (2)

Cop.1,2 din carton.

XCI.1. Lerescu, C., Ioan, FANTASMA

Brașov, 1851

Inv.6516; c.6017.

(colligat 2. **Bolintineanu, D., CĂLĂTORI ROMÂNI DIN MACEDONIA**, București, 1863; 3. **Catone, Brutus Horia, AMORU ȘI PATRIA**, Torino, 1869 (litere latine); 4. **Mihăilescu, S., DEALUL DRACULUI**, București, 1853)

Paginație - F.t.; 35 p.

Coperta din carton.

Cotorul din piele având imprimat titlul "Fantasma".

F.t. - "Ioanichie Olariu" (L.ch.).

**2. Bolintineanu, D., CĂLĂTORI ROMÂNI DIN
MACEDONIA**

București, 1863

Inv.6516; c.6017

(colligat **Lerescu, C. Ioan, FANTASMA** Brașov, 1851; **Catone, Brutus Horia, AMORU ȘI PATRIA**, Torino, 1869; **Mihăilescu, S., DEALUL DRACULUI**, București, 1853)

Paginație - F.t.; 192 p.

Coperta din carton.

Cotorul din piele având imprimat titlul "Fantasma".

4. Mihăilescu, S., DEALUL DRACULUI

București, 1853

Inv.6516; c.6017

(colligat **Lerescu, C. Ioan, FANTASMA** Brașov, 1851;

Bolintineanu, D., CĂLĂTORI ROMÂNI DIN MACEDONIA,

București, 1863; **Catone, Brutus Horia, AMORU ȘI**

PATRIA, Torino, 1869)

Paginație - F.t.; (1), 132 p.

Coperta din carton.

Cotorul din piele având imprimat titlul "Fantasma".

XCII. MINEI / ianuarie

Sibiu, 1853

Inv.18160; c.10421

Paginație - F.t.; (2), 203 f., (6)

Se repetă 35.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / ianuarie".

F.g. - "În ziua de 31.XII.st.v.923 subscrisu-m-am în această sfântă carte spre fericirea tuturor creștinilor în Cristos, spre reamintire al dumneavoastră consătean Jorzu lon înv.gr.or." (L.I.); "Anu 1897 au fost la sfânta biserică la vinerea sămădașului după banii bisericii" (L.I.).

Cop.2 - "Acest Minei este a lu sfintei biserici din Junc cumpărată cu banii bisericii Ioan Faur paroh bătrânul" (L.ch.)

XCIII. MINEI / februarie

Sibiu, 1853

Inv.18161; c.10422

Paginație - F.t.; (3), 114 f., (6)

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / februarie".

Cop.2 - "Acest Minei este al sfintei biserici din Junc de Jos" (L.I.).

XCIV. MINEI / martie

Sibiu, 1853

Inv.18162; c.10423

Paginație - F.t.; (2), 106 f.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / martie".

F.g. - "Spre aducere aminte, în 1903, în ziua de sfintele Paști și a doua zi au nins" (L.I.).

Cop.2 - "Această sfânt și Dumnezeiesc Minei este al sfintei biserici al Jucului de Jos cu hramul Adormirea Preasfintei de Dumnezeu Născătoare, scris-am în 25 martie, 886, David Teodor cantor gr.or." (L.I.).

XCV. MINEI / aprilie

Sibiu, 1854

Inv.18167; c.10428

Paginație - F.t.; (1), 103 f.

Apare 9 în loc de 6; 9 de repetă.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / aprilie".

F.g. - "Acest sfânt și Dumnezeiesc Minei este al sfintei biserici (Junc) de Jos David Teodor cantor"(L.I.).

XCVI. MINEI / mai

Sibiu, 1854

Inv.18168; c.10429

Paginație - F.t.; (1), 100 f., (6)

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / mai"

F.g. - "Acest Minei este a sfintei biserici din comuna Junc, în 14/6, 1882" (L.I.).

Cop.2 - "Acest sfânt și Dumnezeiesc Minei este a lu sfintei biserici gr.or. din Juncul de Jos cu hramul Născătoare de Dumnezeu, prin David Teodor cantor gr.or." (L.I.).

XCVII. MINEI / iunie

Sibiu, 1854

Inv.18169; c.10430

Paginație - F.t.; (1), 122 f., (6)

Apare 98 în loc de 108.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / iunie".

Cop.1 - "Minei cumpărat pe banii bisericii prin îndemnarea lui Ioan Faur paroh, bătrânul, s-au scris Teodor David cantor" (L.I.).

Cop.2 - "Fiind preot Ioan Faur cel tânăr la Junc, David Teodor, cantor gr.or. 886, 15/6" (L.I.).

XCVIII. MINEI / iulie

Sibiu, 1854

Inv.18170; c.10431

Paginație - F.t.; (1), 138 f., (6)

Se repetă f.2.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / iulie".

F.g. - "Spre aducere aminte, Teodor David au fost ales cantor în anul 1879 în 3 dechembrie, scris prin Teodor David cantor gr.or" (L.I)

Cop.2 - "1889 acest sfânt și Dumnezeiesc Minei este a lu sfintei biserici gr.or. din comuna Juncu de Jos cumpărat cu banii sfintei biserici gr.or. prin David Teodor cantor" (L.I.).

XCIX. MINEI / august

Sibiu, 1854

Inv.18171; c.10432

Paginație - F.t.; (2), 141 f., (6)

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / august".

F.g. - "David Teodor, cantor gr.or, David Nicolae cantor" (L.I.).

Cop.2 - "Acest Minei este al sfintei biserici gr.or. din Juncul de Jos cumpărat cu banii sfintei biserici în popia lui Ioan Faur Bătrânul" (L.I.).

C. MINEI / septembrie

Sibiu, 1855

Inv.18163; c.10424

Paginație - F.t.; (2), 144 f., (6)

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / septembrie".

Cop.1 - "În anu 1926 s-au făcut hăizașu pe sfânta biserică din Juncul de Jos fiind lucrător cu lemnul Ioan Miheț hurlupū, Ioan David, Ioan Tircă subscris-am prin mine mult smeritul, servul Domnului, Junc în 1.VII.1926, Ioan Tircă" (L.I.).

F.g. - "În anu Domnului 1884 au fost popă la noi Faur Toma din Ribicioara în urma răposatului preotu Ioan Faur cel tânăr, prin Teodor David cantor" (L.I.).

Cop.2 - "Acest Minei este al sfintei biserici al comunei

Junc cumpărat prin îndemnarea lui Ioan Faur paroh cela bătrân” (L.I.).

CI. MINEI / octombrie

Sibiu, 1855

Inv.18164; c.10425

Paginație - F.t.; (1), 168 f., (6)

Se repetă 17; nu apare 82; apare 100 în loc de 90.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: “Minei / octombrie”.

F.g. - “În 1 oct. 1894 am venit eu învățător la școala de aici pe lângă salariul de 200 fl. Alexandru Deonca învățător din Abrud sat, spre aducere aminte” (L.I.); “În anu 884 au fost popă la noi Ioan Toma din Ribicioara și Teodor David au fost cantor și Pantelimon Faur crâsnic” (L.I.).

Cop.2 - “Acest Minei este al sfintei biserici gr.or. din Junc de Jos, 1886” (L.I.).

CII. MINEI / noiembrie

Sibiu, 1856

Inv.18166; c.10427

Paginație - F.t.; (1), 184 f., (6)

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: “Minei / noiembrie”

F.g. - "Minei lu este al sfintei biseri al Juncului de Jos cu hramul Adormirea Născătoarei de Dumnezeu și s-au tipărit la anu Domnului 1856" (L.I.).

CIII. MINEI / decembrie

Sibiu, 1856

Inv.18165; c.10426

Paginație - F.t.; (1), 212 f., (6)

Apare 61 în loc de 67.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează încuietorile. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central în formă de cruce, motivele decorative aurite.

Cotorul din piele, motiv fitomorf, motivul crucii, imprimat titlul cărții: "Minei / decembrie".

Cop.1 - "Acest sfânt și Dumnezeiesc Minei este a lu santei biserici gr.or. din comuna Juncu de Jos și cine ar îndrăzni a-l înstrăina de la sfânta biserică să fie sub anatema scris-am în 4 decembrie 1884 în comuna Juncu, Nicolae Nicorescu învățător gr.or." (L.I.).

Cop.2 - "Acest Minei este al sfintei biserici este a comunității noastre Junc cumpărat prin îndemnarea lui Ioan Faur paroh bătrân" (L.I.).

CIV. MINEI / iulie

Sibiu, 1854

Inv.19526; c.11371

Paginație - F.t.; (1), 138 f., (6)

Se repetă f.2; nu apare 3; se repetă 29 și 30; lipsește 112.

Coperta din carton.

Cotorul deteriorat; file desprinse.

F.g. - "Totdeauna propovăduiți la toate popoarele învățătura celui ce m-a trimis pe mine să port cuvântul Lui. Preot Sever Păcurar n.1887, Lăp(ușnic), răp.17.XII.54" (L.I.).

CV. COMPUT PUBLIC AL FONDULUI REUNIJONEI FEMEILOR ROMÂNE

Brașov, 1854

Inv. 6501; c.4926

Paginație - F.t., 120 p.

Cop.1,2 din carton.

CVI. LITURGHIA SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR

(Partitură muzicală; textul scris cu alfabet chirilic și latin)

Sibiu, 1854

Inv.7520; c.5210

Paginație - F.t.; 36 p.

Coperta din carton în pânză. Cop.1,2 - chenar fitomorf și medalion central fitomorf. Marginile filelor sunt aurite.

Cop.1 - "Proprietatea bisericii greco-ortodoxe din Deva" (L.I.).

F.g. - Ștampilă e \bar{x} -libris "Gr.Palt." (L.I.); "Grigoriu Paltineanu prep. curs III" (L.I)

CVII. Șincai, Gheorghe, HRONICA ROMÂNILOR

Iași, 1854

Inv.3257; c.712

(colligat **Șincai, Gheorghe, HRONICA ROMÂNILOR**, București, 1886, Tom.III)

Paginație - F.t. lipsește; 398 p.

Coperta din carton.

Cotorul din pânză; imprimat titlul cărții: "Chronica românilor", Tom.I, colonel T.Nicolau.

CVIII. Șincai, Gheorghe, HRONICA ROMÂNILOR (Tom.III)

București, 1886

Inv.3257; c.712

(colligat **Șincai, Gheorghe, HRONICA
ROMÂNILOR**, Sibiu, 1854)

Paginație - F.t.; 296 p.

Coperta din carton.

Cotorul din pânză; imprimat titlul cărții: "Chronica românilor", Tom.I, colonel T.Nicolau.

CIX. ACATIST

Sibiu, 1855

Dunăreanu E., Popa E., *Cartea românească sibiană*,
Sibiu, 1979, p.42.

Inv. 20119; c.11871.

Paginație - F.t. lipsește; 430 p.

Între 1-151 lipsesc filele.

Cop.1 și 2 lipsesc.

CX. CHIRIACODROMION

Sibiu, 1855

Inv.18156; c.10417

Paginație - F.t.; 471 p. (2)

Coperta din carton în piele maro. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central "Răstignirea". Cop.2 - chenar fitomorf aurit, medalion central "Maria cu Pruncul Isus".

Cotorul din piele; imprimat titlul cărții "Chiriadromion"

Blocul cărții desprins de cotor.

Cop.1 - "Această sfântă carte este a sfintei biserici Junc din jos și s-au cumpărat cu îndemnarea preotului Ioan Faur la anul Domnului 1859 din banii sfintei biserici cu 12 fl. v.a." (L.ch.); "Nicolae Simulescu, învățător" (L.I.).

CXI. ESOPIA

Sibiu, 1856

BRM, vol.II, p.263

Inv.19281; c.11177

Paginație - F.t. lipsește; 145 p.

Între 142-145 lipsesc f.

Cop.1,2 lipsesc.

F.145 desprinsă.

P.70 - "Această carte a fost donată Muzeului județen Deva de către fam. Pr.ort.R. Ioachim Danciu din satul Almașu Mic de Munte (Balșa) Hunedoara în semn de recunoștință și mulțumire pentru cinstea ce ne-a făcut-o stimata d-na Maria Basarab funcționară (sic) la numitul muzeu pentru satul, biserica noastră și pentru noi aducându-ne televiziunea națională în sat, în biserică și la noi acasă de ne-a filmat și dat la televizor pe postul național în seara zilei de 26.XII.94, ora 20 la Actualități. Pr.I.O. I.Danciu. P.s. Această carte cu data de 20 august 1995 intră în proprietatea Muzeului județean Deva" (L.I.).

CXII.1. LITURGHII

Sibiu, 1856

Inv.9680; c.7178

Paginație - F.t.; 244 p.

Lipsească: 45, 89, 131.

Coperta din carton în pânză. Cop.1 - medalion central reprezentând o cruce.

Cotorul deteriorat; file desprinse de pe cotor.

Cop.1- "Această sfântă Liturghie este a bisericii gr.or. a Vaidei cumpărată de Vuța Iosif, Candu Nistor cu 4 fr. valute pentru veșnica lui pomenire a răposatului Iosif, Valdei, luna iunie, 863 prin Ioan Basarab, paroh G.R. Vaidei"(L.ch.).

2. LITURGHII

Sibiu, 1856

Inv.16933; c.9645

Paginație - F.t.; 244 p.

Coperta din carton.

Cotor din piele, cu motive fitomorfe.

3. LITURGHII

Sibiu, 1856

Inv.16934; c.9646

Paginație - F.t.; 244 p.

Coperta din carton în pânză. Cop.1 - medalion central reprezentând o cruce.

Cotorul din piele; imprimat titlul cărții "Liturghii", motive fitomorfe.

Cartea a fost recent restaurată.

Cop.1 - "Această Liturghie este proprietatea subscrisului cumpărată în anul 1880 cu prețul de 4 fl., în Sibiu, la 17 f. 1880, Ioanichiu Guch, paroh gr.or. în Cărmăzănești" (L.I.).

CXIII. BIBLIA

Sibiu, 1856-1858

Inv.18153; c.10414

Paginație- F.t.; 21 p., 920 p., 240 p.

Coperta din lemn în piele. Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând o cruce. Cop.2 - chenar fitomorf aurit.

Cotorul din piele cu motive fitomorfe; imprimat titlul cărții "Biblia".

F.g. - "Această sfântă carte Biblia s-au cumpărat pe sama sfintei biserici din satul Junc cu 20 fl. v.a. prin îndemnarea noastră la anul 1866, iulie 27, Ioan Faur paroh și Petru Faur birăul satului" (L.ch.); "Această sfântă și Dumnezeiască Biblia este proprietatea santei biserici gr.ort. din Juncul de Jos și cine ar îndrăzni a înstrăina acest op. de la sânta biserică să fie sub anatema și [...] scris-am eu servul Domnului la anno 1886, în 23 zile, martie, în comuna Junc, Nicolau Nicorescu, învățătoriu gr.ort. născut în Lupșa" (L.I.).

F.240 - "În anul Domnului 1894/5 am fost ca învățător în Junc, eu Abrudeanul Alexandru Deonca" (L.I.).

CXIV. Maniu, I., DIZERTAȚIUNE ISTORICO-CRITICĂ TRATÂND DESPRE ORIGINEA ROMÂNILOR ÎN DACIA TRAIANA

Lugoj, 1857

Inv.17867; c.10249

Paginație - F.t.;

CXV. OCTOIH

Sibiu, 1857

Inv.16953; c.9647

Paginație - F.t.; 285 p., (3)

Coperta din carton.

Cotor deteriorat; file desprinse.

CXVI.1. PSALTIRE

Sibiu, 1857

Inv.16927; c.9639

Paginație - F.t.; (3), 228 p.

Coperta din carton în piele maro; păstrează înțucietori.

Cop.1 - chenar fitomorf, medalion central "Isus".

Cotorul din piele cu motive fitomorfe.

F.2 - "Toate trec în lume / Toate ca un vis / Numai al meu nume / Rămâne aici scris, Ioan Șora Boroiu în etate de 70 de ani scris în ziua de sfântu Ilie, în luna iulie, în 20 de zile, în anul 1926" (L.I.); "laste mort în 1933, în 27 aprilie, Ioan Șora" (L.I.).

2. PSALTIRE

Sibiu, 1857

Inv.19532; c.11377

Paginație - F.t.; (3), 228 p.

Coperta din carton.

F.t. - "Cumpărată de preotu Nicolae Paladie la anu 1868 pe sama bisericii gr.cat. Renghet" (L.ch.).

F.1. - "Această Psaltire este a santei biserici gr.cat. din Renghet" (L.ch.).

CXVII. CARTEA EVANGHELIILOR

Sibiu, 1859

Inv.18154; c.10415

Paginație - F.t.; (3), 387 f.

Între f.34 și f.35 apar f.3-14; 53 se repetă; nu apare 54; se repetă 66; nu apare 80; apare 388 în loc de 386.

Coperta din lemn în hârtie. Cop.1 - chenar fitomorf cu medalion central "Răstignirea". Cop.2 - chenar fitomorf, medalion central "Maria cu Pruncul Isus".

Cotorul cu motive fitomorfe. Cop.1,2 desprinse de cotor.

CXVIII. OCTOIH

Sibiu, 1859

Inv.16936; c.9648

Paginație - F.t.; 319 p.

Apare 216 în loc de 246; nu apar 260, 267, 268; 278 se repetă; nu apare 279; 281 se repetă; nu apare 282.

Coperta din carton.

Cotor deteriorat. F.97 desprinsă.

F.g. - "1919, XI, 10, Ioan Comșa, paroh" (L.I.).

CXIX.1. TRIOD

Sibiu, 1860

Inv.17651; c.10042

Paginație - F.t.; (1), 374 f.

Se repetă 47; nu apare 48; se repetă 64; nu apare 65; 321 se repetă; nu apare 322; 372 se repetă.

Coperta din lemn în piele neagră; păstrează urme de încuietori. Cop.1,2 - chenar fitomorf, medalion central reprezentând o cruce; motiv aurit.

Cotor din piele; imprimat titlul cărții "Triod", apare motivul crucii.

Cotorul desprins de blocul cărții.

F.g. - "Acest Triod s-a procurat prin subscrisul de la librăria arhidiececană din Sibiu în anul 1901 cu cheltuiala bisericii de aici, fiind episcop Ștefan Balica, Săcel, 15 august, 1902, Savu Timariu paroh rom.ort." (L.I.).

2. TRIOD

Sibiu, 1860

Inv.18158; c.10419

Paginație - F.t.; (1), 374 p.

Coperta din carton. Cop.1,2 - motiv fitomorf aurit.

F.g. - "Spre aducere aminte Teodor David este născut în 1850, în 14.I. și cantor din an 1879, data 1899, 7/2" (L.I.).

Cop.2 - "Acest Triod s-au cumpărat cu 2 fl. v.a. cu banii pădurii când am fost eu ca inspectore la pădurea satului și prin îndemnarea domnului preot Ioan Rus, s-au scris prin mine David Teodor cantor, iunie la 889" (L.I.).

F.g. - "Nicolae David cantor la biserica Juncu de Jos" (L.I.).

CXX. BIOGRAFIA FERICITEI MACRINE (tradusă din limba germană de Gavril Munteanu)

Sibiu, 1865

Dunăreanu E., Popa E., *Cartea românească sibiană*,

Sibiu, 1979, p.54

Inv. 20440; c. 12132.

Paginație - F.t. lipsește; 92 p.

Între 1-3 lipsesc filele.

Cop. 1 și 2 lipsesc.

CXXI.1. MOLITVENIC

Sibiu, 1874

Inv.17008; c.9707

Paginație - F.t.; 585 p., (2)

Coperta din carton în pânză neagră. Cop.1,2 - cu medalion central reprezentând crucea.

Cotor din piele, motiv fitomorf; imprimat titlul cărții "Molitvenic".

F.g. - "12 martie 1940, acest Molitvenic este împrumutat de mine de la preotul Hocman Ioan din comuna Băiești, Beg Ioan, Rușor" (L.I.).

2. MOLITVENIC

Sibiu, 1874

Inv.18209; c.10450

Paginație - F.t. lipsește; 578 p.

Cartea începe cu f.19; lipsesc filele între 368-449.

Cop.1, 2 lipsesc.

F.19 - "Adusă de la Lăpugiu de Jos de la biserică" (L.ch.).

3. MOLITVENIC

Sibiu, 1874

Inv.19538; c.11384

Paginație - F.t.; 585 p., (2)

Coperta din carton.

Cotorul din pânză.

4. MOLITVENIC

Sibiu, 1874

Inv.19533; c.11378

Paginație - F.t. lipsește; 585 p.

Cartea începe cu p.15; lipsește f.127; lipsesc filele între: 138-145, 214-219, 382-401, 490-497.

Cop.1 - lipsește. Cop.2 din carton în piele maro.

Cotorul din piele; imprimat titlul cărții "Molitvenic".

F.g. - "Sâmbătă în 11 iulie v 1892 am fost hierotosit de ipo-diacon și cherotonit de diacon, iar în 12 aceeași lună cherotonit întru presbiter prin excelenția sa înaltpreasfințitul domn arhiepiscop și metropolit Miron Romanul, Sibiu, la 12 iuliu v. 1892, Simion Filimonescu preot capelan gr.or. în Renghet protopresbiteratul gr.or. Geoagiului" (L.I.).

CXXII. ACATIST

Sibiu, 1876

Dunăreanu E., Popa E., *Cartea românească sibiană*, Sibiu, 1979, p.66

Inv.8590; c.6192

Paginație - F.t. lipsește; (1), 411 p.

Lipsește f. între: 14-19, 30-33.

Coperta din carton în piele brună; urme de încuietori.
Cotor din pânză.

CXXIII.1. ACATIST

Sibiu, 1887

Dunăreanu E., Popa E., *Cartea românească sibiană*,

Sibiu, 1979, p.83

Inv.18935; c.10925

Paginație - F.t. lipsește; 411 p.

Cartea începe cu p.3; lipsesc f. între: 46-51, 62-65,
370-375, 378-387.

Cop. 1 lipsește. Cop.2 din carton în piele.

Cotorul lipsește.

2. ACATIST

Sibiu, 1887

Dunăreanu E., Popa E., *Cartea românească sibiană*,

Sibiu, 1979, p.83

Inv. 20437; c.12129.

Paginație - F.t.; (1); 411 p.

Cop. 1 și cop.2 din carton în piele cu decor fitomorf;
păstrează urme de încuietori.

F.g. - "Această carte este a lui Păcurar Ioan din
Geoagiu Suseni din anul 1890" (L.I.).

CXXIV. 1. PATIMA ȘI MOARTEA DOMNULUI ȘI MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS

Sibiu, 1888

Inv. 20438; c. 12130.

Paginație - F.t., (1); 404 p.

Coperta din carton în piele; cop.1 cu medalion central în decor fitomorf.

Cotorul este din pânză cu decor fitomorf auriu și titlul cărții "Patima".

2. PATIMA ȘI MOARTEA DOMNULUI ȘI MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS

Sibiu, 1888

Inv.20120; c. 11872.

Paginație - F.t., (1); 404 p.

Coperta din carton în piele; cop.1 cu medalion central care reprezintă "Răstignirea".

Cotorul lipsește.

F.g. - "Această carte care cuprinde în versuri Patima și moartea Domnului nostru Isus Hristos am primit-o ca amintire de la Brateș Ion Măgureanu din Petros, 6 apr. 1959, Pr. Iosif Baciu."

CXXV. CEASLOV

Sibiu, 1890

Inv.19657; c.11479

Paginație - F.t.; 399 p.

Coperta din lemn în piele; păstrează încuietori. Cop.1,2 - motive fitomorfe.

LISTA SELECTIVĂ A CIRCULAȚIEI CĂRȚILOR

Nr. crt.	Titlul cărții	Locul și anul tipăririi
	<i>Localitatea și anul in care a circulat cartea</i>	
1.	Cazania lui Varlaam	Iași, 1643
	- <i>Poiana, 1688; 1757</i>	
	- <i>București</i>	
2.	Noul Testament	Bălgrad, 1648
	- <i>Vorța, 1714; 1718</i>	
	- <i>Certej, 1853</i>	
	- <i>Brâznic</i>	
	- <i>Cărmăzănești</i>	
3.	Îndreptarea Legii	Târgoviște, 1652
	- <i>Sohodol, 1772</i>	
	- <i>Albac, 1932</i>	
4.	Îndreptarea Legii (ex.2)	Târgoviște, 1652
	- <i>Teiu, 1800</i>	
	- <i>Panc, 1915</i>	
	- <i>Boș</i>	

- 5. Psaltire** Sibiu, 1709
- *Vidra de Jos, 1856; 1878*
- 6. Liturghii** Târgoviște, 1713
- *Sărăcsău, 1818*
- *Băcăia, 1956*
- 7. Octoih** București, 1730
- *Potingani, 1760*
- *Ribicioara, 1922*
- 8. Psaltire** Râmnic, 1751
- *Orăștie*
- *Vaidei, 1789*
- 9. Octoih** Blaj, 1760
- *Șibot*
- *Orăștie*
- *Bințiți, 1894*
- 10. Molitvenic** Blaj, 1784
- *Alba Iulia*
- *Galda*
- 11. Biblia** Blaj, 1795
- *Gura Negri, 1805*
- *Secături*
- *Abrud, 1837*
- 12. Liturghii** Sibiu, 1798
- *Ribicioara, 1837; 1879*
- *Râșculița, 1956*

- 13. Alfavita sufletească** Sibiu, 1803
- *Renghet, 1812*
- *Stăuini, 1899*
- 14. Liturghii** Blaj, 1807
- *Chesinți (Lipova), 1889*
- *Zarand, 1891*
- 15. Propovedanii** Buda, 1809
- *Drașov*
- *Ciugud, 1832*
- *Cupșeni*
- 16. Predici** Buda, 1810-1811
- *Arad, 1899*
- *Micănești*
- 17. Triod** Blaj, 1813
- *Zlatna, 1818*
- *Juncul de Jos, 1824; 1885*
- 18. Minei** Sibiu, 1853
- *Juncul de Jos, 1884*
- *Ticera, 1897*

Les vieux livres roumains du Musée de Deva

Résumé

Dans ce livre nous présentons le catalogue de vieux livres roumains qui se trouvent dans la bibliothèque du Musée de Deva.

Au commencement nous présentons de brèves études qui se réfèrent à l'histoire de la culture du département de Hunedoara, à l'organisation de la collection des livres du Musée, aux vieux centres des imprimeries d'où sont venus les livres présentés et un court chapitre où il sont interprété quelques notes écrites sur les espaces libres des pages de ces livres.

En ce qui concerne l'histoire de la culture de la zone de Hunedoara il est évident des livres imprimés, ou manuscrits, dans les diverses localités de ce département, ou qui appartiennent aux auteurs qui sont nés dans les localités de Hunedoara, par exemple le livre de Presbiter Giorgius, bien connu sous le nom "l'étudiant de Romos": "Le Traité sur les croyances, les coutumes, la vie et la perfidie des Turcs" imprimé à Urach dans l'année 1482.

On remarque un autre livre "Palia" imprimé à Orăștie dans l'année 1582, ou le livre "Miscellané" qui contient:

Alexandria, Zodiaque, La fleur des vertus, qui sont les premiers manuscrits conservés de ces livres, chez nous copiés par Ioan Românu de Sânpetru dans l'année 1620.

Dans le "Breves considérations en ce qui concerne l'organisation de la bibliothèque du Musée de Deva" nous avons relevé, chronologiquement, des livres qui ont été obtenu par l'acquisition, par échange avec des autres institutions, ou comme donation. Nous avons evidencié des livres qui ont été imprimé dans les autres pays, pour souligner la liaison entre les typographies européens et entre les cultures des divers pays.

Nous avons présenté du point de vue statistique, le nombre de livres qui ont été enregistré dans quelques années au commencement de l'organisation et nous avons mentionné pourtant l'activité de l'enrichissement de la bibliothèque pendant les années 1990 et 1997 quand il ont été acquisitionné ou obtenu comme donation, 58 livres étrangers et 64 livres roumains, tous avec une valeur de patrimoine culturel.

Dans le chapitre "Des centres de l'imprimerie roumaine et la circulation de livres qui se trouvent à Deva" est evidencié chaque typographie d'où sont venus nos livres. Ainsi dans notre bibliothèque sont provenus les livres de: Târgoviște, Iași, București, Alba Iulia, Sibiu, Blaj, Brașov, Buda, Petersburg, Lugoj.

Nous avons relevé quelques idées avec l'aspect culturel qui se detachent de "Avant - Propos" de ces livres.

Le chapitre réservé aux notes gardées encore sur les pages de ces vieux livres, dévoile de nouvelles informations sur l'acquisition des livres, sur le prix, sur les phénomènes de la nature, sur les événements historiques, culturels, sur la mise des reliures, on garde de notes signés par les personnalités de l'histoire, ou

signés par des simples prêtres ou instituteurs des villages. Ces notes demontrent aussi la catégorie sociale des acheteurs de livres, des lecteurs de ces livres et l'influences reciproques entre le livre et la société.

Dans le catalogue nous avons tenu compte de la chronologie des livres et de l'ordre alphabetique. Nous avons introduit dans ce catalogue les livres imprimés après l'année 1830, qui est choisi, conventionnellement, l'année limite pour les vieux livres roumains, mais à cause des lettres cyriliques des livres imprimés après l'année 1830, nous les avons considéré aussi de vieux livres, qui proviennent en majorité, en ce cas, de l'imprimerie de Sibiu.

Nous avons des livres à qui manquent leur page de titre et pour les identifier nous avons utilisé des répertoires roumains de référence. Ils ont été mentionnés les fautes de l'imprimerie et l'aspect extérieur des livres.

Les notes qui étaient écrites avec des lettres cyriliques ont été écrites de nouveau avec des lettres latines. Les mots qui n'ont pas pu être lu, ont été remplacés par trois points.

La signification de la collection de vieux livres du Musée de Deva consiste pas dans son nombre, mais elle est importante par la diversité des typographies représentés dans cette collection, et aussi par les notes qui se réfèrent aux habitants et aux localités du département de Hunedoara, ce qui lui donne la spécificité.

Old Romanian Books in Deva Museum Collection

Summary

In this work we present a catalog of the old Romanian books stored in the Deva Museum Library.

The book begins with some short studies referring to the history of culture in the Hunedoara County, the making of the book collection and so the funding of the library. We also refer to the old printing works from where the books come from also a brief chapter with comments on the notes still preserved on the page's margins.

Concerning the history of culture in the Hunedoara County, there are presented printed books or manuscripts coming from Hunedoara County localities, as the place of writing or printing of the book, also as the birth place of the authors.

To illustrate this, we can mention Presbiter Georgius or the "Student from Romos", who wrote: "Treaty on the beliefs customs, life and cunning of the Turks", printed in Urach, in 1482, "Palia from Orăștie" 1582, or "Miscellaneous" containing the first kept manuscript copies from Alexandriei un Rojdanic an "Floarea darurilor" copied by Popa Ioan Romanul from Sânpetru, in 1620.

The second chapter of the "Short comments on the founding of the Deva Museum book collection" presents

some book titles, which were bought or donated. We also mentioned foreign titles to show the connections that were established between different printing centers or between the culture people belonging to the European area.

We also showed how the inventory of the library was statistically improved, remarking that in the period of 1990-1997 in the museum's library were inventoried 58 foreign books and 64 Romanian books, with a cultural patrimony value.

In the chapter "Romanian printing centers with circulation in Deva" we focused on the printing centers where the books presented in this work came from, as Târgoviște, Iași, Buzău, Râmnic, București, Alba Iulia, Blaj, Brașov, Sibiu, Buda, Petersburg, Lugoj.

We also emphasized some thoughts about the history and the history of culture collected from the forewords of the old books.

Analyzing the margin notes on the old book pages, we found news about the unusual natural events, about the purchase of the books, their price, cultural and historical events, also about the book's rebinding. We also found notes of some important persons or signatures of village priests or teachers.

These handwriting notes shows the social category of the book's buyers, readers and also the reciprocal influence existing between book and society.

Inventorizing the books, we took into account chronological and alphabetical criterions.

We catalogued Romanian books, printed after 1830, this year being conventionally selected as the limit for the old Romanian books, because of the Cyrillic characters used in printing the books, mostly in the printing center of Sibiu.

In order to identify the book titles for the books lacking the title page, we used Romanian References Catalogues.

We mentioned the printing errors and the book estate of preservation.

The notes were transliterated from the Cyrillic in the Latin alphabet, and for the illegible or missing words, because of the deterioration of the books, we used the following graphic sign: "[...]".

We added the map of the book circulation, coming in Deva, also a selected list with the book circulation, and a name and localities index.

The Old Book Collection in the Deva Museum Library does not comprise a very large number of titles.

The specificity of the collection in the context of our National and Cultural Patrimony is due to the diversity of printing centers and also to the notes referring to Hunedoara people and places.

INDICE SELECTIV DE NUME ȘI LOCURI*

**Indicele cuprinde nume ale personalităților istorice, culturale, religioase, preoților, învățătorilor, cantorilor, crâșnicilor sau ale deținătorilor de carte.*

A

Abrud, 94, 95, 96
Albac (jud. Alba), 57
Alba Iosif, 115
Alba Iulia, 30, 37
Alisandru Ioan, 67
Almașu Mic de Munte, 131
Almașu Sec, 45, 52
Almășan Iosif, 67
Amiot Jack, 27
Amsterdam, 27
Anghel, 97
Antal, 115
Antim Ivireanul, 31, 36
Anucritzie Thomas, 115
Arad, 69, 72, 98, 102
Archirie, 16
Ardeleanu Ioan, 72

Ardeu, 91
Arimie, 75
Aron George, 56
Aron Petru Pavel, 12, 32, 35, 38, 53
Atanasie, 18, 19, 30, 95
Avram, 96

B

Bacea, 60
Baciu Iosif, 139
Balica Ștefan, 135
Bașa, 131
Barac Ioan, 12, 40
Barbu, 45, 70
Barbura, 94
Barițiu Gheorghe, 24, 25

- Basarab Ioan, 131
 Basel, 27
 Băcăinți, 18, 19
 Băcăia, 64
 Băiești, 136
 Bălgrad, 21, 34, 35, 37, 45, 46, 54, 58, 59, 84
 Beci (Viena), 84
 Beg Ioan, 119, 136
 Bethlen Gabriel, 16, 17
 Bințiți (Aurel Vlaicu), 79
 Biscaria, 106
 Blaga Androne, 115
 Blaj, 12, 21, 29, 31, 32, 34, 38, 45, 46, 77, 78, 79, 80, 83, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 95, 97, 98, 104, 106, 107, 108, 110, 114
 Bojincă Damaschin, 40, 113
 Bolintineanu Dimitrie, 120
 Borza Nicolae,
 Boș, 56
 Bota Ioan, 94
 Botișan Iosif, 91
 Bozeș, 19
 Brad, 84
 Brașeu, 114
 Brașov, 12, 13, 15, 17, 33, 40, 97, 117, 120, 128
 Brateș Ioan, 139
 Brădeanu, 21
 Brâncoveanu Constantin, 30
 Brâznic (Bruznic), 54, 60, 100
 Briciu Florea, 95
 Buda, 29, 33, 34, 40, 45, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 109, 111, 112, 117, 120
 Buda Adam, 26
 Budai Nicolae, 94, 115
 București, 13, 31, 35, 37, 43, 44, 46, 62, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 82, 88, 92, 120, 121, 129
 București (Hunedoara), 53
 Bunea Sabin, 90
 Bureta Nicolae, 57
 Buteanu Ioan, 46
 Buzău, 30, 37, 44, 61, 62
 Buzoianu Gheorghe, 63
- C**
- Cantacuzino Șerban, 31
 Cantemir Dimitrie, 20
 Catone Brutus, 120, 121
 Cazan Avram, 91
 Cazan Toma, 91
 Călan, 86
 Cărmăzănești, 43, 54, 132
 Cărpiniș, 86, 112
 Căvâran (Caransebeș), 16
 Cânde Lațcu, 14
 Ceaurianu Teodor, 109
 Certej, 54
 Chesarie, 31
 Chesinți (jud. Arad), 45, 97

Chira Ianăș, 116
Chiș Pătru, 65
Cicero Marcus Tullius, 26
Cigmău, 19
Cincu Ioan, 54
Cioara, 99
Cipariu Timotei, 21
Ciugud (jud. Alba), 99
Ciuleni, 25
Clejie Ioan, 67
Cocoș Maria, 115
Cojocar Ilie, 115
Colț (Râu de Mori), 14, 18
Comșa Ioan, 135
Constantin, 46, 71
Corbea Teodor, 18
Coresi, 15, 32
Corvin Ioan, 33
Costan Pătru, 44, 62
Crișan Constantin, 19, 71
Cupșa Augustin, 99
Cupșeni, 99
Curiacu Nicolae, 44, 71

D

Dan Iacov, 81
Dan Roman, 81, 88
Danciu Ioachim, 69, 131
David, 18
David Ioan, 93, 126
David Nicolae, 93, 125, 126,
136

David Teodor, 105, 123, 124,
125, 126, 136
Dealu Mare, 96
Dehelean Ioanichie, 81
Delari (Ghelari), 21, 65
Delimp Ioan, 99
Deoanca Alexandru,
126,133
Deva, 12, 13, 15, 21, 24, 25,
26, 28, 30, 31, 32, 33, 44, 47,
129, 131
Dobra, 55, 59, 117
Dobra Alexandru, 43
Dosoței, 18,30
Drașov (jud. Sibiu), 99
Drăgan Elisabeta, 107
Dresda, 27
Dumbrăvița, 58
Dumitrașcu Emeric, 97

E

Eftimie, 20

F

Faur Ioan, 93, 105, 122, 124,
125, 128, 130, 132
Faur Nicodim, 93
Faur Pantelimon, 126
Faur Petru, 132
Faur Toma, 116

Fărcaș, 26
Feier Ianoș, 110
Feier Ioachim, 100
Feneșer Mihăilă, 91
Feredeșu, 115
Ficărău, 94
Filimonescu Simion, 137
Filaret, 31
Filip Crăciun, 105
Filip (Moldoveanu), 32
Finișan Adam, 86
Fodor Ioan, 43

G

Galați (jud. Hunedoara), 20
Galda (jud. Alba), 92
Gavăț Nicolae, 100
Gavra Alexandru, 40, 117
Gârboveț, 83
Gânz Romoluț, 119
Geoagiu, 18, 26, 137, 138
Gesztly Francisc, 15
Ghedeon, 60
Ghelari (Delari), 21, 65
Ghenadie, 17
Gherman, 94
Gherman Gheorghe, 99
Gligor Simion, 113
Gorj, 109
Grădiște, 63
Grigor (episcop), 75
Grigorie, 79

Groza Ioan, 69, 70
Groza Simion, 46, 84
Guch Ioanichie, 43, 132
Guran Ioan, 103
Guranegri (jud. Alba), 94, 95
Gurasada, 54
Gyula (Alba Iulia), 92

H

Hațeg, 16, 17, 20, 22, 26
Hațegan Arsenie, 71
Hărăian Arsenie, 56
Hărțăgani, 44, 62
Hârța Petru, 70
Herce Ștefan, 16
Hernea Petru, 119
Hogman Ioan, 136
Homorod (jud. Alba), 69
Hondol, 67
Horea, 46, 59, 60
Hrista Gligorie, 94
Hrista Simion, 94
Hunedoara, 15, 16, 18, 19,
20, 21, 24, 26, 31, 32, 43, 44,
131

I

Iacob, 94
Ianc Aurel, 45, 97, 98
Ianc Ianoș, 63

Iancu Avram, 46, 57
Iași, 35, 45, 52, 74, 129
Ilieș Aron, 71,
Ilteu, 79
Ioacși Dobrean, 71
Ioan, 115
Ioan Zugrav, 93
Iosif, 55, 83
Iosif Vuța, 131
Iștfanovici Mihail, 34
Ivanici Gheorghe, 44, 64

J

Junc (Dumbrava), 45, 93,
109, 122, 123, 124, 125, 126,
127, 128, 130, 132, 133
Jurca Ioan, 44, 64
Jurgiu Artimie, 96

K

Kenderessy, 27
Köln, 27
König Pal, 25
Kuun Geza, 25

L

Lapădat Dobrean, 71
Lazăr Ștefan, 76

Lăpugiu, 55, 71, 82, 93, 137
Lăpușnic, 116, 128
Lăscuș Iosif, 63
Leopold Iosif, 18
Lerescu Ioan, 13, 40, 120,
121
Lipova (jud. Arad), 45, 97
Lorincz Giorgiu, 98
Lugoj (jud. Timiș), 16, 40, 43,
58, 133
Lunca Cernii, 109
Lup Tulea, 105
Lupea Delachiu, 65
Lupșa (jud. Alba), 93, 105,
133

M

Mada, 19
Magieru Andrei, 69
Maior Petru, 34, 40
Manutius Paulus, 26
Maniu Beniamin, 40, 43
Marian Diac, 15
Mariș Aron,
Mariș Ioan, 73
Mazarin, 27
Măhal, 65
Mărginean Crucian, 115
Mărinca, 55, 79, 91
Măriuța, 44, 64
Meria, 109, 111
Mermezău, 69

Micănești, 102
Michetie Romul, 95
Micu Samuil, 34, 38
Mihai, 20
Mihail (preot), 55, 57
Mihăesc Andron, 81
Mihăesc Ianăș, 86
Mihăesc Ilie, 67
Mihăileni, 84
Mihăilescu Simion, 120, 121
Miheț Ioan, 93, 126
Militon Ioan, 114
Mintia, 26
Miron Românu, 137
Mitrofan, 30, 120
Mitru, 20
Moise Ienășel, 87
Moldovan Ștefan, 21
Molnar, 34
Montaigne J. Michel, 27
Morariu Iosif, 117
Muntean Guni, 91
Munteanu Gavril, 39

N

Naudé Gabriel, 27
Neacș Ioaneș, 57
Neacșu, 94
Neamț (mănăstire), 14
Nedel Avram, 18
Nemeș Iosif, 59
Nicodim, 16

Nichitici Ghedeon, 61
Nicolau, 94, 129
Nicorescu Nicolae, 45, 105,
110, 128, 133
Noja Antone, 79
Novacovici Pavel, 83
Nucșoara, 87
Ohaba, 46, 71
Ohaba de sub Piatră, 63
Olar Ioan, 67
Olaru Alexie, 61
Olaru Ioanichie, 117, 118
Oltim Ștefan, 107
Oprean Ioanichie, 77
Orăștie, 14, 15, 16, 19, 45,
70, 75, 76, 77, 79, 89
Orbonaș, 115

P

Pahomie, 21
Palade Nicolae, 134
Panc, 56
Pastești Adam, 69
Patachi Ioan, 20
Păcurar Ioan, 138
Păcurar Sever, 128
Păltineanu Grigore, 129
Pătru Diac, 18, 19
Peciu Anton, 84
Penulescu Nicolae, 105
Pestiș, 16, 17
Pestișel, 16

Petersburg, 29, 40, 110
 Petica, 75
 Petrașcă Onițiu, 102
 Petrașcă Romul, 102
 Petrești, 60, 61
 Petriman Iosif, 117
 Petros, 139
 Petrovici Alexandru, 56, 80
 Picon Avram, 53
 Pișchinti, 18
 Plosca, 18, 19
 Plutarh, 27
 Poiana, 53
 Poienița Tomii, 43, 65
 Pojoga, 80, 90
 Papp Macarie, 99
 Pop Ioan, 65
 Pop Irimie lui Toader, 63
 Popa Adam, 53
 Popa Anghel, 93, 94
 Popa Avram, 113
 Popa Crăciun, 55
 Popa Dan, 70
 Popa Danil, 54, 55
 Popa Dumitrașcu, 58, 94
 Popa Dumitru, 43, 65
 Popa Gavrilă, 63
 Popa George, 114
 Popa Gheorghe, 56, 60, 63,
 70, 80
 Popa Ilie, 79
 Popa Ioan, 54, 56, 65, 70,
 106
 Popa Ioan lui Ștefan, 83,
 Popa Ioan Românul, 17
 Popa Lazăr, 61
 Popa Maneciu, 90
 Popa Mazuma, 90
 Popa Micloș, 63
 Popa Mihai, 19, 20
 Popa Mihail, 55, 57
 Popa Moisă, 87
 Popa Neagoi, 18
 Popa Nicodim, 17
 Popa Niculae, 19
 Popa Nistor, 131
 Popa Octavian, 50
 Popa Paște, 19
 Popa Pătru, 21, 54, 75
 Popa Pătru din Ghelari, 21
 Popa Radu, 62
 Popa Savu, 69
 Popa Simion, 19
 Popa Sohodoleanu, 94
 Popa Solomon, 115
 Popa Șora, 55
 Popa Toader, 63, 91
 Popescu Isaia, 102
 Popov, 82
 Popovici Aron, 96
 Popovici Constantin Ianăș,
 80
 Popovici Iacov, 52
 Popovici Ioan, 55, 77
 Popovici Iosif, 45, 60, 61, 85,
 107
 Popovici Iosif Surianu, 59
 Popovici Matei, 61

Popovici Niculaie, 44, 62
Popovici Pătru, 58
Popovici Sofia, 106
Popovici Teodosie, 59
Popovici Toma, 80, 90
Popovici Zaharia,
Porcurea (Vălișoara), 44, 62
Potingani, 67
Presbiter Giorgius, 14, 15
Prislop, 16, 17, 18, 19, 20
Procinkievici Severiu, 89
Pui, 119
Pupăzariu, 94

R

Raboi Solomon, 21
Racoșu, 95
Radovici Constantin, 54
Radovici Dionisie, 100
Radu Dumitru, 112
Rațiu Iuliu, 89
Rațiu Petru, 65
Răchitova, 18
Rădulescu Nicodim, 69
Râmnic, 31, 35, 37, 45, 67,
68, 70, 72, 73, 74, 75, 76, 78,
81, 82, 88, 89, 91
Reia, 26
Renghet, 96, 97, 134, 137
Ribicioara, 67, 81, 88, 95,
126
Richelieu, 27

Rișculița, 95
Rodnensis (Rodna - Bistrița),
107
Romos, 14, 15
Romoșel, 65, 77, 98
Roșca Ioan, 58
Roșcani, 20
Rovina, 46, 84
Rusu Ioan, 105
Rușor, 119, 136

S

Săcămaș, 59, 79
Săcături (jud. Alba), 94
Săcel, 135
Sălașu de Sus, 21
Sălciva, 90
Sărăcsău (jud. Alba), 64
Săulești, 106
Sâncrai, 86
Sânpetru, 17, 87
Sântămărie, 18
Sârbi, 55
Scrob Nicolae, 95
Sebeș, 14, 15, 16
Seliște, 112
Sibișel, 18
Sibiu, 32, 33, 39, 43, 61, 63,
83, 84, 95, 96, 99, 107, 111,
112, 113, 114, 115, 116, 117,
118, 119, 121, 122, 123, 124,

125, 126, 127, 128, 130, 131,
132, 133, 134, 135, 136, 137,
138, 139
Silvaș, 16
Simeon, 96
Simeon Ștefan, 30, 34
Simtioana, 94
Simulescu Nicolae, 130
Snagov, 35
Socaci Nistor, 106
Socaciu Prodan, 71
Șodoru Izidor, 65, 98
Sofronie Anicuță, 71
Soroca (Basarabia), 120
Sohodol (jud. Alba), 57
Stanci David, 70
Stănesc Ioan, 65
Stăuin, 96
Sturza
(Moldoveanul), 19
Stroie Avram, 57
Suciu Ben(iamin), 119

Ș

Șerban, 15
Șerban Nicolae, 63
Șerel, 119
Șerbești, 120
Șincai Gheorghe, 30, 36, 129
Șiman Leopold, 40, 112
Șora Ioan, 134

Șturț, 84
Șuluțiu Șterca Alexandru, 92

T

Tamaș Gligor, 63
Tamaș Pișta, 96
Tamataș Gheorghe, 67
Tătăraști, 46, 59, 60, 61
Târgoviște, 15, 29, 32, 35,
36, 41, 46, 51, 55, 57, 64
Târnava, 78
Târgoviceanu Maria, 116
Tei, 56, 80
Teliuc, 19
Teodor Petru, 98
Teodorovici Ioan,
Thuldeni Cr. A., 27
Timariu Savu, 135
Tisu Constantin, 52
Tirică Ioan, 93, 126
Toaderu (preot), 91
Todea Gheorghe,
Todea Terente Remus, 57
Todoran George, 111
Todoran Nicolae, 111, 129
Toma Ioan, 95, 126
Toma Nicolae, 52
Tone Diac, 20
Toplița, 25
Tordași Mihail, 16
Torino, 13, 20, 121
Trestia, 83
Trifa Petru, 106
Tripce, 61
Turdaș, 16

I

Țebea, 73

U

Ungur George, 111

Urach, 15

V

Vaca (Crișan), 18, 21

Vaidei, 18, 45, 70, 75, 85,
131

Valicanu, 92

Vaplic Giorgiu, 90

Varlaam, 18, 20, 51, 52

Vasici Pavel, 40, 112, 120

Văleni, 69

Vârșeț, 73, 83

Vinerea (jud. Alba), 18

Visca, 115

Vischi Ioan, 18

Veneția, 26

Vidra de Jos (jud. Alba), 63

Vorța, 54, 55

Z

Zacan Efrem, 16

Zaharia (Protopop), 43, 66

Zamfir Radu, 75

Zamorița Ianăș, 79

Zarand, 45, 97, 98

Zăicani, 118

Zepa Gașpar, 65

Zlatna (jud. Alba), 84, 105

Zoba Ioan, 30

CUPRINS

	Pag.
Prefață	7
Cu referire la această carte	10
I. Repere ale istoriei cărții hunedorene vechi.	
Cadru Cultural religios	14
Lista cărților vechi scrise (tipărite) în județul Hunedoara	24
II. Scurte considerații privind constituirea colecției de carte a Muzeului din Deva	25
III. Centre tipografice românești și cărți ajunse la Muzeul din Deva	30
Lista centrelor tipografice și titlul cărților ajunse la Muzeul din Deva	38
IV. Însemnări despre oameni și fapte care au fost	44
Catalog	51
I. MOLITVENIC slavonesc , Târgoviște, 1545	53
II. VARLAAM, CARTE ROMÂNEASCĂ DE ÎNVĂȚĂTURĂ , Iași, 1643	53
III. NOUL TESTAMENT , Bălgrad, 1648	55
IV. ÎNDREPTAREA LEGII , Târgoviște,	

1652	57
V. MOLITVENIC , Bălgrad, 1689	59
VI. CHIRIACODROMION , Bălgrad, 1699	60
VII. ÎNVĂȚĂTURĂ DE ȘAPTE TAINÉ , Buzău,	
1702	63
VIII. APOSTOL , Buzău, 1704	63
IX. OCTOIH , București, 1709	64
X. PSALTIRE , Sibiu, 1709	65
XI. LITURGHIE , Târgoviște, 1713	65
XII. OCTOIH , București, 1720	66
XIII. EVANGHELIE , București, 1723	67
XIV. CATAVASIER , București, 1724	67
XV. OCTOIH , București, 1730	68
XVI. TRIOD , Râmnic, 1731	69
XVII. CHIRIACODROMION , București,	
1732	70
XVIII. ANTOLOGHION , Râmnic, 1737	71
XIX. LITURGHII , București, 1741	72
XX. MOLITVENIC , București, 1741	73
XXI. CEASLOV , Râmnic, 1745	74
XXII. LITURGHII , București, 1746	74
XXIII. OCTOIH , Iași, 1749	75
XXIV. CATAVASIER , Râmnic, 1750	76
XXV. PSALTIRE , Râmnic, 1751	77
XXVI. ANTOLOGHION , Râmnic, 1752	77
XXVII. CATAVASIER , Râmnic, 1753	78
XXVIII. STRASTNIC , Blaj, 1753	78
XXIX. MOLITVENIC , Blaj, 1757	79
XXX. LITURGHII , Râmnic, 1759	79
XXXI. OCTOIH , Blaj, 1760	80
XXXII. CATAVASIER , Blaj, 1762	81

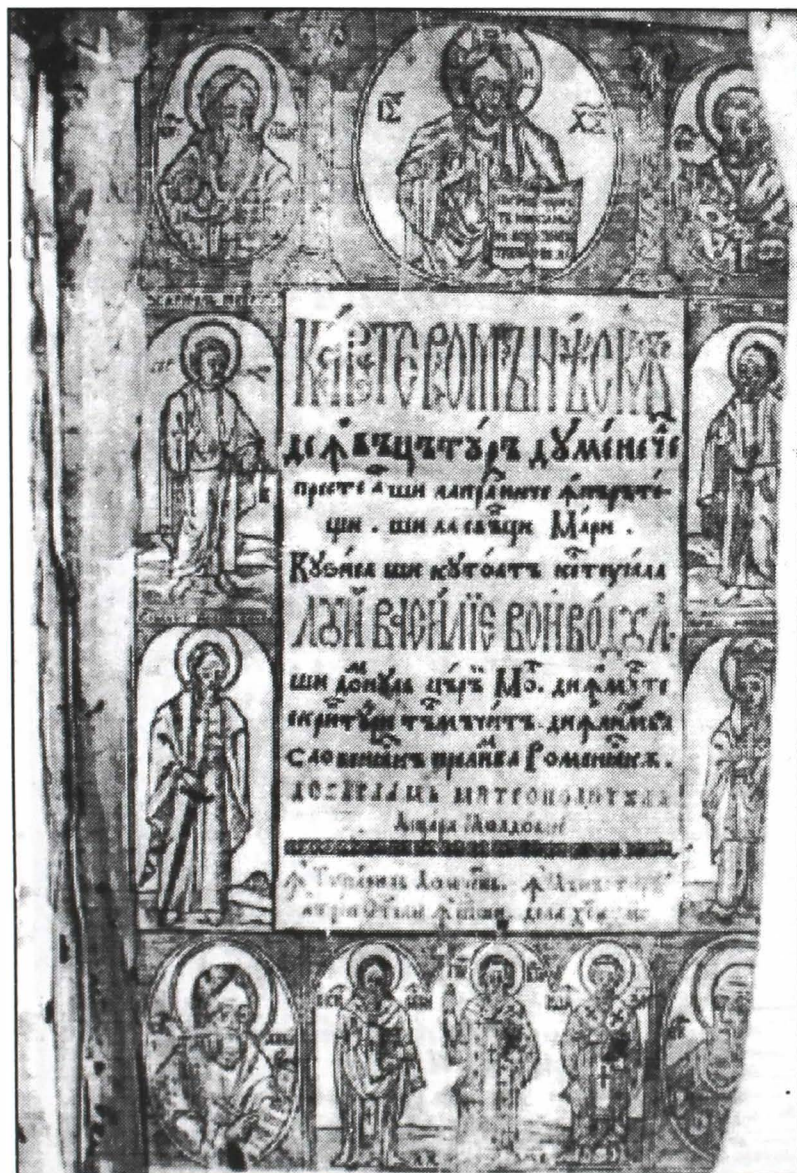
XXXIII. OCTOIH , Râmnic, 1763	82
XXXIV. LITURGHII , Râmnic, 1767	84
XXXV. CATAVASIER , Blaj, 1769	84
XXXVI. TRIOD , Blaj, 1771	85
XXXVII. EVANGHELIE , Blaj, 1776	86
XXXVIII. CEASLOV , Blaj, 1778	87
XXXIX. MINOLOGHION , Blaj, 1781	88
XL. MOLITVENIC , Râmnic, 1782	89
XLI. PENTICOSTAR , București, 1782	89
XLII. PILDE FILOSOFEȘTI , Râmnic, 1783 ...	90
XLIII. SINOPSIS , Râmnic, 1783	90
XLIV. Micu, Samuil, PROPOVEDANII , Blaj, 1784	91
XLV. CEASLOV , Râmnic, 1784	92
XLVI. MOLITVENIC , Blaj, 1784	93
XLVII. Șincai, Gheorghe, ÎNDREPTARE CĂTRE ARITMETICĂ , Blaj, 1785	93
XLVIII. ACATIST , Blaj, 1786	94
XLIX. ANTOLOGHION , București, 1786	94
L. CEASLOV , Blaj, 1786	94
LII. LITURGHIE , Sibiu, 1798	96
LIII. APOSTOL , Blaj, 1802	97
LIV. ALFAVITA SUFLETEASCĂ , Sibiu, 1803	97
LV. LITURGHII , Blaj, 1807	98
LVI. FLOAREA DARURILOR , Brașov, 1807	99
LVII. PENTICOSTAR , Blaj, 1808	99
LVIII. Maior, Petru, PROPOVEDANII , Buda, 1809	100
LIX. CEASLOV , Sibiu, 1809	100

LX. Maior, Petru, PREDICI , Buda, 1810-1811	101
LXI. TRIOD , Blaj, 1818	105
LXII. LITURGHII , Sibiu, 1814	107
LXIII. CATEHISM , Blaj, 1815	108
LXIV. MOLITVENIC , Blaj, 1815	108
LXV. FLOAREA ADEVĂRULUI , Blaj, 1816	109
LXVI. P.P. Aron, PĂSTORNICEASCA POSLANIE SAU DOGMATICA ÎNVĂȚĂTURĂ , ed. a II-a, [Blaj, 1816]	109
LXVII. STRASTNIC , Blaj, 1817	110
LXVIII. PSALTIRE , Buda, 1818	110
LXIX. BIBLIA , St. Petersburg, 1819	111
LXX. OCTOIH , Blaj, 1825	111
LXXI. CEASLOV , Sibiu, 1826	112
LXXII. Bojdincă, Damaschin, RĂSPUNDERE DEZGUSTĂTOARE , Buda, 1828	113
LXXIII. ACATIST , Sibiu, 1829	113
LXXIV. Șiman, Leopold, PRUNCII CEI PĂRĂȘIȚI (tradusă de Ioan Teodorovici), Buda, 1830	113
LXXV. Vasici, Pavel, ANTROPOLOGHIA , Buda, 1830	114
LXXVI. Bojincă, Damaschin, ANTICILE ROMANILOR , Buda, 1832	114
LXXVII. MOLITVENIC , Sibiu, 1833	114
LXXVIII. PSALTIRE , Sibiu, 1837	115
LXXIX. ANTOLOGHION , Blaj, 1838	115
LXXX. PENTICOSTAR , Sibiu, 1841	116
LXXXI. CEASLOV , Sibiu, 1842	117
LXXXII. OCTOIH , Sibiu, 1842	117

LXXXIII. Barac, Ioan, CEI TREI FRAȚI GHEBOȘI , Brașov, 1844	117
LXXXIV. Gavra, Alexandru, HRONICA ROMÂNILOR ȘI A MAI MULTOR NEAMURI, MONUMENTUL ȘINCAI CLAINIAN , Buda, 1844 ...	118
LXXXV. ACATIST , Sibiu, 1845	118
LXXXVI. PSALTIRE , Sibiu, 1845	118
LXXXVII. ISTORIA LUI ALEXANDRU , [Sibiu], 1846	119
LXXXVIII. CEASLOV , Sibiu, 1849	119
LXXXIX. PSALTIRE , Sibiu, 1850	119
XC. Vasici, Pavel, Ungureanu DIETETICA sau Învățătura a păstra întreaga sănătate , Buda, 1851	121
XCI. 1. Lerescu, C., Ioan, FANTASMA , Brașov, 1851 (colligat)	121
2. Bolintineanu, D., CĂLĂTORI ROMÂNI DIN MACEDONIA , București, 1863;	121
3. Catone, Brutus Horia, AMORU ȘI PATRIA , Torino, 1869 (litere latine);	121
4. Mihăilescu, S., DEALUL DRACULUI , București, 1853)	122
XCII. MINEI / ianuarie , Sibiu, 1853	122
XCIII. MINEI / februarie , Sibiu, 1853	123
XCIV. MINEI / martie , Sibiu, 1853	123
XCV. MINEI / aprilie , Sibiu, 1854	123
XCVI. MINEI / mai , Sibiu, 1854	124
XCVII. MINEI / iunie , Sibiu, 1854	124
XCVIII. MINEI / iulie , Sibiu, 1854	125
XCIX. MINEI / august , Sibiu, 1854	125
C. MINEI / septembrie , Sibiu, 1855	126

CI. MINEI / octombrie , Sibiu, 1855	127
CII. MINEI / noiembrie , Sibiu, 1856	127
CIII. MINEI / decembrie , Sibiu, 1856	128
CIV. MINEI / iulie , Sibiu, 1854	128
CV. COMPUT PUBLIC AL FONDULUI REUNIUNEI FEMEILOR ROMÂNE , Braşov, 1854	129
CVI. LITURGHIA SFÂNTULUI IOAN GURĂ DE AUR , Sibiu, 1854	129
CVII. Şincai, Gheorghe, HRONICA ROMÂNILOR , Iaşi, 1854 (colligat)	129
CVIII. Şincai, Gheorghe, HRONICA ROMÂNILOR (Tom.III) , Bucureşti, 1886	130
CIX. ACATIST , Sibiu, 1855	130
CX. CHIRIACODROMION , Sibiu, 1855	130
CXI. ESOPIA , Sibiu, 1856	131
CXII.1. LITURGHII , Sibiu, 1856	132
CXIII. BIBLIA , Sibiu, 1856-1858	133
CXIV. Maniu, Benjamin, DIZERTAȚIUNE ISTORICO-CRITICĂ TRATÂND DESPRE ORIGINEA ROMÂNILOR ÎN DACIA TRAIANA , Lugoj, 1857	133
CXV. OCTOIH , Sibiu, 1857	134
CXVI. PSALTIRE , Sibiu, 1857	134
CXVII. CARTEA EVANGHELIILOR , Sibiu, 1859	135
CXVIII. OCTOIH , Sibiu, 1859	135
CXIX.1. TRIOD , Sibiu, 1860	136
CXX. BIOGRAFIA FERICITEI MACRINE (traducere de Gavril Munteanu), Sibiu, 1865	137
CXXI. MOLITVENIC , Sibiu, 1874	137

CXXII. ACATIST , Sibiu, 1876	138
CXXIII. ACATIST , Sibiu, 1887	139
CXXIV. PATIMA ȘI MOARTEA DOMNULUI ȘI MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS , Sibiu, 1888	139
CXXV. CEASLOV	140
Lista selectivă a circulației cărților	141
Rezumate	144
Indice selectiv de nume și locuri	150
Ilustrații	167

Cazania lui Varlaam - Iași, 1643

НОВА
ТЕСТАМЕНТА

САУ,

Δ ΠΕΡ ΔΙΣ. ΔΣ ΑΝΤΙΣ ΝΟΛΩ

ΑΛΗΝ ΙΣ ΙΣ ΔΟΜΑΙΝΗ ΚΟΙΤΡΩ.

Β ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΣΥΝΟΡΩΝ, ΔΙΙ
ΠΡΟΕΔΙ ΓΡΗΜΩ, ΠΙ ΣΙΟΝΑΝΩ, ΠΙ
ΔΑΜΕΣ ΡΩΜΑΝΩΝ, ΚΙ ΡΑΔΙΜΕΡΑ ΠΙ
ΠΟΡΙΑΚΑ, ΔΙ ΠΡΩΒΑ ΚΙ ΤΟΛΤΑ ΚΙΑΤΩΝΑ,
ΔΑΜΡΩΝ ΣΑΛΩ

ΙΣ ΟΥΤΩ ΕΛΑΚΟΝΙ,

ΚΡΑΙΟΥΛΩ.

ΑΡΔΑΥΑΥΩΝΗ ΠΡΩΔ.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΩ ΔΕΤΡΩ ΔΑΜΡΩΝ ΣΑΛΩ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΩ, ΔΙΝΤΩ ΚΟΝΩ,

ΑΛΩΤΑ ΡΗΤΑΤΕ,

ΚΟΛΕΡΑ ΔΑΥΑΝ.

ΑΛΗΝ, ΔΕΚΑ ΑΤΡΑΠΛΑΤ ΔΟΚΛΑΝ ΠΙ ΜΙΤΩΝΤΩ

ΡΩΑΝΗ ΚΟΙΤΡΩ ΙΣ ΙΣ. ΔΙ ΑΝ.

ΔΚΑ ΑΝ ΓΙΝΔΑΡΩ,

1. 6. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

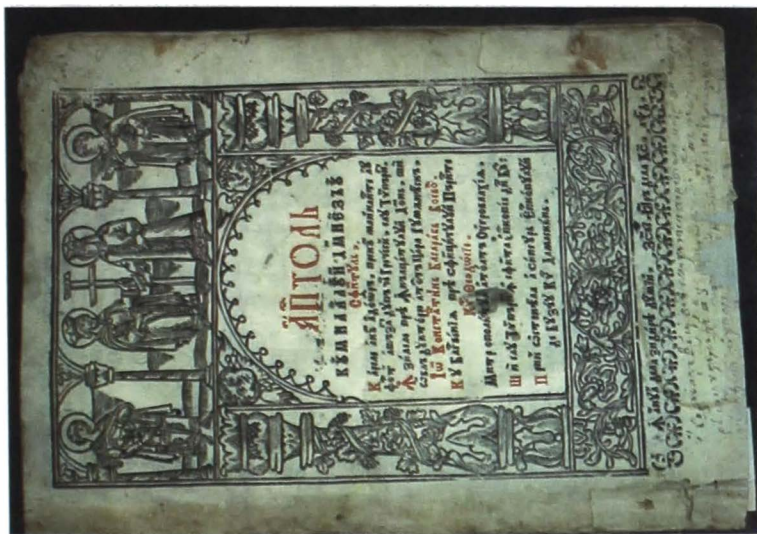
Avram Iancu
 Perfectul Sef Avram Iancu
 etc. etc. etc.

614

ÎNDREPTAREA LEGII, Târgoviște, 1652
 Însemnare ex-libris „Avram Iancu...”

SINOPSIS, Râmnic, 1783

APOSTOL, Buzău, 1704

ФЛОАРЕ
ДАРУРИЛОР

Флоаре фолоситоре фице крва
Крвни, атжта сфлетече,
кжт шн трвнече.

Акѣм адова шарз Типзритз Ромлнече

А ЗНАЕ:

Тнзацатвдн Тпзратвдн нострѣ
Фрѣнцншккс ал Донаѣ.

Финд Губернатор Бццеленцѣа са
Гроф Бѣнфн Гесергѣе

Ез Благословѣна прѣ чинтитвдн
Конзисторѣм не Оулит днн Маре
Принципатвдн Ардѣлавдн.

Ез тоатз Квлтвдла Дмнтѣр Фрѣнцншр
КОНСТ. шн ІОАНН БОГНЧ.

А Приквалгѣата Тупографѣ днн
Б Р Я Ш О В.

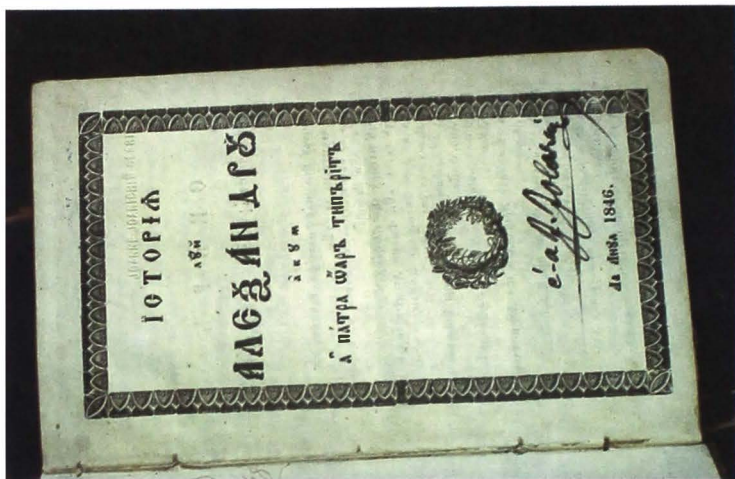
Прнн Тупографѣа Іоанн Хенннг.

1807.

FLOAREA DARURILOR, Braşov. 1807

Coperta unui Triod tipărit la Sibiu, 1860

ISTORIA LUI ALEXANDRU, [Sibiu], 1846

Clădirea, monument istoric, Magna Curia (sec. XVII) adăposteste în prezent, Muzeul Civilizației Dacice și Romane – Deva, fondat în anul 1880.

În mai mult de un secol de activitate colecțiile acestei instituții s-au îmbogățit în permanență, deținând în prezent bogate valori de arheologie, istorie, etnografie, artă plastică și decorativă, de științele naturii și nu în ultimul rând o valoroasă colecție de carte veche a cărei prezentare și prelucrare științifică constituie subiectul acestei cărți.

Sperăm ca această lucrare să contituie un util material documentar atât pentru specialiștii în domeniu, cât și pentru cei interesați de cartea românească veche.

Adriana Pescaru